

**ROCZNE
SPRAWOZDANIE FINANSOWE
BANKU OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.
ZA OKRES DWUNASTU MIESIĘCY ZAKOŃCZONY
DNIA 31 GRUDNIA 2009 ROKU**

Warszawa, 17 marca 2010 r.

Spis treści do rocznego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF zatwierdzonymi przez UE

	Strona
Rachunek zysków i strat Banku	4
Sprawozdanie z całkowitych dochodów Banku	4
Sprawozdanie z sytuacji finansowej Banku	5
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym Banku	6
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	7
Informacja dodatkowa do rocznego sprawozdania finansowego	8
1. Podstawowe informacje o Banku Ochrony Środowiska S.A.	8
2. Identyfikacja skonsolidowanego sprawozdania finansowego	10
3. Informacje o przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości przy sporządzaniu sprawozdania finansowego	10
4. Korekty błędów dotyczących poprzednich okresów	22
5. Ważniejsze oszacowania i oceny	23
6. Zarządzanie ryzykiem finansowym	24
7. Wynik z tytułu odsetek	64
8. Wynik z tytułu opłat i prowizji	65
9. Przychody z tytułu dywidend	65
10. Wynik na działalności handlowej	65
11. Wynik z pozycji wymiany	66
12. Pozostałe przychody operacyjne	66
13. Pozostałe koszty operacyjne	66
14. Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	67
15. Ogólne koszty administracyjne	67
16. Świadczenia pracownicze	68
17. Obciążenia podatkowe	68
18. Zysk przypadający na jedną akcję	69
19. Kasa, środki w Banku Centralnym	69
20. Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	69
21. Inne lokaty na rynku pieniężnym	70
22. Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	70
23. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	70
24. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	72
25. Aktywa zastawione	75
26. Inwestycje w jednostkach zależnych	75

27. Wartości niematerialne	76
28. Rzeczowe aktywa trwałe	77
29. Inne aktywa	78
30. Zobowiązania wobec innych banków	79
31. Zobowiązania wobec klientów	79
32. Zobowiązania podporządkowane	80
33. Rezerwy	80
34. Odroczony podatek dochodowy	82
35. Pozostałe zobowiązania	84
36. Aktywa i zobowiązania warunkowe	84
37. Kapitał zakładowy	86
38. Kapitał z aktualizacji wyceny	88
39. Zyski zatrzymane	88
40. Informacje dodatkowe do rachunku środków pieniężnych	89
41. Charakterystyka instrumentów pochodnych oraz transakcji wymiany walutowej	92
42. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych	94
43. Podział instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej w zależności od sposobu pomiaru wartości godziwej	96
44. Sprawozdawczość dotycząca segmentów	97
45. Transakcje z podmiotami powiązanymi	102
46. Przejęcie i zbycie spółek	105
47. Wypłacone i zaproponowane dywidendy	105
48. Zdarzenia po dniu bilansowym	105

Rachunek zysków i strat Banku

	Nota	12 miesięcy zakończonych	
		31-12-2009	31-12-2008
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	7	597 409	600 542
Koszty z tytułu odsetek i podobne koszty	7	-364 532	-378 088
Wynik z tytułu odsetek		232 877	222 454
Przychody z tytułu opłat i prowizji	8	64 768	60 439
Koszty z tytułu opłat i prowizji	8	-11 590	-9 435
Wynik z tytułu opłat i prowizji		53 178	51 004
Przychody z tytułu dywidend	9	-	16 001
Wynik na działalności handlowej	10	30 417	7 028
Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	24	-2 567	31
Wynik z pozycji wymiany	11	26 960	35 003
Pozostałe przychody operacyjne	12	12 702	6 505
Pozostałe koszty operacyjne	13	-6 688	-8 466
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	14	-34 376	-71 202
Ogólne koszty administracyjne	15,16	-294 249	-252 847
Wynik na działalności operacyjnej		18 254	5 511
Zysk brutto		18 254	5 511
Obciążenia podatkowe	17	-4 501	1 072
- część bieżąca		-8 805	-10 005
- część odroczone		4 304	11 077
Zysk netto		13 753	6 583
Zysk na akcję w trakcie okresu (w zł)			
– podstawowy	18	0,91	0,44
– rozwodniony	18	0,91	0,44

Działalność zaniechana nie wystąpiła.

Sprawozdanie z całkowitych dochodów Banku

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Zysk netto	13 753	6 583
Zyski i straty z tytułu przeszacowania składników aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (netto)	2 505	3 301
Całkowity dochód ogółem	16 258	9 884

Noty przedstawione na stronach od 8 do 105 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej Banku

AKTYWA	Nota	31-12-2009	31-12-2008
Kasa, środki w Banku Centralnym	19	442 373	313 889
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	20	103 256	328 044
Inne lokaty na rynku pieniężnym	21	-	94 696
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	22	52 775	231 681
Pochodne instrumenty finansowe	41	7 160	21 305
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	23	9 294 662	7 788 024
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe:	24	1 567 081	2 072 227
– dostępne do sprzedaży		1 078 281	1 421 797
– utrzymywane do terminu zapadalności		488 800	650 430
Aktywa zastawione	25	269 285	-
Inwestycje w jednostkach zależnych	26	21 940	21 940
Wartości niematerialne	27	66 149	54 368
Rzeczowe aktywa trwałe	28	89 391	93 359
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	34	37 030	26 599
- bieżące		6 715	-
- odroczone		30 315	26 599
Inne aktywa	29	26 582	45 914
Aktywa razem		11 977 684	11 092 046
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego		143	128
Zobowiązania wobec innych banków	30	1 366 541	893 199
Pochodne instrumenty finansowe	41	14 499	61 918
Zobowiązania wobec klientów	31	9 382 713	9 179 773
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych		160	210
Zobowiązania podporządkowane	32	121 377	-
Rezerwy	33	15 931	15 718
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	34	-	6 284
Pozostałe zobowiązania	35	195 913	70 667
Zobowiązania razem		11 097 277	10 227 897
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał podstawowy		446 897	446 897
- Kapitał zakładowy	37	150 530	150 530
- Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej		296 367	296 367
Kapitał z aktualizacji wyceny	38	-6 669	-9 174
Zyski zatrzymane	39	440 179	426 426
Kapitał własny razem		880 407	864 149
Kapitał własny i zobowiązania razem		11 977 684	11 092 046

Noty przedstawione na stronach od 8 do 105 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym Banku

	Kapitał podstawowy		Kapitał z aktualizacji wyceny (nota 38)	Zyski zatrzymane (nota 39)			Razem kapitał własny
	Kapitał zakładowy (nota 37)	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej		Pozostały kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzielony wynik finansowy	
Stan na 01-01-2009	150 530	296 367	-9 174	410 608	48 302	-32 484	864 149
Wycena aktywów dostępnych do sprzedaży	-	-	3 093	-	-	-	3 093
Podatek odroczone z tytułu wyceny aktywów dostępnych do sprzedaży	-	-	-588	-	-	-	-588
Zyski i straty odnoszone na kapitał własny	-	-	2 505	-	-	-	2 505
Wynik netto	-	-	-	-	-	13 753	13 753
Całkowity dochód ogółem	-	-	2 505	-	-	13 753	16 258
Podział wyniku w tym:							
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-32 484	-	32 484	-
Stan na 31-12-2009	150 530	296 367	-6 669	378 124	48 302	13 753	880 407
Stan na 01-01-2008	229 502	296 367	-12 475	341 402	48 302	-44 310	858 788
Wycena aktywów dostępnych do sprzedaży	-	-	4 075	-	-	-	4 075
Podatek odroczone z tytułu wyceny aktywów dostępnych do sprzedaży	-	-	-774	-	-	-	-774
Zyski i straty odnoszone na kapitał własny	-	-	3 301	-	-	-	3 301
Wynik netto	-	-	-	-	-	6 583	6 583
Całkowity dochód ogółem	-	-	3 301	-	-	6 583	9 884
Podział wyniku w tym:	-78 972	-	-	69 206	-	5 243	-4 523
Rozliczenie hiperinflacyjnego przeszacowania kapitału zakładowego	-78 972	-	-	-	-	78 972	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	69 206	-	-69 206	-
Pozostała dystrybucja wyniku	-	-	-	-	-	-1 061	-1 061
Dywidendy	-	-	-	-	-	-3 462	-3 462
Stan na 31-12-2008	150 530	296 367	-9 174	410 608	48 302	-32 484	864 149

Noty przedstawione na stronach od 8 do 105 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

		12 miesięcy zakończonych	
		31-12-2009	31-12-2008
Metoda pośrednia	nota		
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ			
Zysk brutto		18 254	5 511
Korekty razem:		-333 167	-6 807
Amortyzacja		21 386	22 548
Odsetki z działalności inwestycyjnej		-25 669	-
Dywidendy otrzymane		-	-16 001
Zysk z tytułu działalności inwestycyjnej	40	-86	-114
Zapłacony podatek dochodowy		-22 684	-4 928
Zmiana stanu papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu		178 906	97 524
Zmiana stanu innych lokat na rynku pieniężnym		-	-1 186
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu wyceny pochodnych instrumentów finansowych		-33 274	39 105
Zmiana stanu lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	40	153 024	129 459
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom		-1 506 638	-1 785 622
Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych	40	442 763	-449 920
Zmiana stanu aktywów zastawionych		-269 285	-
Zmiana stanu innych aktywów	40	13 866	-19 443
Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków i Banku Centralnego		473 357	231 554
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		202 940	1 795 917
Zmiany stanu rezerw		213	1 408
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	40	1 327	-5
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	40	36 687	-47 103
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		-314 913	-1 296
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ			
Wpływy		282 085	16 125
Wykup innych lokat na rynku pieniężnym		90 340	-
Wykup papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności		160 552	-
Odsetki otrzymane		31 103	-
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych		90	124
Dywidendy otrzymane		-	16 001
Wydatki		-30 452	-22 206
Nabycie wartości niematerialnych		-18 045	-9 290
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych		-12 407	-12 916
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		251 633	-6 081
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ			
Wpływy		120 000	-
Wpływy z tytułu emisji obligacji podporządkowanych		120 000	-
Wydatki		-	-3 462
Dywidendy wypłacone		-	-3 462
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		120 000	-3 462
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO, RAZEM			
		56 720	-10 839
BILANSOWA ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH I EKWIWALENTÓW			
ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	40	56 720	-10 839
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA POCZĄTEK OKRESU	40	426 604	437 443
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA KONIEC OKRESU , w tym:	40	483 324	426 604
środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania		289 407	261 307

Noty przedstawione na stronach od 8 do 105 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Informacja dodatkowa do rocznego sprawozdania finansowego

1. Podstawowe informacje o Banku Ochrony Środowiska S.A.

1.1. Bank Ochrony Środowiska S.A.

Bank Ochrony Środowiska S.A. z siedzibą w Warszawie przy Al. Jana Pawła II nr 12 został utworzony na podstawie decyzji Prezesa Narodowego Banku Polskiego (NBP) Nr 42 z dnia 15 września 1990 roku i aktu notarialnego z dnia 28 września 1990 roku o utworzeniu Banku. Bank został wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy XII Wydział Gospodarczy w dniu 4 czerwca 2001 roku pod numerem KRS 0000015525 oraz nadano mu numer statystyczny REGON 006239498.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) działalność Banku została zaklasyfikowana jako PKD 6512 A.

Czas trwania Banku jest nieoznaczony.

Naczelną misją Banku jest wspieranie – poprzez świadczenie wyspecjalizowanych usług bankowych – działań służących rozwojowi przemysłu i usług w zakresie ochrony środowiska, a także rozwojowi rynku produktów i usług związanych z ekologią.

Według statutu przedmiotem działalności Banku jest gromadzenie środków pieniężnych, udzielanie kredytów, dokonywanie rozliczeń pieniężnych, wykonywanie innych usług bankowych oraz świadczenie finansowych usług konsultacyjno-doradczych.

Do zakresu działania Banku należy:

- przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenie rachunków tych wkładów,
- prowadzenie innych rachunków bankowych,
- udzielanie kredytów,
- udzielanie i potwierdzanie gwarancji bankowych oraz otwieranie i potwierdzanie akredytyw,
- emitowanie bankowych papierów wartościowych,
- przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych,
- wydawanie instrumentu pieniądza elektronicznego,
- udzielanie pożyczek pieniężnych,
- wykonywanie operacji czekowych i wekslowych,
- wydawanie kart płatniczych oraz wykonywanie operacji przy ich użyciu,
- nabywanie i zbywanie wierzytelności pieniężnych,
- przechowywanie przedmiotów i papierów wartościowych oraz udostępnianie skrytek sejfowych,
- prowadzenie skupu i sprzedaży wartości dewizowych,
- udzielanie i potwierdzanie poręczeń,
- wykonywanie czynności zleconych, związanych z emisją papierów wartościowych,
- pośrednictwo w dokonywaniu przekazów pieniężnych oraz rozliczeń w obrocie dewizowym,
- pełnienie funkcji banku depozytariusza.

Do zakresu działania Banku należy ponadto:

- obejmowanie lub nabywanie akcji i praw z akcji, udziałów innej osoby prawnej i jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych,
- zaciąganie zobowiązań związanych z emisją papierów wartościowych,
- dokonywanie obrotu papierami wartościowymi,
- dokonywanie, na warunkach uzgodnionych z dłużnikiem, zamiany wierzytelności na składniki majątku dłużnika,
- nabywanie i zbywanie nieruchomości,
- świadczenie usług konsultacyjno-doradczych w sprawach finansowych, w szczególności w zakresie związanym z ekologią,
- świadczenie usług faktoringowych,
- prowadzenie działalności akwizycyjnej na rzecz otwartych funduszy emerytalnych,

- pośredniczenie w prowadzeniu przez fundusze inwestycyjne zapisów na jednostki uczestnictwa, a także pośredniczenie w zbywaniu i odkupywaniu przez fundusze inwestycyjne jednostek uczestnictwa,
- świadczenie usług pośrednictwa na rzecz domów maklerskich,
- świadczenie usług pośrednictwa ubezpieczeniowego,
- prowadzenie czynności windykacyjnych na zlecenie banków oraz podmiotów, z którymi Bank zawarł umowy o wspólnym finansowaniu lub umowy o realizację działań w ramach programów operacyjnych.

Od dnia 24 stycznia 1997 roku decyzją Zarządu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW), akcje Banku zostały dopuszczone do obrotu na GPW w Warszawie i zakwalifikowane do działu finanse - sektor bankowy.

Niniejsze roczne sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd BOŚ S.A. w dniu 17 marca 2010 roku.

1.2. Skład osobowy Zarządu oraz Rady Nadzorczej BOŚ S.A.

a) Skład Zarządu Banku

Skład Zarządu Banku na 31 grudnia 2009 roku przedstawiał się następująco:

Mariusz Klimczak	- Prezes Zarządu
Adam Zbigniew Grzebieluch	- Wiceprezes Zarządu
Stanisław Kolasiński	- Wiceprezes Zarządu
Marek Kazimierz Serafiński	- Wiceprezes Zarządu
Krzysztof Wojciech Telega	- Wiceprezes Zarządu

W dniu 10 lipca 2009 roku Rada Nadzorcza Banku odwołała ze stanowiska Wiceprezesa – Pierwszego Zastępcę Prezesa Zarządu Pana Jerzego Witolda Pietrewicza i jednocześnie z tym dniem powołała na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Pana Stanisława Kolasińskiego.

W dniu 29 października 2009 r. Rada Nadzorcza Banku podjęła uchwałę w sprawie powołania Pana Jacka Pierzyńskiego na stanowisko Wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa Zarządu BOŚ S.A. Uchwała wejdzie w życie z dniem uzyskania zgody Komisji Nadzoru Finansowego – stosownie do postanowień art. 22 b ust. 1 Ustawy Prawo bankowe.

Do dnia zatwierdzenia sprawozdania skład Zarządu nie zmienił się.

Natomiast skład Zarządu Banku na 31 grudnia 2008 roku przedstawiał się następująco:

Mariusz Klimczak	- Prezes Zarządu
Jerzy Witold Pietrewicz	- Wiceprezes Zarządu Pierwszy Zastępca Prezesa Zarządu
Adam Zbigniew Grzebieluch	- Wiceprezes Zarządu
Marek Kazimierz Serafiński	- Wiceprezes Zarządu
Krzysztof Wojciech Telega	- Wiceprezes Zarządu

b) Skład Rady Nadzorczej Banku

W skład Rady Nadzorczej Banku, zarówno na 31 grudnia 2009 roku, jak i na 31 grudnia 2008 roku wchodził:

Marcin Likierski	- Przewodniczący
Jacek Maciej Bajorek	- Wiceprzewodniczący
Marian Adam Pigan	- Sekretarz
Józef Kozioł	- Członek
Michał Juliusz Machlejd	- Członek
Marian Malicki	- Członek
Michał Jacek Wysocki	- Członek
Ryszard Ochwat	- Członek

Do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania skład Rady Nadzorczej nie uległ zmianie.

2. Identyfikacja skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Bank Ochrony Środowiska S.A. sporządził również skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2009 roku, które zostało zatwierdzone do publikacji w dniu 17 marca 2010 roku.

3. Informacje o przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości przy sporządzaniu sprawozdania finansowego

3.1. Podstawa sporządzenia

Roczne sprawozdanie finansowe Banku Ochrony Środowiska S.A. (BOŚ S.A., Bank) obejmuje rachunek zysków i strat, sprawozdanie z całkowitych dochodów, sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku oraz zawiera dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku, sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku oraz obejmuje sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz dane porównawcze na dzień 31 grudnia 2008 roku.

Niniejsze roczne sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w wersji zatwierdzonej przez Komisję Europejską obowiązującymi na dzień sprawozdawczy tj. 31 grudnia 2009 roku oraz zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych (Dz. U. z 2009 r., Nr 33, poz. 259). Rachunek zysków i strat, sprawozdanie z całkowitych dochodów, zestawienie zmian w kapitale własnym i sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku oraz sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2009 roku i dane porównawcze zostały sporządzone przy zastosowaniu takich samych zasad rachunkowości dla każdego z okresów. Prezentowane sprawozdanie finansowe za 2009 rok spełnia wymogi Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Bank działalność, w zakresie stosowanych przez Bank zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez UE.

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (KIMSF).

Niniejsze roczne sprawozdanie finansowe zostało sporządzone według zasady kosztu historycznego z uwzględnieniem zasad wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży i papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu oraz wszystkich kontraktów pochodnych

wykazywanych w wartości godziwej. Stosowane zasady rachunkowości zostały szczegółowo opisane w pkt. 3.2-3.24 niniejszego sprawozdania finansowego.

Zasady rachunkowości stosowano przy zachowaniu zasady ciągłości we wszystkich prezentowanych okresach sprawozdawczych.

Niniejsze sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych (zł), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych (tys. zł).

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Bank w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. co najmniej 12 miesięcy od dnia bilansowego. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Bank w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź ograniczenia dotychczasowej działalności.

W niniejszym rocznym sprawozdaniu finansowym zastosowano takie same zasady rachunkowości, jakie zastosowano przy sporządzaniu rocznego pełnego sprawozdania finansowego za 2008 rok z wyjątkiem zastosowania następujących zmian do standardów oraz nowych interpretacji obowiązujących dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2009 roku:

- MSSF 8 *Segmenty operacyjne*, który z chwilą wejścia w życie zastąpił MSR 14 *Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności*. W standardzie tym do identyfikacji i pomiaru wyników segmentów operacyjnych podlegających sprawozdawczości przyjęto podejście spójne z podejściem Kierownictwa.
- MSR 1 *Prezentacja sprawozdań finansowych* (zmieniony we wrześniu 2007) - standard ten wprowadza rozróżnienie między takimi zmianami w kapitale własnym, które wynikają z transakcji z właścicielami i takimi, które wynikają z innych transakcji. W związku z tym zestawienie zmian w kapitale własnym zawiera jedynie szczegóły transakcji z właścicielami, podczas gdy wszystkie inne zmiany w kapitale własnym są prezentowane w jednej linii. Dodatkowo standard wprowadza sprawozdanie z całkowitych dochodów, które obejmuje wszystkie pozycje rozpoznanych dochodów i kosztów ujmowanych w zysku lub stracie oraz wszystkie inne pozycje rozpoznanych dochodów i kosztów, przy czym możliwe jest prezentowanie wszystkich tych pozycji razem w jednym sprawozdaniu lub też prezentowanie dwóch powiązanych ze sobą sprawozdań. Bank prezentuje dwa powiązane ze sobą sprawozdania.
- MSR 23 *Koszty finansowania zewnętrznego* (zmieniony w marcu 2007) – zmieniony standard wymaga, aby koszty finansowania zewnętrznego związane z nabyciem, budową lub wytworzeniem dostosowywanego składnika aktywów ujmowane były jako element ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Regulacja nie ma wpływu na sprawozdanie finansowe BOŚ S.A.
- Zmiany do MSSF 2 *Płatności w formie akcji: warunki nabycia uprawnień i anulowanie* – zmiana ta precyzuje definicję warunku nabycia uprawnień oraz odnosi się do ujęcia anulowania praw do nagród. Zastosowanie tej zmiany nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Banku, ponieważ nie miały miejsca żadne zdarzenia, których by ona dotyczyła.
- Zmiany do MSR 32 *Instrumenty finansowe: prezentacja* i MSR 1 *Prezentacja sprawozdań finansowych: instrumenty finansowe z opcją sprzedaży oraz obowiązki wynikające z likwidacji (spółki)* – wprowadzają ograniczony co do zakresu wyjątek, dotyczący instrumentów z opcją sprzedaży, które mogą być klasyfikowane jako składnik kapitału, pod warunkiem spełnienia szeregu określonych warunków. Zastosowanie tej nowelizacji nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Banku, ponieważ Bank nie wyemitował takich instrumentów.
- Interpretacja KIMSF 13 *Programy lojalnościowe* – interpretacja wymaga, aby punkty lojalnościowe ujmowane były jako oddzielny element transakcji sprzedaży, w ramach której zostały przyznane. Zastosowanie tej interpretacji nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Banku, ponieważ Bank nie prowadzi programu lojalnościowego.
- Wynikające z corocznego przeglądu zmiany MSSF opublikowane w maju 2008 roku:
- Zmiany do MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy* i MSR 27 *Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe: Koszt inwestycji w jednostce zależnej, jednostce współkontrolowanej lub stowarzyszonej* - zgodnie ze zmianami do MSSF 1, jednostka stosująca MSSF po raz pierwszy będzie mogła w swoim jednostkowym sprawozdaniu finansowym określić „koszt” inwestycji w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone zgodnie z MSR 27 lub w oparciu o zakładany koszt. Zmiana do MSR 27 wymaga, aby wszystkie dywidendy otrzymywane od jednostki zależnej, współzależnej lub

stowarzyszonej ujmowane były w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej w rachunku zysków i strat. Zastosowanie tej nowelizacji nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Banku, ponieważ Bank nie otrzymał w 2009 roku dywidend wypłacanych z zysków wypracowanych przed nabyciem jednostek zależnych, współkontrolowanych i stowarzyszonych.

- Interpretacja KIMSF 12 *Umowy na usługi koncesjonowane* – interpretacja ma zastosowanie do koncesjodawców umów na usługi koncesjonowane i wyjaśnia, jak należy ujmować zobowiązania i prawa wynikające z tych umów. Interpretacja nie ma wpływu na sprawozdanie finansowe Banku, gdyż nie jest on koncesjodawcą.

- Zmiany do MSSF 7 *Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji* – zmieniony standard nakłada obowiązek ujawniania dodatkowych informacji na temat wyceny do wartości godziwej i ryzyka płynności. Dla każdej klasy instrumentów finansowych wycenianych według wartości godziwej należy ujawnić informacje na temat wyceny posługując się hierarchią wartości godziwej, która uwzględnia istotność danych wejściowych do wyceny. Ponadto dla wycen wartości godziwej zaliczanych do Poziomu 3 hierarchii wartości godziwej należy przedstawić uzgodnienie pomiędzy bilansem otwarcia a bilansem zamknięcia. Należy również przedstawić wszelkie istotne przesunięcia między Poziomem 1 i Poziomem 2 hierarchii wartości godziwej. Zmiany precyzują również wymogi dotyczące ujawniania informacji na temat ryzyka płynności. Zmiany dotyczące ujawniania informacji na temat ryzyka płynności nie wpłynęły w znaczący sposób na informacje w tym zakresie prezentowane dotychczas przez Bank w notcie 43.

- Interpretacja KIMSF 15 *Umowy dotyczące budowy nieruchomości* - ustala, jak i kiedy należy ujmować przychody ze sprzedaży nieruchomości i związane z nimi koszty, jeżeli umowa pomiędzy deweloperem i kupującym zawiera jest przed zakończeniem budowy nieruchomości. Interpretacja zawiera także wytyczne co do sposobu ustalania, czy umowa objęta jest zakresem MSR 11 czy MSR 18. Zastosowanie KIMSF 15 nie wpłynie na sprawozdanie finansowe, ponieważ Bank nie prowadzi tego rodzaju działalności.

- Interpretacja KIMSF 16 *Zabezpieczenie udziałów w aktywach netto jednostki działającej za granicą* - interpretacja zawiera wytyczne dotyczące ujmowania zabezpieczenia inwestycji netto w jednostkach zagranicznych, a w szczególności dostarcza wskazówek w zakresie: identyfikowania ryzyk walutowych kwalifikujących się do rachunkowości zabezpieczeń w ramach zabezpieczenia inwestycji netto, umiejscowienia instrumentów zabezpieczających w strukturze grupy kapitałowej, a także określania przez jednostkę kwoty dodatniej lub ujemnej różnicy kursowej, dotyczącej zarówno inwestycji netto jak i instrumentu zabezpieczającego, która powinna zostać przeklasyfikowana z kapitałów własnych do rachunku zysków i strat w momencie zbycia jednostki zagranicznej. Zastosowanie KIMSF 16 nie wpłynie na sprawozdanie finansowe, ponieważ Bank nie zabezpiecza udziałów w aktywach netto jednostki działającej za granicą.

- Interpretacja KIMSF 18 *Przekazanie aktywów przez klientów* - interpretacja zawiera wytyczne dotyczące ujmowania aktywów otrzymanych od klienta i służących świadczeniu jemu usług. Interpretacja ma zastosowanie do transakcji, które miały miejsce 1 lipca 2009 roku lub później. Zastosowanie KIMSF 18 nie wpłynie na sprawozdanie finansowe, ponieważ Bank nie otrzymywał aktywów od klientów, ani też środków pieniężnych przeznaczonych na wybudowanie tego typu aktywów.

- Zmiany do Interpretacji KIMSF 9 *Ponowna ocena wbudowanych instrumentów pochodnych* i MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena: Wbudowane instrumenty pochodne* – zmiana wprowadza wymóg oceny czy wbudowany instrument pochodny musi być ujęty oddzielnie w momencie przekwalifikowania hybrydowego instrumentu finansowego z kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Oceny dokonuje się na podstawie warunków, jakie istniały na późniejszą z dat: kiedy jednostka po raz pierwszy stała się stroną kontraktu i kiedy dokonano zmian kontraktu skutkujących znaczącymi zmianami przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu. MSR 39 wymaga obecnie, aby w sytuacji, w której wbudowany instrument pochodny nie może być wyceniony w sposób wiarygodny, cały instrument hybrydowy pozostał zakwalifikowany do kategorii instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zastosowanie zmian nie wpłynie na sprawozdanie finansowe, ponieważ Bank nie dokonywał przekwalifikowania z kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, ani też nie posiada hybrydowych instrumentów finansowych, dla których nie byłaby możliwa wiarygodna wycena wbudowanego instrumentu pochodnego.

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 3 *Połączenia jednostek* (znowelizowany w styczniu 2008) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2009 roku lub później,
- MSR 27 *Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe* (zmieniony w styczniu 2008) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2009 roku lub później,
- Zmiany do MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena: Spełniające kryteria pozycje zabezpieczone* (zmiany opublikowane w lipcu 2008) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2009 roku lub później,
- Przekształcony MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy* (znowelizowany w listopadzie 2008) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2009 roku lub później,
- Interpretacja KIMSF 17 *Przekazanie aktywów niegotówkowych właścicielom* – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2009 roku lub później,
- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF (opublikowane w kwietniu 2009 roku) – część zmian ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2009 roku, a część dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2010 roku – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE.
- Zmiany do MSSF 2 *Płatności w formie akcji: grupowe transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych* (zmieniony w czerwcu 2009) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2010 roku lub później do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE,
- Zmiany do MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy: dodatkowe zwolnienia dla stosujących MSSF po raz pierwszy* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2010 roku lub później do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE,
- Zmiany do MSR 32 *Instrumenty finansowe: prezentacja: Klasyfikacja emisji praw poboru* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2010 roku lub później,
- MSR 24 *Ujawnianie informacji na temat podmiotów powiązanych* (znowelizowany w listopadzie 2009) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2011 roku lub później do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE,
- MSSF 9 *Instrumenty finansowe* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub później, do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE,
- Zmiany do KIMSF 14 MSR 19 - *Limit wyceny aktywów z tytułu określonych świadczeń, minimalne wymogi finansowania oraz ich wzajemne zależności: przedpłaty minimalnych wymogów finansowania* – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2011 roku lub później do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE,
- KIMSF 19 *Konwersja zobowiązań finansowych na instrumenty kapitałowe* – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2010 roku lub później do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzona przez UE,
- Zmiana do MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy: ograniczone zwolnienie z obowiązku prezentowania danych porównawczych wymaganych przez MSSF 7 dla stosujących MSSF po raz pierwszy* – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2010 roku lub później - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzona przez UE.

Zarząd nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Bank zasady (politykę) rachunkowości z wyjątkiem zmian, które będą wynikiem zmian wprowadzonych przez MSSF 9, który został opublikowany do daty zatwierdzenia

niniejszego sprawozdania. Efekt zmian wpłynie na prezentację pozycji bilansowych Banku oraz ujawnienia prezentowane w informacjach dodatkowych, natomiast zmiany te nie będą miały istotnego wpływu na wynik netto Banku.

3.2. Sprawozdawczość według segmentów

BOŚ S.A. charakteryzuje segment jako grupę aktywów i rodzajów działalności zaangażowanych w dostarczanie produktów i usług, które podlegają ryzykom i zwrotom z poniesionych nakładów inwestycyjnych innym niż te, którym podlegają pozostałe segmenty. Bank wyodrębnia następujące obszary działalności:

- pion korporacji i finansów publicznych,
- pion detaliczny tożsamy z segmentem klientów detalicznych,
- działalność na rynku międzybankowym i działalność inwestycyjna,
- pozostałe (nieulokowane w segmentach).

BOŚ S.A. swoją działalność prowadzi wyłącznie na terenie Polski i biorąc pod uwagę położenie geograficzne placówek żadne znaczące różnice w ryzyku nie zostały zidentyfikowane. Z tego powodu Bank nie dokonuje wydzielenia segmentów według podziału geograficznego.

Szczegółowy opis zasad sprawozdawczości według segmentów przedstawiono w notce 44

3.3. Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

(a) *Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji*

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Roczne sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych polskich, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji.

(b) *Transakcje i salda*

Transakcje wyrażone w walutach obcych przeliczane są na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat. Różnice kursowe z tytułu instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży uwzględnia się w kapitale z aktualizacji wyceny.

Aktywa i zobowiązania bilansowe wyrażone w walutach obcych przeliczane są na złote według kursu średniego ustalanego przez Prezesa NBP, obowiązującego na dzień sprawozdawczy.

3.4. Przychody i koszty z tytułu odsetek

W rachunku zysków i strat ujmowane są wszystkie przychody odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych wycenianych według kosztu zamortyzowanego przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej, aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą obliczania zamortyzowanej wartości początkowej aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji przychodów lub kosztów z tytułu odsetek do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa to stopa, dla której zdyskontowane przyszłe płatności lub wpływy pieniężne są równe bieżącej wartości bilansowej netto danego aktywa lub zobowiązania finansowego. Obliczając efektywną stopę procentową, Bank szacuje przepływy pieniężne uwzględniając wszystkie warunki umowne danego instrumentu finansowego (np. opcje wcześniejszej spłaty), nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej, oraz koszty transakcji i wszystkie inne premie lub dyskonta.

W momencie dokonania odpisu z tytułu utraty wartości aktywa finansowego lub grupy podobnych aktywów finansowych, przychody z tytułu odsetek wykazywane są według stopy procentowej, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości naliczane od wartości netto inwestycji.

3.5. Przychody z tytułu opłat i prowizji

Przychody z tytułu opłat i prowizji ujemne się zasadniczo według zasady memoriału, z chwilą wykonania usługi. Opłaty za uruchomienie kredytu dotyczące kredytów, które prawdopodobnie zostaną udzielone są odraczane (wraz z odpowiednimi kosztami bezpośrednimi) i ujemne w chwili ujęcia należności jako korekta efektywnej stopy procentowej kredytu. Opłaty z tytułu udostępnienia kredytów konsorcjalnych wykazuje się jako przychód po zakończeniu organizacji konsorcjum, jeżeli Bank nie zachował dla siebie żadnej części ryzyka kredytowego lub zachował część o tej samej efektywnej stopie procentowej, co inni uczestnicy. Prowizje i opłaty z tytułu negocjowania lub uczestnictwa w negocjowaniu transakcji na rzecz osoby trzeciej, takiej jak nabycie akcji/udziałów lub innych papierów wartościowych bądź nabycie lub zbycie przedsiębiorstwa, ujemne się z chwilą zrealizowania danej transakcji. Opłaty z tytułu zarządzania portfelem i inne opłaty za usługi zarządzania, doradztwa i inne są wykazywane na podstawie odpowiednich umów o świadczenie usług, zazwyczaj proporcjonalnie do upływu czasu.

3.6. Akcje w jednostce zależnej

Akcje w jednostce zależnej wykazywane są według kosztu historycznego.

3.7. Aktywa i zobowiązania finansowe

BOŚ S.A. klasyfikuje swoje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat; pożyczki i należności; inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności; oraz aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. O klasyfikacji inwestycji decyduje Zarząd w momencie wykazania ich po raz pierwszy.

(a) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Kategoria ta obejmuje aktywa finansowe przeznaczone do obrotu. Bank nie posiada aktywów finansowych przeznaczonych w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny w wartości godziwej, z zyskami lub stratami ujemnymi w rachunku zysków i strat. Zyski i straty z tytułu aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat odnoszone są na wynik działalności handlowej, natomiast przychody i koszty z tytułu odsetek, amortyzacji dyskonta i premii na wynik z tytułu odsetek. Składnik aktywów finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży w krótkim terminie lub stanowi instrument pochodny o ile nie został on przeznaczony jako instrument zabezpieczający.

(b) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- (i) należności przeznaczone do sprzedaży w krótkim terminie (klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu),
- (ii) zaklasyfikowane przy początkowym ujęciu jako instrumenty dostępne do sprzedaży,
- (iii) instrumenty, w których Bank nie odzyska zasadniczo całości zainwestowanej kwoty w sposób inny niż z powodu ryzyka kredytowego.

Przychody i koszty z tytułu odsetek ujemne się w rachunku zysków i strat przez okres obowiązywania umów metodą efektywnej stopy procentowej.

(c) Utrzymywane do terminu zapadalności

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Zarząd zamierza i jest w stanie utrzymać do terminu zapadalności. Gdyby Bank dokonał sprzedaży istotnej części aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności klasyfikacja całej kategorii zostałaby zmieniona na aktywa dostępne do sprzedaży. Przychody i koszty z tytułu odsetek, premii i dyskonta ujemne się w rachunku zysków i strat i odnoszone na wynik z tytułu odsetek.

(d) Dostępne do sprzedaży

Inwestycje dostępne do sprzedaży to inwestycje, które Bank zamierza utrzymywać przez czas nieokreślony, a które nie zostały zakwalifikowane ani do aktywów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, ani do portfela aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności. Mogą one zostać sprzedane, aby poprawić płynność lub w reakcji na zmiany stóp procentowych, kursów wymiany walut lub cen instrumentów kapitałowych. Zyski i straty z tytułu zmiany wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży są odnoszone do sprawozdania z całkowitych dochodów jako pozostałe całkowite dochody do czasu usunięcia danego składnika aktywów finansowych z bilansu lub utraty jego wartości – wówczas łączna kwota zysków i strat ujmowanych dotychczas w sprawozdaniu z całkowitych dochodów jako pozostałe całkowite dochody wykazywana jest w rachunku zysków i strat w pozycji wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych lub w pozycji wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości. Natomiast dyskonto, premie i odsetki naliczane według efektywnej stopy procentowej ujmowane są w rachunku zysków i strat i wykazywane w pozycji wynik z tytułu odsetek. Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży są wykazywane w rachunku zysków i strat w pozycji przychody z tytułu dywidend w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży ujmuje się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Bank podejmuje zobowiązanie do zakupu lub sprzedaży danego składnika aktywów. Ujmowanie transakcji na dzień jej przeprowadzenia jest ograniczone do standaryzowanej transakcji kupna lub sprzedaży składnika aktywów finansowych. Pożyczki i należności wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy. Aktywa finansowe ujmuje się początkowo według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcyjne, z wyjątkiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, które początkowo wykazywane są według wartości godziwej. Aktywa finansowe wyłącza się z bilansu, gdy prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Bank dokonał przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży i aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są na dzień bilansowy wykazywane według wartości godziwej. Pożyczki i należności oraz inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności wykazywane są według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), metodą efektywnej stopy procentowej.

W portfelu aktywów dostępnych do sprzedaży Bank posiada obligacje komunalne, wyemitowane przez banki oraz Skarb Państwa. Z uwagi na powyższą wartość godziwą tych papierów jest oparta na modelu wyceny wypracowanym przez Bank uwzględniającym zmiany stóp rynkowych z uwzględnieniem marży na ryzyko kredytowe. W rzadkich przypadkach, gdy zastosowanie takich modeli nie jest możliwe i nie ma możliwości ustalenia wartości godziwej w sposób rzetelny, instrumenty finansowe wykazywane są według kosztu nabycia.

Wszystkie powyżej wymienione obligacje są obligacjami zmiennokuponowymi, tj. oprocentowanie kuponów jest oparte o stopy rynkowe (głównie średnie ważone stopy rentowności 52-tygodniowych bonów skarbowych ustalone głównie z dwóch lub czterech przetargów przed rozpoczęciem każdego okresu odsetkowego lub WIBOR 1R, 3M i 6M oraz EURIBOR 3M powiększonych o marżę za ryzyko).

Wartość godziwa inwestycji notowanych wynika z ich bieżącej ceny rynkowej. Jeżeli rynek na dany składnik aktywów finansowych nie jest aktywny (a także w odniesieniu do nienotowanych papierów wartościowych), Bank ustala wartość godziwą, stosując techniki wyceny. Obejmują one wykorzystanie cen uzyskanych w ramach transakcji, które zostały dokonane w terminie bliskim dacie bilansowej na normalnych zasadach rynkowych jak również odwołanie się do innych, podobnych instrumentów, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych i inne metody wyceny powszechnie stosowane przez uczestników rynku (m.in. wycenę metodą porównawczą do spółek o zbliżonym profilu działalności notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z uwzględnieniem dyskonta z tytułu braku płynności).

Bank klasyfikuje do portfela dostępnego do sprzedaży inwestycje w jednostkach mimo przekroczenia 20% udziałów w głosach w jednostce w sytuacji gdy planowana jest ich sprzedaż.

(e) Zobowiązania finansowe

Zobowiązania przy początkowym ujęciu wykazuje się w wartości godziwej, a w okresie późniejszym wykazuje się je według amortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Jednostka wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe wtedy, gdy zobowiązanie wygasło, to znaczy kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych oraz pozostałe zobowiązania przeznaczone do obrotu wyceniane są do wartości godziwej zgodnie z opracowanymi przez Bank modelami.

3.8. Utrata wartości aktywów finansowych

(a) Aktywa wykazywane według zamortyzowanego kosztu

BOŚ S.A. przeprowadza przegląd swojego portfela kredytowego pod kątem utraty wartości w okresach miesięcznych. Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości na skutek wydarzeń, które nastąpiły po początkowym ujęciu danego składnika aktywów (zdarzenie powodujące stratę) oraz gdy zdarzenia mają wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne dotyczące tych aktywów, a przepływy te można wiarygodnie oszacować.

Bank planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych na historycznych parametrach. Przyjęta metodologia i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych i okresy, w których one nastąpią, są poddawane regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat. Bank będzie rozwijał przyjętą metodologię szacowania odpisów z tytułu utraty wartości wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz nowo wdrożonych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości.

Bank dokonuje spisania należności kredytowych z bilansu w ciężar utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości, gdy te należności są nieściągalne, to znaczy:

- koszty dalszej windykacji należności przekraczać będą spodziewane wpływy z windykacji;
- nieskuteczność egzekucji należności Banku stwierdzona została odpowiednim dokumentem właściwego organu postępowania egzekucyjnego;
- nie jest możliwe ustalenie majątku dłużnika nadającego się do egzekucji i nie jest znane miejsce pobytu dłużnika;
- roszczenia uległy przedawnieniu.

(b) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. W przypadku instrumentów kapitałowych klasyfikowanych jako inwestycje dostępne do sprzedaży, przy ocenie, czy nastąpiła utrata wartości, brany jest pod uwagę znaczny lub długotrwały spadek wartości papieru wartościowego poniżej jego wartości początkowej. Jeżeli istnieją tego rodzaju przesłanki dotyczące aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączna strata – ustalona jako różnica pomiędzy kosztem nabycia a bieżącą wartością godziwą, pomniejszona o utratę wartości danego składnika aktywów uprzednio wykazaną w rachunku zysków i strat - zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i wykazana w rachunku zysków i strat. Odpisy z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych wykazane w rachunku zysków i strat nie są odwracane w rachunku zysków i strat. Jeżeli wartość godziwa instrumentu dłużnego klasyfikowanego jako dostępny do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten będzie można obiektywnie powiązać ze zdarzeniem, które nastąpiło po wykazaniu utraty wartości w rachunku zysków i strat, wówczas odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany w rachunku zysków i strat.

(c) Umowy renegotjowane

Kredyty i pożyczki, które poddawane są analizie grupowej lub które są jednostkowo istotne i dla których warunki umowy były renegotjowane przestaje się uznawać za przeterminowane; są one uznawane za nowe należności. W kolejnych okresach, kiedy ich warunki są renegotjowane, należności te są uznawane za przeterminowane i tylko w takim przypadku są ujawniane.

3.9. Kompensowanie instrumentów finansowych

Składniki aktywów finansowych i zobowiązań finansowych kompensuje się i wykazuje w bilansie w kwocie netto wyłącznie wtedy, gdy Bank posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz zamierza rozliczyć się w kwocie netto lub jednocześnie zrealizować dany składnik aktywów i uregulować zobowiązanie.

3.10. Umowy sprzedaży i odkupu

Papiery wartościowe sprzedawane przy jednoczesnym zawarciu powiązanej umowy odkupu (transakcje repo, sell-buy-back) są reklasyfikowane w sprawozdaniu finansowym jako aktywa zastawione, jeżeli jednostka przejmująca ma wynikające z umowy lub zwyczaju prawo do sprzedaży lub ponownego zastawienia zabezpieczenia. Zobowiązanie wobec kontrahenta ujmuje się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów, w zależności od jego charakteru. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży (transakcje reverse repo, buy-sell-back) ujmuje się jako kredyty i pożyczki udzielone innym bankom lub klientom, w zależności od ich charakteru. Różnicę pomiędzy ceną sprzedaży a odkupu traktuje się jako odsetki i ujmuje metodą efektywnej stopy procentowej przez okres obowiązywania umowy. Papiery wartościowe pożyczane kontrahentom również pozostają w sprawozdaniu finansowym.

Pożyczonych przez Bank papierów wartościowych nie ujmuje się w sprawozdaniu finansowym chyba, że zostały sprzedane osobom trzecim. W takim wypadku transakcje kupna i sprzedaży ujmuje się w sprawozdaniu finansowym, zaś odnośne zyski i straty uwzględnia się w wyniku na działalności handlowej. Obowiązek zwrotu pożyczonych papierów ujmuje się według wartości godziwej jako zobowiązania wobec klientów.

3.11. Gwarancje finansowe

Gwarancje finansowe to kontrakty, które wymagają od wystawcy dokonania wyspecyfikowanych wypłat pokrywających stratę poniesioną przez posiadacza z powodu nie dokonania przez określonego dłużnika płatności w terminie zgodnym z warunkami instrumentu dłużnego. Tego rodzaju gwarancji finansowych udziela się bankom, instytucjom finansowym i innym organizacjom w imieniu klientów w celu zabezpieczenia kredytów, linii kredytowych i innych bankowych narzędzi finansowania.

W momencie początkowego ujęcia, gwarancje finansowe wycenia się w sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej na dzień udzielenia gwarancji.

Po początkowym ujęciu zobowiązania Banku wynikające z takich gwarancji wycenia się według wyższej z dwóch kwot: wartości początkowego ujęcia pomniejszonej o amortyzację naliczoną w celu ujęcia w rachunku zysków i strat przychodu z tytułu prowizji naliczanych liniowo przez okres trwania gwarancji oraz dokonanego na dzień bilansowy szacunku wydatków, które powstaną w przypadku realizacji gwarancji. Szacunki te określa się na podstawie historii poniesionych strat z gwarancji w przeszłości. Wzrost odpisu na zobowiązania związany z gwarancjami obciąża rachunek zysków i strat w pozycji pozostałe koszty operacyjne.

3.12. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowane instrumenty pochodne są oddzielane od umów i traktowane jak instrumenty pochodne, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- charakter ekonomiczny i ryzyko wbudowanego instrumentu nie są ściśle związane z ekonomicznym charakterem i ryzykiem umowy, w którą dany instrument jest wbudowany;
- samodzielny instrument z identycznymi warunkami realizacji jak instrument wbudowany spełniałby definicję instrumentu pochodnego;
- instrument hybrydowy (złożony) nie jest wykazywany w wartości godziwej, a zmiany jego wartości godziwej nie są ujmowane w zysku lub stracie.

Wbudowane instrumenty pochodne są wykazywane w podobny sposób jak samodzielne instrumenty pochodne, które nie są uznane za instrumenty zabezpieczające.

Zakres, w którym zgodnie z MSR 39 cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu) obejmuje również sytuacje, gdy waluta

umowy zasadniczej jest walutą zwyczajową dla kontraktów zakupu lub sprzedaży pozycji niefinansowych na rynku dla danej transakcji.
Oceny, czy dany wbudowany instrument pochodny podlega wydzieleniu Bank dokonuje na moment jego początkowego ujęcia.

3.13. Pochodne instrumenty finansowe

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej, począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, lub w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Wszystkie instrumenty pochodne o dodatniej wartości godziwej prezentowane są w bilansie jako aktywa, a o wartości ujemnej jako zobowiązania.

Bank nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, zatem wszystkie zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wykazywane są w rachunku zysków i strat bieżącego okresu w pozycji wynik na działalności handlowej (FX Swap, IRS oraz kontrakty terminowe na akcje, indeksy giełdowe i waluty) lub wynik z pozycji wymiany (FX Forward, FX Spot).

3.14. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwałe zalicza się do „przeznaczonych do sprzedaży” i wykazuje według niższej z dwóch kwot: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży, jeżeli ich wartość bilansową realizuje się przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie bieżącego używania.

3.15. Wartości niematerialne

(a) Licencje i oprogramowanie komputerowe

Zakupione licencje na oprogramowanie komputerowe aktywuje się w wysokości kosztów poniesionych na zakup i przygotowanie do używania konkretnego oprogramowania komputerowego. Aktywowane koszty amortyzuje się przez szacowany okres użytkowania oprogramowania metodą liniową.

Wydatki związane z utrzymaniem programów komputerowych ujmowane są jako koszty z chwilą poniesienia.

(b) Prace rozwojowe

Bank aktywuje koszty poniesione na etapie prac rozwojowych przedsięwzięcia prowadzonego we własnym zakresie jedynie w przypadku, gdy Bank ma możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika wartości niematerialnych, posiada stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac rozwojowych i użytkowaniu składnika oraz ma możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych, które można bezpośrednio przyporządkować czynnościom tworzenia, produkcji i przystosowania składnika aktywów do użytkowania w sposób zamierzony przez kierownictwo.

Aktywowane koszty amortyzuje się metodą liniową po zakończeniu prac rozwojowych. Szacowany okres użytkowania określony jest indywidualnie.

(c) Testowanie utraty wartości

Wartości niematerialne są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa jest niezwłocznie obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa przewyższa szacunkową wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej wartości niematerialnych pomniejszonej o koszty ich sprzedaży i wartości użytkowej.

3.16. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o umorzenie. Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego środka trwałego lub ujmuje jako odrębny środek trwały (tam, gdzie jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Banku, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki na naprawę i konserwację odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie obrotowym, w którym je poniesiono.

Grunty nie podlegają amortyzacji. Amortyzację środków trwałych nalicza się metodą liniową przez okresy ich użytkowania, które dla poszczególnych grup środków trwałych wynoszą:

- budynki 40 lat,
- ulepszenie w obcym środku trwałym 10 lat, lub krócej, jeżeli tak wynika z umowy,
- urządzenia i środki transportu 3-10 lat.

Weryfikacji wartości końcowej i okresów użytkowania środków trwałych dokonuje się również na każdy dzień bilansowy.

Amortyzowane środki trwałe są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa środka trwałego jest niezwłocznie obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa przewyższa szacunkową wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego pomniejszonej o koszty jego sprzedaży i wartości użytkowej.

Zyski i straty z tytułu zbycia środków trwałych ustala się drogą porównania wpływów ze sprzedaży z ich wartością bilansową i ujmuje w rachunku zysków i strat.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

3.17. Leasing

W momencie rozpoczęcia umowy ustala się czy umowa zawiera leasing. Dokonuje się tego w oparciu o istotę umowy i wymaga to oceny, czy:

- wywiązanie się z umowy zależy od korzystania z określonego aktywa lub aktywów, oraz
- umowa przekazuje prawo do użytkowania składnika aktywów.

Leasing operacyjny polega na czasowym przekazaniu w użytkowanie dobra inwestycyjnego. Umowa jest klasyfikowana jako leasing operacyjny jeśli nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu.

Dotychczas zawarte umowy leasingu to umowy leasingu operacyjnego. Całość opłat leasingowych dokonanych w ramach leasingu operacyjnego jest rozliczana w ciężar kosztów metodą liniową w okresie trwania umowy leasingowej. W przypadku rozwiązania umowy leasingu przed upływem okresu jej obowiązywania ewentualna płatność wymagana na rzecz leasingodawcy tytułem kary umownej, powiększa koszty w okresie, w którym nastąpiło rozwiązanie umowy.

3.18. Odroczony podatek dochodowy

Na potrzeby sprawozdania finansowego podatek odroczony obliczany jest metodą zobowiązań bilansowych. Bank tworzy rezerwę i aktywa na przejściowe różnice z tytułu odroczonego podatku dochodowego wywołane odmiennością momentu uznawania przychodów za osiągnięte oraz kosztów za poniesione zgodnie ze stosowanymi zasadami rachunkowości i przepisami o podatku dochodowym od osób prawnych.

Główne różnice przejściowe powstają z tytułu aktualizacji wyceny pewnych aktywów i zobowiązań finansowych, w tym kontraktów pochodnych, rezerw na świadczenia emerytalne i inne świadczenia po okresie zatrudnienia, a także strat podatkowych do odliczenia.

Zobowiązanie z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane jest w pełnej wysokości.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który umożliwi wykorzystanie różnic przejściowych.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych poza zyskiem lub stratą jest ujmowany również poza zyskiem lub stratą; w innych całkowitych dochodach dotyczący pozycji ujętych w innych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym.

Odroczony podatek dochodowy ustala się przy zastosowaniu stawek (i przepisów) podatkowych, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji odnośnych aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego lub uregulowania zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Bank kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowego ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

3.19. Aktywa przejęte za długi

Aktywa przejęte za długi wycenia się na moment ich początkowego ujęcia w kwocie odpowiadającej ich wartości godziwej. W przypadku, gdy wartość godziwa przejętych aktywów jest wyższa od kwoty długu, różnica stanowi zobowiązanie wobec kredytobiorcy.

3.20. Przedpłaty, rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów

Przedpłaty dotyczą kosztów poniesionych w bieżącym roku obrotowym, a dotyczących okresów przyszłych. Są one ujmowane w bilansie w pozycji inne aktywa.

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów stanowią koszty dotyczące bieżącego okresu, które będą poniesione przez Bank w okresach przyszłych. Bierne międzyokresowe rozliczenia kosztów oraz przychody przyszłych okresów są prezentowane w bilansie w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

3.21. Rezerwy na świadczenia pracownicze

Bank tworzy rezerwy na zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych ustalone w oparciu o oszacowania tego rodzaju zobowiązań na podstawie modelu aktuarialnego. Stosowany przez jednostkę model aktuarialny w celu ustalenia wartości bieżącej swoich zobowiązań z tytułu określonych świadczeń oraz związanych z nimi kosztów bieżącego zatrudnienia - oraz tam gdzie ma to zastosowanie - kosztów przeszłego zatrudnienia wykorzystuje metodę prognozowanych uprawnień jednostkowych. Zgodnie z metodą prognozowanych uprawnień jednostkowych (czasami znaną pod nazwą metody świadczeń narosłych w stosunku do stażu pracy lub metody „świadczenie/staż pracy”), każdy okres wykonywania pracy jest postrzegany jako powodujący powstanie dodatkowej jednostki uprawnienia do świadczeń i każda jednostka uprawnienia do świadczeń wyliczana jest oddzielnie przed wejściem w skład ostatecznego zobowiązania. Zyski i straty aktuarialne ujmowane są od razu w rachunku zysków i strat.

3.22. Rezerwy

Rezerwy ujmuje się wówczas, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- na dzień bilansowy Bank posiada obecny, prawny lub zwyczajowo oczekiwany obowiązek wydatkowania środków, wynikający ze zdarzeń przeszłych; przy czym do określenia istnienia tego obowiązku wykorzystywane są opinie prawne,
- gdy prawdopodobieństwo zaistnienia wydatku z tytułu zaspokojenia roszczeń jest wyższe niż prawdopodobieństwo braku takiego wydatku, oraz
- gdy wielkość tego wydatku można wiarygodnie oszacować.

Rezerwy wyceniane są w bieżącej wartości nakładów, które jak się oczekuje, będą niezbędne do wypełnienia obowiązku, z uwzględnieniem wartości pieniądza w czasie (jeśli jest to istotne), oraz ryzyka związanego z danym obowiązkiem.

W przypadku dyskontowania kwoty przewidywanego wydatku, wzrost rezerwy spowodowany upływem czasu wykazuje się jako koszt z tytułu odsetek.

3.23. Kapitał własny

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz ze statutem lub umową Spółki.

(a) Kapitał podstawowy

Na kapitał podstawowy składa się zarejestrowany kapitał zakładowy i kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej.

Kapitał zakładowy wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej tworzony jest z nadwyżki osiągniętej przy emisji akcji powyżej wartości nominalnej pozostałej po pokryciu kosztów emisji.

(b) Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje zmianę wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wynikającą z ich wyceny oraz podatek odroczony od pozycji ujętych w kapitale z aktualizacji wyceny.

(c) Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane obejmują niepodzielony wynik finansowy oraz pozostałe kapitały tj. pozostały kapitał zapasowy, pozostałe kapitały rezerwowe oraz fundusz ogólnego ryzyka.

Pozostałe kapitały tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub przepisach prawa.

3.24. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych, środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych obejmują pozycje wymagalne w ciągu trzech miesięcy od dnia nabycia, w tym: kasę, środki w bankach centralnych o możliwościach dysponowania, bony skarbowe oraz inne kwalifikujące się bony, kredyty i pożyczki udzielone innym bankom, należności od innych banków oraz krótkoterminowe papiery wartościowe Skarbu Państwa.

3.25. Dane porównawcze

W przedstawionych w niniejszym sprawozdaniu finansowym danych porównawczych nie było istotnych zmian w stosunku do uprzednio publikowanych sprawozdań finansowych za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku.

4. Korekty błędów dotyczących poprzednich okresów

W okresie dwunastu miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2009 roku nie wystąpiła konieczność dokonania korekty błędów poprzednich okresów.

5. Ważniejsze oszacowania i oceny

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF zatwierdzonymi przez UE wymaga zastosowania pewnych istotnych z punktu widzenia rachunkowego oszacowań. Wymaga również od Zarządu stosowania własnego osądu przy stosowaniu przyjętych zasad rachunkowości. Zagadnienia, w odniesieniu do których wymagana jest większa doza osądu, zagadnienia bardziej złożone, założenia i szacunki znaczące z punktu widzenia sprawozdania finansowego zostały przedstawione poniżej:

(a) Utrata wartości kredytów i pożyczek

W obszarze ryzyka kredytowego w 2009 roku (w stosunku do stanu z końca 2008 roku) nastąpiła zmiana metodyki wyznaczania odpisów aktualizacyjnych i rezerw na ekspozycje kredytowe (nota 6.1.1.). Wycenie podlegają wszystkie ekspozycje kredytowe Banku w tym zaangażowania wobec banków. Wycena portfela kredytowego przeprowadzana jest metodą indywidualną i metodą portfelową. Wycenie indywidualnej podlegają wszystkie ekspozycje kredytowe indywidualnie istotne, dla których występują przesłanki utraty wartości. Bank określa progi istotności odrębnie dla ekspozycji kredytowych z segmentu klienta detalicznego, klientów sektora korporacyjnego i klientów sektora finansów publicznych. Pozostałe ekspozycje kredytowe nie objęte wyceną indywidualną oraz te indywidualnie istotne, w przypadku których nie rozpoznano przesłanek utraty wartości, wyceniane są portfelowo. Wycena portfelowa odbywa się w oparciu o parametry PD i LGD ustalone dla poszczególnych segmentów (detaliczny, korporacji i finansów publicznych oraz banków), wyliczanych na bazie danych historycznych dla poszczególnych grup produktów kredytowych.

Gdyby wartość bieżąca przewidywanych przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek z rozpoznaną indywidualną utratą wartości uległa zmianie o -5% to szacowana wielkość utraty wartości kredytów i pożyczek uległaby zwiększeniu o 33 mln zł, natomiast jeżeli zmiana przepływów wynosiłaby +5% wówczas utrata wartości zmniejszyłaby się o 8 mln zł i w takiej wielkości wpłynęłaby na wynik Banku brutto.

(b) Utrata wartości instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży

Bank rozpoznaje utratę wartości instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży, gdy wystąpiło znaczne lub długotrwale obniżenie ich wartości godziwej poniżej wartości początkowej. Ustalenie, czy obniżenie jest znaczne lub długotrwale, wymaga zastosowania własnej oceny. Przeprowadzając taką ocenę, Bank, obok innych czynników, ocenia normalną zmienność cen akcji. Wykazanie utraty wartości może również być wskazane, gdy istnieją dowody na pogorszenie się sytuacji finansowej emitenta, branży lub sektora gospodarki, technologii lub przepływów z działalności operacyjnej i finansowej.

Zmiana oszacowania wartości godziwej instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży o 5% spowodowałaby zmianę wartości portfela o 4 734 tys. zł.

(c) Dłużne papiery utrzymywane do terminu zapadalności

Bank stosuje przepisy MSR 39 dotyczące klasyfikowania aktywów finansowych innych niż instrumenty pochodne o stałych lub możliwych do ustalenia płatnościach i określonym terminie zapadalności jako aktywa utrzymywane do terminu zapadalności. Klasyfikacja ta w znacznym stopniu oparta jest na własnej ocenie. Dokonując tej oceny, Bank ocenia swój zamiar i możliwości utrzymywania tych papierów do terminu zapadalności. Jeżeli Bank nie utrzyma papierów do terminu zapadalności, będzie musiał zmienić klasyfikację całej kategorii na aktywa dostępne do sprzedaży (z wyjątkiem pewnych okoliczności, jak np. sprzedaż o niewielkiej wartości krótko przed datą zapadalności). Dłużne papiery wyceniane są wtedy według wartości godziwej, a nie amortyzowanego kosztu. W przypadku sprzedaży wartość portfela papierów utrzymywanych do terminu zapadalności byłaby wyższa w porównaniu z wartością księgową o 97 tys. zł.

(d) Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując modele wyceny przyjęte na rynku. Uwzględniają one m.in. zdyskontowaną (za pomocą krzywej

zerokuponowej z marżą) do wartości obecnej ocenę przyszłych przepływów pieniężnych, porównywalne ceny transakcyjne, (jeśli istnieją), jak również odniesienie do podobnych instrumentów kwotowanych na aktywnych rynkach. W rzadkich przypadkach, gdy zastosowanie takich modeli nie jest możliwe i nie ma możliwości ustalenia wartości godziwej w sposób rzetelny, instrumenty finansowe wykazywane są według kosztu nabycia.

(e) Rezerwa na zobowiązania i roszczenia

Główną pozycją rezerw ustalanych w oparciu o analizy prawne przygotowywane na potrzeby Zarządzających Bankiem jest utworzona w 2007 roku rezerwa w wysokości 2 895 tys. zł na zapłatę kary nałożonej na Bank i inne banki decyzją Prezesa UOKiK dotyczącą pobierania prowizji od płatności kartami. W styczniu 2007 roku Bank i inne banki wniosły odwołanie do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Sprawa kary nie jest ostatecznie rozstrzygnięta. W przypadku pozytywnego dla Banku rozstrzygnięcia sprawy zapłaty kary pieniężnej wynik Banku ulegnie zwiększeniu o kwotę 2 895 tys. zł.

6. Zarządzanie ryzykiem finansowym

6.1. Ryzyko kredytowe

(a) Definicja ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe jest to ryzyko związane z zagrożeniem nie wywiązania się kredytobiorcy z postanowień umowy kredytowej, w szczególności chodzi o niedotrzymanie terminu spłaty kapitału, odsetek oraz pozostałych kosztów kredytowania. Poziom ryzyka kredytowego jest zależny od rodzaju, wielkości i celu wykorzystania kredytu oraz możliwości jego obsługi przez kredytobiorcę.

W Banku sporządzane są miesięczne oraz kwartalne raporty na temat ryzyka kredytowego, którego odbiorcami są m.in. Zarząd Banku i Rada Nadzorcza Banku. Raporty zawierają informację zarówno o bieżącej jak i historycznej wysokości ryzyka kredytowego oraz o prognozie poziomu ryzyka kredytowego.

(b) Metody zarządzania ryzykiem, procesy ustalone w celu zarządzania ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku Ochrony Środowiska odbywa się z uwzględnieniem aspektu ryzyka kredytowego jednostkowej transakcji oraz w ujęciu portfelowym. Proces zarządzania ryzykiem jednostkowej transakcji uwzględnia dokonanie oceny ryzyka tej transakcji, a następnie w zależności od jego poziomu zastosowanie odpowiedniego procesu decyzyjnego. Kluczową rolę w procesie zarządzania ryzykiem pełni Departament Ryzyka Kredytowego, Departament Operacji Kredytowych oraz Departament Kredytów Trudnych

Departament Ryzyka Kredytowego (DRK) jest departamentem systemowym, opracowującym zasady oceny ryzyka kredytowego i podejmowania decyzji kredytowych oraz identyfikacji, pomiaru i monitorowania portfelowego ryzyka kredytowego. Departament Ryzyka Kredytowego odpowiada również za metodologię i raportowanie wyników wyceny ekspozycji kredytowych zgodnie z MSR 39 i MSSF 7, a także przygotowuje informację dot. ryzyka kredytowego dla kadry zarządzającej Banku i rekomenduje działania dotyczące zarządzania portfelem kredytowym.

Departament Operacji Kredytowych (DOK) jest departamentem operacyjnym, zaangażowanym bezpośrednio w ocenę jednostkowego ryzyka kredytowego. Struktura Departamentu Operacji Kredytowych jest dwuszczeblowa. Do zadań Departamentu Operacji Kredytowych należy m.in.: ocena ryzyka pojedynczej transakcji kredytowej, monitorowanie ryzyka pojedynczego klienta i transakcji oraz identyfikacja przesłanek utraty wartości i wycena należności kredytowych.

Departament Kredytów Trudnych (DKT) łączy funkcje departamentu systemowego i operacyjnego. Do jego głównych zadań należy: kreowanie polityki Banku w zakresie odzyskiwania należności, projektowanie zasad i prowadzenie działalności restrukturyzacyjnej i windykacyjnej oraz obsługa portfela kredytów zagrożonych.

Ocena ryzyka kredytowego, podejmowanie decyzji kredytowych

Ocena ryzyka kredytowego jest działaniem scentralizowanym. Oznacza to, że analitycy kredytowi dokonujący oceny ryzyka kredytowego, niezależnie od miejsca świadczenia pracy, są zatrudnieni w jednej komórce organizacyjnej Centrali - Departamencie Operacji Kredytowych.

Analityk kredytowy ocenia sytuację ekonomiczno-finansową kredytobiorcy oraz ryzyko wnioskowanej transakcji, określając rating klienta i transakcji oraz sporządza projekt decyzji kredytowej. W przypadku kredytów inwestycyjnych na cele proekologiczne, dodatkowo, ocenie podlega ryzyko ekologiczne transakcji, dokonywane przez ekologów zatrudnionych w Departamencie Projektów Ekologicznych. Poprawność ratingu oraz zasadność zaproponowanych przez analityka kredytowego warunków kredytowania jest weryfikowana przez Naczelnika w DOK.

W Banku decyzje kredytowe podejmują:

- Dyrektor Oddziału lub upoważniony przez niego pracownik
- Komitet Kredytowy Centrali (KKC),
- Zarząd Banku (ZB).

Bank stosuje szczególny tryb postępowania przy zawieraniu transakcji wysokokwotowych, (transakcje w kwocie większej niż 20 mln zł lub realizowane z klientami dla których zaangażowanie Banku w grupę podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie przekracza 5% funduszy własnych Banku)

Tryb postępowania przy zawieraniu transakcji wysokokwotowych obejmuje dodatkowo:

- 1) informowanie DOK o złożeniu wniosku kredytowego z podaniem danych podstawowych o kliencie, planowanej transakcji i sposobie zabezpieczenia,
- 2) weryfikację przez eksperta ds. ryzyka kredytowego w Centrali (EC) oceny klienta i transakcji dokonanej na poziomie Oddziału,
- 3) uzgodnienie z EC warunków kredytowania. Opinia EC jest niezbędna do podjęcia decyzji kredytowej w sprawie transakcji wysokokwotowej.

Monitorowanie ryzyka kredytowego

Monitorowanie ryzyka dotyczy:

- portfela kredytowego w ujęciu całościowym – w tym analiza jakości portfela kredytowego, struktury opóźnień w spłacie i odpisów oraz obserwowanych trendów i zdarzeń jednostkowych, ,
- pojedynczej ekspozycji kredytowej – monitorowanie sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy i ryzyko transakcji, terminowości obsługi oraz realizacji warunków umownych,
- nadzoru nad koncentracją wierzytelności kredytowych – zaangażowanie w grupy kredytobiorców powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, koncentracja w ujęciu sektorowym,

Monitorowania portfela kredytowego dokonuje się m.in. na podstawie:

- informacji z wewnętrznych baz danych o kredytobiorcach i transakcjach kredytowych,
- okresowych wycen portfela kredytowego,
- okresowych wizytacji placówek Banku.

Monitorowania pojedynczych kredytobiorców i transakcji dokonuje się na podstawie sprawozdań finansowych kredytobiorcy oraz wizytacji siedziby kredytobiorcy/ miejsca prowadzenia działalności gospodarczej/ miejsca realizacji przedsięwzięcia inwestycyjnego/ zabezpieczenia. Zasadą jest, że weryfikacja warunków kredytowania oraz aktualizacja oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy powinny być dokonane przynajmniej raz w roku, o ile w okresie sprawozdawczym nie wystąpiły istotne zdarzenia mogące mieć wpływ na pogorszenie zdolności kredytobiorcy do obsługi/spłaty zadłużenia.

W ramach nadzoru nad koncentracją wierzytelności kredytowych, Bank monitoruje poziomy koncentracji i wynikające m.in. z:

- zaangażowania w grupę kredytobiorców powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
- kredytowania klientów klasyfikowanych do określonych kategorii ratingowych
- zaangażowania w wybrane produkty,
- zaangażowania w wybrane branże charakteryzujące się w ocenie Banku podwyższonym ryzykiem kredytowym (tzw. „limity branżowe”),
- wskaźnika LTV dla kredytów na finansowanie rynku nieruchomości,
- udziału zadłużenia kredytowego w walutach w zadłużeniu kredytowym ogółem banku,

– bezpieczeństwa współpracy z poszczególnymi krajami.

Nadzór nad wyceną portfela kredytowego oraz tworzeniem odpisów aktualizacyjnych realizowany jest na zasadach opisanych w pkt 6.1.1 „Opis metodologii rozpoznawania utraty wartości ekspozycji kredytowych.

(c) Narzędzia/techniki służące do pomiaru ryzyka

Techniki pomiaru ryzyka kredytowego

Bank różnicuje miary oceny ryzyka kredytowego w zależności od rodzaju klienta.

Wobec osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej stosuje się system scoringowy oraz wylicza się kwotę wolnego dochodu, który stanowi źródło spłaty zadłużenia z tytułu transakcji.

Dla pozostałych kredytów stosuje się metody oceny oparte na systemie ratingowym. W ratingu transakcji uwzględniana jest ocena realności założeń wielkości budżetu przyjętych w okresie realizacji transakcji, wielkość wskaźnika obsługi zadłużenia w okresie kredytowania i wielkość wskaźnika długu w okresie kredytowania, ocena ryzyka wynikająca z długości trwania transakcji oraz ocena ryzyka zabezpieczeń.

Narzędzia do pomiaru ryzyka kredytowego

W procesie oceny ryzyka kredytowego w zależności od rodzaju klienta i rodzaju produktu Bank stosuje System Zarządzania Ryzykiem Kredytowym (System SZRK) lub System Wsparcia Sprzedaży Kredytów Detalicznych (System CCPM). Systemy wykorzystywane były do przygotowania nowej transakcji, a System SZRK również do monitorowania istniejącego zaangażowania.

W ramach Systemu SZRK i CCPM funkcjonują jednoznacznie zdefiniowane ścieżki działania, różne w zależności od rodzaju klienta i rodzaju produktu, które automatycznie wskazują użytkownikowi właściwą kolejność działań do wykonania.

Systemy SZRK i CCPM obok funkcji narzędzia oceny ryzyka kredytowego spełniają również funkcję bazy gromadzącej informacje o kredytobiorcach i transakcjach kredytowych.

(d) Opis poszczególnych ryzyk koncentracji, sposobów ich pomiaru, monitorowania

Bank identyfikuje, dokonuje pomiaru i monitoruje ryzyka koncentracji zaangażowania na poziomie:

- 1) pojedynczego klienta/transakcji oraz
- 2) portfela kredytowego.

Na poziomie klienta/transakcji ryzyko koncentracji zaangażowania zarządzane jest poprzez przestrzeganie następujących limitów:

- 1) nadzorczych limitów zaangażowania wynikających z ustawy Prawo bankowe tj.:
 - a) limitów na grupę kredytobiorców powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie (odpowiednio 25% dla klientów nie powiązanych z Bankiem oraz 20% dla klientów powiązanych z Bankiem),
 - b) limitu dużych zaangażowań, który wynosi 800% funduszy własnych Banku (suma wszystkich kredytów o wartości wyższej niż 10% funduszy własnych Banku) oraz
 - c) limitu zaangażowania Banku wobec pracowników Banku, osób zarządzających Bankiem oraz podmiotów z Bankiem powiązanych (tzw. osób wewnętrznych);
- 2) limitów indywidualnego zaangażowania,
Limit indywidualnego zaangażowania jest podstawową formą podejmowania decyzji w sprawie kredytowania klientów korzystających, ubiegających się lub wobec, których Bank przewiduje, że będą ubiegać się o zawarcie więcej niż jednej transakcji kredytowej.
- 3) Limit LTV dla kredytów i pożyczek hipotecznych:
 - a) udzielanych osobom fizycznym: standardowy limit LTV - 80% oraz 100% w przypadku ubezpieczenia wkładu własnego oraz
 - b) udzielanych podmiotom gospodarczym: 70% - dla pożyczki hipotecznej.

Na poziomie portfela kredytowego zarządzanie koncentracją zaangażowań dokonuje się poprzez przestrzeganie m.in. następujących limitów:

- 1) limitu geograficznego, który określa dopuszczalne zaangażowanie kredytowe Banku wobec klientów z tego samego obszaru geograficznego i ma na celu ograniczenie ryzyka zaangażowań wobec klientów z tego samego kraju;

- 2) limity branżowe, które określają poziom zaangażowania Banku w daną branżę.
- 3) limit produktowy; w Banku został ustalony jeden limit produktowy tj. limit w stosunku do jednego klienta i podmiotów z nim powiązanych z tytułu łącznej kwoty udzielonych mu kredytów związanych z obrotem papierami wartościowymi. Limit ten nie dotyczy jednorazowych kredytów giełdowych na zakup akcji w obrocie pierwotnym lub w pierwszej ofercie publicznej;
- 4) limit udziału zadłużenia kredytowego w walutach w zadłużeniu kredytowym ogółem Banku.

W Banku przeprowadzane są okresowe przeglądy wszystkich zaangażowań powodujących ryzyko kredytowe w celu oceny towarzyszącego im ryzyka oraz umożliwienia podejmowania właściwych decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym oraz aktywnej dywersyfikacji portfela ekspozycji kredytowych.

W przypadku stwierdzenia przekroczenia limitów, działania Banku mogą obejmować:

- 1) zmianę procedury kredytowej i/lub zasad oceny zdolności kredytowej, w tym zasad nadawania ratingu/scoringu w taki sposób, aby zmniejszyć ryzyko koncentracji,
- 2) transfer ryzyka kredytowego do innego podmiotu,
- 3) przyjęcie dodatkowych zabezpieczeń,
- 4) alokowanie dodatkowego kapitału odpowiedniego do ponoszonego ryzyka,

Informacja z zakresu monitorowania limitów przedstawiana jest w okresowo Zarządowi Banku oraz Radzie Nadzorczej Banku.

Zarówno na koniec grudnia 2009 jak i na koniec grudnia 2008 roku nie wystąpiło przekroczenie limitów koncentracji.

6.1.1. Opis metodologii rozpoznawania utraty wartości ekspozycji kredytowych

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych ze względu na wielkość zaangażowania na portfel indywidualny i portfel grupowy.

W stosunku do 2008 roku, w 2009 roku w celu zwiększenia dokładności pomiaru utraty wartości Bank wprowadził zmiany w metodologii wyznaczania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na pozabilansowe ekspozycje polegające na wprowadzeniu w wycenie portfelowej podziału na 4 segmenty (portfele):

- klienci detaliczni (osoby fizyczne, mikroprzedsiębiorstwa, wspólnoty mieszkaniowe),
- klienci korporacyjni (korporacje, małe i średnie przedsiębiorstwa),
- jednostki samorządu terytorialnego,
- ekspozycje bankowe (lokaty w innych bankach, kredyty i pożyczki udzielone bankom).

Portfel segmentu klienta detalicznego Bank dzieli na 5 subportfeli wg rodzaju ekspozycji:

- a) kredyty hipoteczne (kredyty hipoteczne, pożyczki hipoteczne),
- b) kredyty w rachunku bieżącym i karty (rachunki, karty, pożyczki w Ekokoncie),
- c) kredyty giełdowe,
- d) kredyty proekologiczne,
- e) pozostałe.

Dla poszczególnych portfeli Bank wyznacza w oparciu o dane historyczne parametry pomiaru utraty wartości według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego.

W 2009 roku w wycenie indywidualnej Bank wprowadził inny niż w 2008 roku próg istotności dla ekspozycji kredytowych indywidualnie istotnych: dla portfela klienta detalicznego wynosi on 1 200 tys. zł (podwyższony z 1 000 tys. zł w 2008 r.), dla portfela klienta korporacyjnego 800 tys. zł (obniżony z 1 000 tys. zł), dla portfela klientów jednostki samorządowe (finanse publiczne) 10 000 tys. zł (podwyższony z 1 000 tys. zł).

W okresach miesięcznych Bank dokonuje oceny ekspozycji kredytowych pod względem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. O utracie wartości składnika lub grupy ekspozycji kredytowych i stratach poniesionych z tego tytułu mowa jest wyłącznie wtedy, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości na skutek wydarzeń, które nastąpiły po pierwotnym ujęciu danego składnika aktywów („zdarzenia powodujące stratę”) oraz gdy zdarzenia te mają wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne dotyczące aktywów, a przepływy te można wiarygodnie

oszacować. Obiektywną przesłanką utraty wartości składnika ekspozycji kredytowych lub grupy ekspozycji kredytowych mogą być uzyskane informacje o:

- (i) znaczących trudnościach finansowych emitenta lub dłużnika
- (ii) naruszeniach umowy, np. niespłaceniu lub opóźniona spłata odsetek lub części kapitałowej zobowiązania przekraczających 90 dni
- (iii) zmianie przez Bank warunków umowy kredytowej spowodowanej ekonomicznymi lub prawnymi aspektami trudności finansowych dłużnika, która w innych okolicznościach nie byłaby brana pod uwagę
- (iv) prawdopodobieństwie bankructwa lub innej reorganizacji finansowej dłużnika
- (v) zaniku aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych spowodowanego trudnościami finansowymi lub
- (vi) dających się zaobserwować danych wskazujących na wymierne zmniejszenie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących grupy ekspozycji kredytowych od czasu pierwotnego ich ujęcia, nawet, jeżeli zmniejszenia tego nie można jeszcze przypisać do poszczególnych składników grupy ekspozycji kredytowych, w tym:
 - niekorzystnych zmianach sytuacji płatniczej dłużników; lub
 - warunkach makroekonomicznych wpływających na utratę wartości aktywów należących do danej grupy.

W portfelu indywidualnym każda pojedyncza ekspozycja kredytowa jest poddawana ocenie czy wystąpiła utrata wartości. W przypadku rozpoznania utraty wartości tworzony jest odpis aktualizujący wartość ekspozycji. W przypadku, gdy nie wystąpiły obiektywne przesłanki utraty wartości, ekspozycja ta włączana jest do portfela kredytów ocenianych grupowo.

Metodologia oszacowania utraty wartości ekspozycji kredytowych indywidualnie istotnych bazuje na wyliczeniu bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej. W przypadku obniżenia wartości bieżącej możliwych do realizacji przepływów pieniężnych tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości odpowiadający przewidywanej stracie kredytowej z tytułu nie wywiązania się dłużnika z zobowiązań wobec Banku pomniejszonej o korektę odsetek impairmentowych (IKON).

Oczekiwane przyszłe przepływy z zabezpieczeń, szacuje się na podstawie wartości windykacyjnej, pomniejszonej o koszty przejęcia i sprzedaży.

Wycenie portfelowej podlegają ekspozycje kredytowe indywidualnie nieistotne, dla których Bank nie dokonuje wyceny indywidualnej oraz ekspozycje kredytowe indywidualnie istotne w przypadku, których w wyniku wyceny indywidualnej nie stwierdzono przesłanek świadczących o utracie wartości. Ekspozycje te są grupowane dla celów łącznego pomiaru utraty wartości według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego. Parametry decydujące o zaklasyfikowaniu ekspozycji kredytowej do konkretnej grupy homogenicznej odzwierciedlają zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy.

Pomiar portfelowej utraty wartości dokonywany jest w oparciu o historyczne parametry strat generowanych przez podobne portfele aktywów. Historyczne trendy strat są oczyszczane ze zdarzeń jednorazowych.

Odpis aktualizujący tworzony jest dla wszystkich ekspozycji kredytowych Banku, wyłączając ekspozycje nowo nabyte w ciągu ostatniego miesiąca.

Metodologia i założenia przyjęte przez Bank do szacowania przyszłych przepływów pieniężnych podlegają regularnej analizie w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi, a rzeczywistymi.

6.1.2. Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom

Poniżej zaprezentowano wartości brutto lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom w podziale na grupy ratingowe nadane przez Moody's.

Moody's	31-12-2009	31-12-2008
A1	4 109	1 225
A2	408	1 851
Aa1	1 026	678
Aa2	105	38 550
Aa3	10 653	1 462
Aaa	-	12 648
B2	-	35 406
B3	-	8 907
Ba2	-	103 130
Ba3	-	12 821
BB-	12 317	-
Caa2	25 194	-
D	20 635	-
bez ratingu *\\	74 642	152 090
Razem	149 089	368 768

*\\ Lokatom w innych bankach oraz kredytom i pożyczkom udzielonym innym bankom, które nie posiadają ratingów zewnętrznych przypisane zostały ratingi wewnętrzne Banku. Poniżej przedstawiono zestawienie wg ratingów wewnętrznych i odpowiadające im klasy ratingów zewnętrznych wg Moody's.

Rating wewnętrzny	Odpowiadająca klasa wg Moody's	31-12-2009	Odpowiadająca klasa wg Moody's	31-12-2008
A	Aaa, Aa1, Aa2, Aa3, A1	38	Aaa, Aa1, Aa2, Aa3, A1,	84
B	A2, A3, Baa1	-	A2, A3, Baa1, Baa2	12 525
C	Baa2, Baa3	74 604	Baa3, Ba1, Ba2, Ba3,	123 187
D	Ba1, Ba2	-	B1, B2	16 294
Razem		74 642		152 090

6.1.3. Kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom

	31-12-2009	31-12-2008
Kredyty i pożyczki które nie są zaległe i w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości	8 508 325	7 464 181
Kredyty i pożyczki które są zaległe na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości	157 419	291 103
Kredyty i pożyczki w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości	1 043 342	525 896
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	9 709 086	8 281 180
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom	-352 981	-325 283
Inne należności (netto)	862	709
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:	9 356 967	7 956 606
- klienci	9 294 662	7 788 024
- banki	62 305	168 582

(a) Kredyty i pożyczki (wartość brutto), które nie są zaległe i w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości

Dla kredytów i pożyczek dla których nie zanotowano żadnych opóźnień w spłacie (nawet 1 dnia) nie rozpoznaje się utraty wartości pod warunkiem, że nie wystąpiły inne przesłanki utraty wartości. Są to należności klientów o dobrej sytuacji ekonomiczno-finansowej, o regularnych spłatach, dla których nie występowały przesłanki utraty wartości, a odpisy tworzone na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty. Poniżej zaprezentowano kwoty brutto kredytów i pożyczek, które nie były przeterminowane i dla których nie rozpoznano utraty wartości w podziale na klasy klientów.

	Rating	31-12-2009	31-12-2008
Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	(1-3)	-	1
	(4-5)	133 907	86 907
	(6-7)	513 846	618 371
	(8-9)	890 725	860 423
	(10-11)	570 998	786 726
	12	29 005	16 082
	bez ratingu	28 875	369 953
Razem kredyty dla podmiotów korporacyjnych		2 167 356	2 738 463
Kredyty dla podmiotów detalicznych	osoby prywatne	2 954 401	2 178 743
	klienci z ratingiem	93 841	88 674
	bez ratingu	32 219	61 597
	mikroprzedsiębiorstwa ze scoringiem*)	52 110	32 347
Razem kredyty dla podmiotów detalicznych		3 132 571	2 361 361
Kredyty dla finansów publicznych	(1-3)	338	682
	(4-5)	681 140	774 444
	(6-7)	1 699 975	1 376 188
	(8-9)	747 845	87 541
	(10-11)	72 566	24 922
	12	35	150
	bez ratingu	6 422	99 449
Razem kredyty dla finansów publicznych		3 208 321	2 363 376
Kredyty dla pozostałych klientów	bez ratingu	77	981
Razem		8 508 325	7 464 181

*\ Mikroprzedsiębiorstwa	Scoring	31-12-2009	31-12-2008
	(1)	14 730	13 885
	(2)	14 675	8 348
	(3)	17 338	8 008
	(4)	2 159	673
	(5)	2 660	1 329
	(6)	548	104
Razem		52 110	32 347

(b) Kredyty i pożyczki (wartość brutto), które są zaległe na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości w podziale na klasy klientów

Jako zaangażowanie przeterminowane przyjmuje się sumę zaangażowań wobec klienta, dla którego przynajmniej jedna z należności Banku jest przeterminowana o jeden lub więcej dni. Dla kredytów i pożyczek przeterminowanych krócej niż 90 dni nie rozpoznaje się utraty wartości, chyba że inne dostępne informacje świadczą o jej wystąpieniu. Dla kredytów i pożyczek, których bieżąca wartość godziwa przekracza wartość ekspozycji mimo spełnienia przesłanek utraty wartości odpis aktualizujący nie jest rozpoznawany. Poniżej zaprezentowano kwoty brutto kredytów i pożyczek, które były przeterminowane, lecz dla których nie rozpoznano utraty wartości w podziale na klasy klientów.

31 grudnia 2009

Opóźnienia w spłacie	Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	Kredyty dla klientów detalicznych	Kredyty dla finansów publicznych	Razem
Od 1 do 30 dni	5 839	71 911	19 678	97 428
Od 31 do 60 dni	7 603	27 128	6 198	40 929
Od 61 do 90 dni	3 427	10 956	3 213	17 596
pow. 90 dni	1 230	236	-	1 466
Razem	18 099	110 231	29 089	157 419
Wartość godziwa zabezpieczeń *\	15 592	53 947	81	69 620

31 grudnia 2008

Opóźnienia w spłacie	Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	Kredyty dla klientów detalicznych	Kredyty dla finansów publicznych	Razem
Od 1 do 30 dni	25 815	188 245	8 462	222 522
Od 31 do 60 dni	1 612	22 379	-	23 991
Od 61 do 90 dni	4 406	7 806	-	12 212
pow. 90 dni	25 196	7 062	120	32 378
Razem	57 029	225 492	8 582	291 103
Wartość godziwa zabezpieczeń*\	35 793	88 490	139	124 422

*\Dla kredytów wycenianych indywidualnie prezentowana jest zdyskontowana wartość zabezpieczeń, a dla kredytów wycenianych grupowo prezentowana jest księgowa wartość zabezpieczeń.

Opis ustanowionych zabezpieczeń zamieszczono w pkt. 6.1.3.(f)

(c) Kredyty i pożyczki (wartość brutto) w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości oraz wartość godziwą zabezpieczeń w podziale na klasy klientów.

Bank do grupy ekspozycji kredytowych wycenianych indywidualnie zakwalifikował ekspozycje indywidualnie istotne, które stanowią indywidualnie istotne pozycje sprawozdawcze. W ramach tej grupy ekspozycje kredytowe zostały podzielone na następujące segmenty:

- Kredyty dla klientów korporacyjnych
- Kredyty dla klientów detalicznych
- Kredyty dla jednostek finansów publicznych
- Kredyty dla banków

Poniżej przedstawiono należności brutto, w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości oraz godziwą wartość zabezpieczeń.

	31-12-2009		31-12-2008	
	należności brutto	wartość godziwa zabezpieczeń	należności brutto	wartość godziwa zabezpieczeń
kredyty dla podmiotów korporacyjnych	830 081	104 114	392 673	53 718
kredyty dla klientów detalicznych	150 379	47 887	94 413	32 993
kredyty dla finansów publicznych	62 882	777	38 810	-
Razem	1 043 342	152 778	525 896	86 711

Opis ustanowionych zabezpieczeń zamieszczono w pkt. 6.1.3.(f)

Poniżej zostały przedstawione przesłanki utraty wartości dla poszczególnych segmentów (portfeli):

- **Segment kredyty dla podmiotów korporacyjnych**

W ramach ekspozycji zaliczonych do tego segmentu Bank wziął pod uwagę ustalając utratę wartości następujące przesłanki:

1. którekolwiek zobowiązanie kredytowe dłużnika jest przeterminowane powyżej 90 dni lub
2. sytuacja ekonomiczno-finansowa uległa znacznemu pogorszeniu, co może spowodować trudności w odzyskaniu należności Banku,
3. Bank wszczął wobec dłużnika postępowanie restrukturyzacyjne w ramach, którego przewiduje się:
 - wydłużenie pierwotnego terminu spłaty zobowiązania,
 - umorzenie części należności, lub
 - konwersję zobowiązania (lub jego części) na składniki majątku dłużnika, lub
4. został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika, wszczęcie postępowania naprawczego lub została wszczęta procedura likwidacyjna, lub
5. dłużnik postawiony został w stan upadłości (z opcją likwidacyjną lub układową) lub wszczęto wobec niego postępowanie naprawcze, lub
6. wobec dłużnika wszczęto postępowanie egzekucyjne (z wniosku Banku lub innego wierzyciela).

- **Segment ekspozycje kredytowe dla klientów detalicznych**

W segmencie klientów detalicznych czynnikiem podstawowym wziętym pod uwagę przy ustalaniu utraty wartości było wystąpienie opóźnienie w spłatach przekroczyło okres 90dni .

- **Segment ekspozycje kredytowe dla finansów publicznych**

W ramach tego segmentu przyjmuje się jako wystąpienie utraty wartości analogiczne przesłanki jak w przypadku segmentu klienta korporacyjnego.

- **Segment ekspozycje kredytowe dla banków**

W segmencie ekspozycji bankowych utratę wartości (default) określa się jako przypadek gdy:

1. bank posiada opóźnienie w płatnościach przekraczające okres 14 dni, oraz kwota wymagalna jest wyższa lub równa kwocie 3 000 zł, lub

2. sytuacja ekonomiczno-finansową banku wskazuje na jego znaczące trudności finansowe i ma wpływ na utratę wartości poprzez zidentyfikowanie przesłanek wskazujących na zwiększone prawdopodobieństwo nie wywiązania się z zobowiązania.

Rating dla ekspozycji bankowych oparty jest na ratingu (ratingu zewnętrznym) nadanym przez jedną z zewnętrznych instytucji wiarygodności kredytowej (takich jak: Fitch Ratings, Moody's, Standard and Poor's), którym przypisane są ratingi wewnętrzne stosowane w Banku.

W przypadku tego segmentu 3 ekspozycje bankowe zostały określone jako default, dla których wyznaczona została strata w wysokości 100% zaangażowania.

Łączna kwota odpisu aktualizującego na ekspozycjach kredytowych banków wyniosła wg stanu na koniec 2009 roku 45 833 tys. zł z tego kwota 45 829 tys. zł to kwota odpisu na 3 banki, dla których określono utratę wartości.

(d) Podział portfela kredytów i pożyczek Banku wg ratingów/scoringu, i w podziale na klasy klientów

	Rating	31-12-2009	31-12-2008
Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	(1-3)	-	1
	(4-5)	133 907	87 608
	(6-7)	523 520	618 428
	(8-9)	917 252	870 729
	(10-11)	591 852	831 642
	12	29 005	17 561
	(13-16)	790 762	338 680
	bez ratingu	29 238	423 516
Razem kredyty dla podmiotów korporacyjnych		3 015 536	3 188 165
Kredyty dla podmiotów detalicznych	osoby prywatne	3 148 989	2 450 912
	klienci z ratingami	101 356	123 306
	bez ratingu	90 322	73 815
	mikroprzedsiębiorstwa ze scoringiem*	52 514	33 233
Razem kredyty dla podmiotów detalicznych		3 393 181	2 681 266
Kredyty dla finansów publicznych	(1-3)	338	682
	(4-5)	686 523	777 353
	(6-7)	1 721 654	1 381 700
	(8-9)	749 873	87 698
	(10-11)	76 480	24 922
	12	35	150
	(13-16)	58 967	38 802
	bez ratingu	6 422	99 461
Razem kredyty dla finansów publicznych		3 300 292	2 410 768
Kredyty dla pozostałych klientów	bez ratingu	77	981
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto		9 709 086	8 281 180
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom		-352 981	-325 283
Inne należności (netto)		862	709
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:		9 356 967	7 956 606
- klienci		9 294 662	7 788 024
- banki		62 305	168 582

*\ Mikroprzedsiębiorstwa	Scoring	31-12-2009	31-12-2008
	(1)	14 788	13 885
	(2)	14 694	8 528
	(3)	17 649	8 291
	(4)	2 159	729
	(5)	2 660	1 342
	(6)	564	458
Razem		52 514	33 233

(e) Kredyty i pożyczki w przypadku których umowy były renegocjowane

Do czynności restrukturyzacyjnych zalicza się przedłużenie dat spłat zadłużenia, zaaprobowane zewnętrzne plany naprawcze, modyfikacje i odroczenia płatności z tytułu zadłużenia. Po restrukturyzacji, poprzednio przeterminowana należność powraca do statusu należności pracującej i zarządza się ją razem z innymi należnościami. Procedury i praktyki restrukturyzacyjne są opierane na wskaźnikach i przesłankach, które, w uznaniu Zarządu, wskazują na duże prawdopodobieństwo kontynuacji spłat zadłużenia. Procedury te są stale weryfikowane.

	31-12-2009	31-12-2008
Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	610	2 979
Kredyty detaliczne	2 101	2 235
Kredyty dla finansów publicznych	35 187	35 907
Razem	37 898	41 121

(f) Opis ustanowionych zabezpieczeń na kredyty i pożyczki

Zakres przyjmowanych przez Bank zabezpieczeń określony został w podręczniku instrukcyjnym „Zasady zabezpieczania transakcji kredytowych w BOŚ S.A.” wprowadzonym Zarządzeniem Nr B 50/2008 Prezesa Zarządu BOŚ S.A. z dn. 25 kwietnia 2008 roku.

Do stosowanych zabezpieczeń należności z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek należą: gwarancja, poręczenie wg prawa cywilnego, weksel i poręczenie wekslowe (awal), hipoteka, zastaw, przelew (cesja) wierzytelności, blokada środków pieniężnych na rachunkach bankowych, przewłaszczenie na zabezpieczenie, ubezpieczenie kredytu, przejęcie długu kredytowego, przystąpienie do długu kredytowego, kaucja, oświadczenie patronackie, klauzule dodatkowe.

W przypadku kredytów i pożyczek udzielanych klientom detalicznym dla każdego produktu funkcjonują odrębne instrukcje opisujące zakres wymaganych zabezpieczeń i sposób ich ustanawiania.

Bank preferuje zabezpieczenia kredytów:

- 1) które umożliwiają zmniejszenie tworzonych odpisów aktualizacyjnych, w przypadku trwałej utraty wartości aktywów zgodnie z MSSF zatwierdzonymi przez UE,
- 2) w przypadku których przejęcie przedmiotu zabezpieczenia przez Bank i/ lub jego sprzedaż na rynku po cenie pokrywającej wierzytelności Banku nie stanowi problemu, a przewidywany okres realizacji tego przejęcia nie jest dłuższy niż 6 miesięcy.

Bank może stosować jednocześnie kilka form zabezpieczenia swoich wierzytelności. Zastosowanie kilku form zabezpieczenia zwiększa możliwość odzyskania wierzytelności w przypadku podjęcia przez Bank działań windykacyjnych.

Przyjęte zabezpieczenia mają zapewnić Bankowi maksimum ochrony jego interesów na wypadek, gdyby kredytobiorca z jakichkolwiek powodów zaprzestał spłaty kredytu.

(g) Przejęte zabezpieczenia

Bank klasyfikuje przejęte zabezpieczenia jako aktywa przejęte za długi i wycenia zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości opisanymi w pkt. 3.19 niniejszego sprawozdania finansowego.

Przed przejęciem majątkowych zabezpieczeń wierzytelności Banku, obowiązującą zasadą jest posiadanie koncepcji zagospodarowania przejmowanych zabezpieczeń. Dokument określający koncepcję zagospodarowania zawiera wszelkie niezbędne informacje, istotne do podjęcia decyzji o przejęciu przedmiotu zabezpieczenia na własność Banku, a w szczególności:

- przewidywane do poniesienia koszty związane z ewentualnym dozorem, przechowywaniem, ubezpieczeniem, podatkami, itp.
- informacje dotyczące potencjalnego nabywcy, wynegocjowanej ceny oraz warunków płatności, w przypadku planowanej sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia,
- opłacalność transakcji.

Majątkowe zabezpieczenia wierzytelności, które były przejmowane przez Bank, w większości posiadały już nabywców i transakcja sprzedaży była dla Banku opłacalna. W takich przypadkach zadłużenie kredytowe było obniżane o uzyskaną cenę zbycia, a nie wartość wynikającą z wyceny rzeczoznawcy (zazwyczaj cena uzyskana z transakcji sprzedaży jest niższa od wartości ustalonej przez rzeczoznawcę w wycenie).

Jedną ze stosowanych form odzyskiwania wierzytelności jest ich sprzedaż. Wysokość ceny sprzedaży wierzytelności jest zależna między innymi od majątkowych zabezpieczeń rzeczowych wierzytelności. W tych przypadkach, kiedy zbycie wierzytelności zabezpieczonej majątkiem rzeczowym jest dla Banku bardziej opłacalne niż przejmowanie majątku na aktywa do zbycia, a następnie jego sprzedaż, zawierane są transakcje sprzedaży wierzytelności wraz z rzeczowym majątkiem zabezpieczającym wierzytelność.

Na 31 grudnia 2009 roku Bank posiadał aktywa z tytułu przejętych zabezpieczeń o wartości 99 tys. zł, natomiast na koniec 2008 roku wartość aktywów z tytułu przejętych zabezpieczeń wyniosła poniżej 1 tys. zł.

6.1.4. Dłużne papiery wartościowe

Tabele poniżej prezentują rating nadany przez Moody's oraz Fitch dla dłużnych papierów wartościowych:

31 grudnia 2009	Skarb Państwa	NBP	Banki	Razem
Moody's				
A2	1 207 181	-	-	1 207 181
A3	-	-	40 174	40 174
Aa3	-	-	50 001	50 001
Baa1	-	-	20 526	20 526
bez ratingu	-	-	29 951	29 951
Razem	1 207 181	-	140 652	1 347 833

31 grudnia 2008	Skarb Państwa	NBP	Banki	Razem
Fitch				
A	-	-	104 526	104 526
Moody's				
A2	1 709 832	-	-	1 709 832
Aa2	-	-	90 639	90 639
Aa3	-	-	71 666	71 666
bez ratingu	-	94 696	29 927	124 623
Razem	1 709 832	94 696	296 758	2 101 286

W przypadku obligacji komunalnych, dla których brak jest aktywnego rynku nadawane są ratingi wewnętrzne.

Klasy ryzyka dla emitentów obligacji komunalnych obsługiwanych przez Bank Ochrony Środowiska S.A. nadawane są zgodnie z przyjętą w Banku metodyką oceny zdolności kredytowej jednostek samorządu terytorialnego.

31 grudnia 2009	Finanse publiczne
4	6 836
5	64 033
6	29 940
7	186 009
8	156 486
9	3 334
Razem	446 638

31 grudnia 2008	Finanse publiczne
5	12 762
6	201 705
7	81 687
Razem	296 154

6.1.5. Struktura koncentracji zaangażowania w segmenty rynku branżowe i geograficzne wraz z oceną ryzyka związanego z tym zaangażowaniem

Oceniając udziały branż w portfelu kredytowym Banku ukształtowane na koniec grudnia 2009 można stwierdzić wyraźną dominację „Administracji publicznej, obrony narodowej, obowiązkowego ubezpieczenia społecznego i powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego” – 31,5% oraz znaczące udziały „Wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę” – 5,1%, „Obsługa nieruchomości” 4,6%, „Handlu hurtowego i komisowego, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi i motocyklami” – 4,4%, „Produkcji artykułów spożywczych i napojów” – 3,0% oraz „Budownictwa” – 2,8% i „Pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody” 2,3%. Udziały pozostałych branż nie przekroczyły 2,0%. W świetle przyjętych założeń do oceny istotności ryzyka koncentracji branżowej oraz wyników obliczeń (krzywa Lorenza) uznaje się, że występuje wysoka koncentracja branżowa.

W dwóch pierwszych z wymienionych wyżej branż dominują klienci - podmioty będące w dobrej kondycji ekonomiczno-finansowej (głównie jednostki samorządu terytorialnego). Występuje ponadto silna dywersyfikacja ryzyka. Branże te charakteryzują się niskim poziomem odpisów aktualizujących. W kolejnych branżach (oprócz branży „Obsługa nieruchomości”), wyższe ich poziomy, wynikają z kredytów, dla których utrata wartości wystąpiła przed 2009r. Branże decydujące o kształcie bankowego portfela kredytowego mają przed sobą dobre perspektywy rozwojowe.

Portfel kredytowy Banku, w podziale geograficznym, tworzą 21 oddziały, obejmujące działaniem wszystkie regiony kraju. Obszary zaangażowania kredytowego oddziałów wyznacza w Banku Zarządzenie Prezesa Zarządu w sprawie terytorialnego zasięgu działania oddziałów. Struktura geograficzna portfela jest zróżnicowana: udział największego oddziału w sumie kredytów to 10%, zaś najmniejszego 1,1%. Wyraźną dominację w sumie kredytów można odnotować w Warszawie, gdzie mieszczą się trzy duże oddziały Banku (łącznie 20,6%).

Zaangażowanie w poszczególne branże przedstawiono poniżej.

31 grudnia 2009

Branża	Obciążenie ryzykiem kredytowym	udział % w sumie ogółem
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	3 061 993	31,5%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	495 498	5,1%
Obsługa nieruchomości i wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	449 259	4,6%
Handel hurtowy i komisowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi i motocyklami	424 993	4,4%
Produkcja artykułów spożywczych, napojów i wyrobów tytoniowych	292 655	3,0%
Budownictwo	275 140	2,8%
Pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody	222 898	2,3%
Pośrednictwo finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalno-rentowych, w tym:	152 449	1,6%
- banki	108 138	1,1%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	131 272	1,4%
Pozostałe branże, w tym:	4 202 929	43,3%
- osoby prywatne	3 148 989	32,4%
Ogółem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	9 709 086	100,00%
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym banków	-352 981	
Pozostałe należności	862	
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:	9 356 967	
- klienci	9 294 662	
- banki	62 305	

31 grudnia 2008

Branża	Obciążenie ryzykiem kredytowym	udział % w sumie ogółem
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	2 155 462	26,0%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	506 593	6,1%
Handel hurtowy i komisowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi i motocyklami	471 465	5,7%
Obsługa nieruchomości i wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	380 645	4,6%
Budownictwo	356 433	4,3%
Produkcja artykułów spożywczych, napojów i wyrobów tytoniowych	343 092	4,1%
Pośrednictwo finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalno-rentowych, w tym:	255 264	3,1%
- banki	209 306	2,5%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	133 717	1,6%
Pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody	120 353	1,5%
Wytwarzanie koksu, produktów rafinacji ropy naftowej i paliw jądrowych	99 596	1,2%
Pozostałe branże, w tym:	3 458 560	41,8%
- osoby prywatne	2 450 912	29,6%
Ogółem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	8 281 180	100,00%
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym banków	-325 283	
Pozostałe należności	709	
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:	7 956 606	
- klienci	7 788 024	
- banki	168 582	

6.1.6. Struktura koncentracji zaangażowania w poszczególne podmioty, grupy kapitałowe

Zaangażowanie równe lub przekraczające 10% funduszy własnych Banku w stosunku do jednego podmiotu wraz z podmiotami powiązanymi kapitałowo lub organizacyjnie na dzień 31 grudnia 2009 roku wystąpiło w dziesięciu przypadkach i wynosiło łącznie 1 154 300 tys. zł, co stanowiło 128,7% funduszy własnych Banku, natomiast na dzień 31 grudnia 2008 roku wystąpiło w dwunastu przypadkach i wynosiło łącznie 1 456 291 tys. zł, co stanowiło 185,7% funduszy własnych Banku.

Poniżej przedstawiono zaangażowanie wobec największych podmiotów lub grup podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie:

L.p.	Zaangażowanie *1 wg stanu na 31 grudnia 2009	L.p.	Zaangażowanie *1 wg stanu na 31 grudnia 2008
1	165 171	1	183 520
2	139 778	2	154 620
3	128 926	3	144 282
4	121 894	4	142 679
5	114 993	5	127 304
6	114 271	6	124 027
7	108 274	7	108 645
8	100 162	8	107 058
9	80 787	9	103 604
10	80 044	10	90 000
Razem	1 154 300	Razem	1 285 739

*1 Na zaangażowanie danego podmiotu składają się ekspozycje kredytowe brutto, zobowiązania warunkowe tj. otwarte linie kredytowe i gwarancje, dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez podmiot oraz zawarte z transakcje walutowe typu fx spot, fx forward, fx swap

Zarówno na 31 grudnia 2009 roku jak i na 31 grudnia 2008 roku pierwszy z wymienionych grup podmiotów jest spółką celową utworzoną do realizacji inwestycji wg specyficznej metody finansowania tzw. project finance. Przedstawiony przez klienta biznes plan jest realny i znajduje odzwierciedlenie w zawartych umowach, przeprowadzonych obliczeniach i ekspertyzach.

Dziesięciu klientów z największym zaangażowaniem wg stanu na 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku:

31 grudnia 2009

Lp.	Kapitał + zobowiązania pozabilansowe	Kapitał	Zobowiązania pozabilansowe* ¹	Udział w zaangażowaniu Banku ogółem
1	165 171	165 171	-	1,4%
2	139 499	99 437	40 062	1,2%
3	121 894	121 894	-	1,1%
4	120 191	-	120 191	1,0%
5	114 271	2 284	111 987	1,0%
6	108 273	84 438	23 835	0,9%
7	100 162	100 162	-	0,9%
8	80 787	62 377	18 410	0,7%
9	79 777	28 536	51 241	0,7%
10	75 293	75 293	-	0,7%

*¹ W zaangażowaniu pozabilansowym są brane pod uwagę: linie kredytowe, udzielone gwarancje i poręczenia, otwarte akredytywy importowe, akceptowane traty, potwierdzone akredytywy eksportowe i inne zobowiązania udzielone.

31 grudnia 2008

Lp.	Kapitał + zobowiązania pozabilansowe	Kapitał	Zobowiązania pozabilansowe* ¹	Udział w zaangażowaniu Banku ogółem
1	183 520	172 973	10 547	1,8%
2	148 927	82 324	66 603	1,5%
3	141 476	129 237	12 239	1,4%
4	124 027	96 289	27 738	1,2%
5	120 723	-	120 723	1,2%
6	108 645	67 638	41 007	1,1%
7	103 604	103 547	57	1,0%
8	99 944	66 734	33 210	1,0%
9	90 000	-	90 000	0,9%
10	84 877	33 134	51 743	0,8%

*¹ W zaangażowaniu pozabilansowym są brane pod uwagę: linie kredytowe, udzielone gwarancje i poręczenia, otwarte akredytywy importowe, akceptowane traty, potwierdzone akredytywy eksportowe i inne zobowiązania udzielone.

6.1.7. Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

Poniżej zaprezentowano obciążenie ryzykiem kredytowym poszczególnych kategorii aktywów finansowych.

	31-12-2009			31-12-2008		
	Maksymalne obciążenie ryzykiem Kredytowym	Odpisy aktualizacyjne	Wartości bilansowe	Maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym	Odpisy aktualizacyjne	Wartości bilansowe
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom *1	149 089	-45 833	103 256	368 768	-40 724	328 044
Inne lokaty na rynku pieniężnym	-	-	-	94 696	-	94 696
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	52 775	-	52 775	231 681	-	231 681
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	52 775	-	52 775	231 681	-	231 681
- Skarb Państwa	52 775	-	52 775	231 681	-	231 681
Pochodne instrumenty finansowe	7 160	-	7 160	21 305	-	21 305
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym: *1	9 601 980	-307 318	9 294 662	8 072 911	-284 887	7 788 024
- Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	2 907 398	-221 653	2 685 745	2 978 859	-225 376	2 753 483
- Kredyty dla klientów detalicznych	3 393 181	-84 580	3 308 601	2 681 266	-57 398	2 623 868
- Kredyty dla finansów publicznych	3 300 292	-915	3 299 377	2 410 768	-1 781	2 408 987
- Kredyty dla pozostałych klientów	77	-	77	981	-4	977
- Pozostałe należności	1 032	-170	862	1 037	-328	709
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	1 567 081	-	1 567 081	2 072 227	-	2 072 227
Dostępne do sprzedaży	1 078 281	-	1 078 281	1 421 797	-	1 421 797
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	983 611	-	983 611	1 420 633	-	1 420 633
- Skarb Państwa	396 321	-	396 321	827 721	-	827 721
- Finanse publiczne	446 638	-	446 638	296 154	-	296 154
- Banki	140 652	-	140 652	296 758	-	296 758
Kapitałowe, w tym:	94 670	-	94 670	1 164	-	1 164
- Notowane	61 420	-	61 420	1 038	-	1 038
- Nienotowane	33 250	-	33 250	126	-	126
Utrzymywane do terminu zapadalności	488 800	-	488 800	650 430	-	650 430
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	488 800	-	488 800	650 430	-	650 430
- Skarb Państwa	488 800	-	488 800	650 430	-	650 430
Aktywa zastawione	269 285	-	269 285			
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	269 285	-	269 285			
- Skarb Państwa	269 285	-	269 285			
Inne aktywa finansowe	28 399	-4 611	23 788	47 072	-4 362	42 710

*1 Kredyty są wykazywane w wartościach brutto

Kredyty dla podmiotów segmentu klienta korporacyjnego i finansów publicznych w ujęciu wartościowym obciążone jest średnim ryzykiem. W 2009 roku nastąpił wzrost poziomu kredytów zagrożonych o 12 mln zł (tj. 0,9%) w stosunku do 2008 roku. Udział kredytów zagrożonych wg stanu na koniec 2009 roku wyniósł 7,4% (8,1% na koniec 2008r.), był to efekt wzrostu wolumenu kredytów ogółem w tym segmencie.

Należąca do tego segmentu grupa kredytów sektora finansów publicznych jest obciążona niskim ryzykiem kredytowym, z uwagi na specyfikę kredytobiorców mających ograniczone możliwości ogłoszenia upadłości.

W 2009 roku wzrosło ryzyko kredytów dla klientów detalicznych, w szczególności w grupie kredytów gotówkowych (wzrost kredytów zagrożonych o 161%) oraz kredytów hipotecznych (o 61%). W całej grupie kredytów detalicznych odnotowano w 2009 roku wzrost poziomu odpisów o 27,1 mln zł w stosunku do 2008 roku. Natomiast udział kredytów zagrożonych wyniósł 4,1% (tj. wzrost o 0,4%), przy czym wartość kredytów należących do segmentu detalicznego zwiększyła się o 713 mln zł (tj. wzrost o 27%).

Natomiast obciążenie ryzykiem kredytowym poszczególnych pozycji zobowiązań warunkowych jest następujące:

	Maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym 31-12-2009	Maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym 31-12-2008
Warunkowe zobowiązania finansowe, w tym:	1 447 030	1 482 257
- otwarte linie kredytowe	1 233 253	1 363 581
- otwarte akredytywy importowe	1 283	5 590
- promesy udzielenia kredytu	167 023	62 627
- limity na transakcje FX	1 000	139
- pozostałe	44 471	50 320
Gwarancje i poręczenia	327 431	260 437
Gwarantowanie emisji	36 100	86 850
Transakcje walutowe i stopy procentowej	1 301 534	1 811 660

Zgodnie z obowiązującymi w Banku procedurami zobowiązania warunkowe podlegają takiej samej formie zabezpieczania oraz monitorowania jak transakcje bilansowe.

Zakres i częstotliwość monitorowania klienta korporacyjnego uzależniona jest od ratingu kredytobiorcy i wielkości zaangażowania kredytowego. Im gorszy jest rating, wyższe zaangażowanie Banku, tym intensywniejsze są działania monitorujące.

Kontrola sytuacji ekonomiczno – finansowej mikroprzedsiębiorstwa polega między innymi na:

- porównaniu wielkości rocznego przychodu z rocznego zeznania lub deklaracji podatkowej za ostatni zamknięty okres obrotowy z wielkością rocznego przychodu z zeznania lub deklaracji za poprzedni zamknięty okres obrotowy,
- analizie warunków dodatkowych transakcji,
- wielkości wpływów na rachunkach bieżących.

Badanie przychodów dokonywane jest raz w roku, natomiast analiza warunków dodatkowych podlega badaniu raz na kwartał. Ponadto Bank monitoruje każdorazowo ryzyko transakcji.

6.2. Ryzyko rynkowe

Bank jest narażony na ryzyko rynkowe związane z możliwością zmiany wartości instrumentów finansowych i / lub wyniku finansowego na skutek zmian czynników rynkowych.

Poziom i profil ryzyka rynkowego jest regularnie monitorowany w Departamencie Ryzyka Finansowego i raportowany Radzie Nadzorczej Banku, Zarządowi Banku oraz Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami.

W BOŚ S.A. znaczący wpływ na wielkość ryzyka rynkowego mają:

- 1) ryzyko stopy procentowej, definiowane jako możliwość niekorzystnych zmian wyniku finansowego Banku i/lub wartości bieżącej instrumentów finansowych generujących ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej, wskutek zmian rynkowych stóp procentowych oraz/lub zmian w kształcie krzywej dochodowości,
- 2) ryzyko walutowe definiowane jako niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian kursów walutowych na wynik finansowy Banku.

Bank nie był narażony na inne ryzyka, w tym na ryzyko zmian cen towarów.

6.2.1 Techniki pomiaru ryzyka rynkowego i limity

Ryzyko stopy procentowej

a) w portfelu handlowym

W celu monitorowania ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej Bank każdego dnia roboczego kalkuluje wrażliwość papierów wartościowych i instrumentów pochodnych generujących ryzyko stopy procentowej na zmianę stóp procentowych o 0,01% (BPV) oraz wartość zagrożoną (VAR) dla instrumentów zakwalifikowanych do księgi handlowej.

Do wyznaczenia wartości zagrożonej w BOŚ S.A. stosuje się :

1. metodę parametryczną (metoda wariancji – kowariancji), opierającą się na następujących założeniach:
 - zmiany cen instrumentów finansowych mają rozkład normalny,
 - poziom ufności - 99%,
 - okres utrzymywania pozycji 10 dni,
 - okres próby (tzn. obserwacji danych historycznych) - 250 dni roboczych.
2. metodę symulacji historycznej (od grudnia 2008), polegającą na przeprowadzeniu symulacji w oparciu o wcześniejsze zmiany cen/stóp zwrotu instrumentów finansowych generujących ryzyko stopy procentowej znajdujących się w portfelu handlowym i kalkulacji 99 percentyla z tych zmienności z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy.

Obie te wielkości są porównywane z wielkością limitu wartości zagrożonej (VaR 10-dniowy), przy czym dla celów ostrożnościowych brana jest pod uwagę większa wartość VaR.

Celem metody VaR jest określenie maksymalnej wielkości straty, jaką Bank może ponieść z prawdopodobieństwem 0,99 w okresie 10 dni roboczych na instrumentach narażonych na ryzyko stopy procentowej, a tym samym ograniczenie ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej w portfelu handlowym do poziomu akceptowanego przez Bank w stabilnej sytuacji rynkowej.

VAR kalkulowany metodą parametryczną posiada ograniczenia związane z zastosowanymi założeniami dot. m.in. kształtu rozkładu (często w rzeczywistości występuje zjawisko tzw. „grubych ogonów” tzn. występuje więcej sytuacji skrajnych niż wynikałoby z rozkładu) i szacowania zmienności (zmienność w przyszłości nie musi być odzwierciedleniem zmienności z przeszłości) co może spowodować zniekształcenie otrzymanego wyniku. W przypadku ryzyka stopy procentowej istnieją również zastrzeżenia co do precyzyjności szacowania ryzyka dla produktów nieliniowych (opcje, złożone struktury finansowe), ale Bank obecnie nie posiada w portfelu handlowym takich produktów.

VAR nie uwzględnia również ryzyka politycznego, operacyjnego oraz w pewnym stopniu - ryzyka płynności.

Metoda historyczna kalkulacji VaR została zaimplementowana w Banku w związku ze znacznym wzrostem zmienności rynkowych stóp procentowych w IV kwartale 2008 skutkującym brakiem spełnienia podstawowego założenia metody parametrycznej – normalności rozkładu.

W BOŚ S.A. każdego dnia roboczego wartość narażona na ryzyko kalkulowana jest równocześnie metodą parametryczną oraz metodą symulacji historycznej, a następnie obie te wielkości są porównywane z wielkością limitu wartości zagrożonej (VaR 10-dniowy) zawartego w „Zasadach zarządzania ryzykami finansowymi”, przy czym dla celów ostrożnościowych brana jest pod uwagę większa wartość VaR.

Wg stanu na 31 grudnia 2009 r. VaR dla portfela handlowego metodą parametryczną i historyczną wyniósł odpowiednio: 529 i 348 tys. zł, co stanowiło odpowiednio: 1,1% i 0,7% wartości bieżącej tego portfela (na dzień 31 grudnia 2008r. VaR kalkulowany metodą parametryczną i historyczną wynosił odpowiednio: 516 i 1 542 tys. zł, co stanowiło odpowiednio: 0,2% i 0,7% wartości bieżącej tego portfela).

Taki poziom VaR oznacza, że Bank z prawdopodobieństwem 99% nie poniesie większej straty na wartości bieżącej portfela niż 529 tys. zł (348 tys. zł) i istnieje prawdopodobieństwo 1%, iż strata ta będzie wyższa niż wyznaczona przy 10-cio dniowym okresie utrzymywania tego portfela. Ten poziom ryzyka Bank uważa za niski.

Taki poziom VaR wynikał głównie z ograniczenia działalności handlowej oraz ze spadku zmienności cen papierów wartościowych na rynku (w ciągu roku 2009 na rynku polskim zmienność stóp procentowych tworzących krzywą dochodowości we wszystkich analizowanych przez Bank terminach spadła, przy czym najwięcej dla terminów 1 i 3 lata odpowiednio o ok.: 30,9% i 32,4%).

Wyniki generowane z analizy VaR, w celu oceny i modyfikacji modelu VaR, są kwartalnie weryfikowane poprzez stosowanie analizy back-testing metodą historyczną i rewaluacyjną.

Bank raz na kwartał przeprowadza analizę stress testing, badając kształtowanie się poziomu wartości zagrożonej w sytuacji ekstremalnych zmian na rynku poziomu stóp procentowych, zmienności stóp procentowych w okresie 250 dni roboczych oraz korelacji pomiędzy zmiennościami stóp procentowych.

Wyniki tej analizy pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji, limity VaR w zakresie ryzyka stopy procentowej nie zostaną przekroczone, co oznacza, że działalność w portfelu handlowym Banku utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Poziom ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej jest kontrolowany za pomocą następujących limitów:

- limit wartości zagrożonej (VaR 10-dniowy) w księdze handlowej - w 2009 r. limit został określony na poziomie 3,2 mln zł (w 2008 - 6,4 mln zł); w 2009 r. wartości te nie były przekroczone i kształtowały się w przedziale- dla modelu parametrycznego - od 27 tys. zł do 865 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 315 tys. zł., a dla modelu historycznego – od 2 tys. zł do 3 200 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 1 641 tys. zł,
- limit wrażliwości wartości aktywów w portfelu handlowym, przy zmianie stóp procentowych o 0,01 p.p. (BPV) – w 2009 r. limit został określony na poziomie 100 tys. zł; (w 2008 r.- 200 tys. zł); w 2009 r. wartości te nie były przekroczone i kształtowały się w przedziale od 0 do 23 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 8 tys. zł., (w 2008 r. wartości te nie były przekroczone i kształtowały się w przedziale od 0 do 32 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 10 tys. zł.),
- limit maksymalnej dziennej straty na aktywach w portfelu handlowym – w 2009 r. podobnie jak w 2008 r. limit został określony na poziomie 1 mln zł; od sierpnia 2009 r. wartości te nie były przekroczone i kształtowały się w przedziale od 0 tys. zł do 287 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 28 tys. zł., (w 2008 r. do końca III kwartału wartości te nie były przekroczone i kształtowały się w przedziale od 0 tys. zł do 879 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 79 tys. zł.),

- limit maksymalnej ciągniętej miesięcznej straty na aktywach w portfelu handlowym - w 2009 r. podobnie jak w 2008 r. limit został określony na poziomie 2 mln zł; od sierpnia 2009 wartości te nie były przekroczone i kształtowały się w przedziale od 0 tys. zł do 327 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 88 tys. zł., (do końca III kwartału 2008 r. wartości te nie były przekroczone i kształtowały się w przedziale od 0 tys. zł do 1 342 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 78 tys. zł.),

Od 11 sierpnia 2009 r. limity maksymalnej dziennej straty i maksymalnej ciągniętej miesięcznej straty na aktywach w portfelu handlowym zostały przywrócone, po ich zawieszeniu przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami od października 2008 r.

Informacje o poziomie wykorzystania poszczególnych limitów są raportowane raz na miesiąc Zarządowi Banku oraz Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami, - raz na kwartał Radzie Nadzorczej Banku.

Wyniki analizy wrażliwości wartości bieżącej papierów wartościowych i instrumentów pochodnych generujących ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej Banku pokazują, iż przy założeniu, że w trakcie kolejnych 12 miesięcy od dnia 31 grudnia 2009 roku nastąpiłyby wzrost stóp procentowych w PLN o 50 p.b. lub o 75 p.b., wartość bieżąca ww. aktywów spadłaby odpowiednio o: 642 lub o 963 tys. zł, przyczyniając się do spadku wyniku finansowego brutto.

b) Analiza wrażliwości dla księgi bankowej

Oprócz analizy wrażliwości na ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej, dzięki wdrożeniu w Banku w II połowie 2009 r. systemu ALM, Bank prowadzi analizy wpływu tego ryzyka dla księgi bankowej.

W tym celu w Banku opracowywana jest luka stopy procentowej obejmująca pozycje zakwalifikowane do księgi bankowej, w której uwzględnia się bucketowane przepływy z tej księgi. Wielkości uzyskane w luce służą do wyznaczenia BPV, czyli wrażliwości zmiany wartości kapitału własnego Banku pod wpływem zmian stóp procentowych o 1 p.p. Luka i BPV dla księgi bankowej są wyznaczane na koniec każdego miesiąca. Docelowo Bank planuje wyznaczanie luki i BPV dekadowo, a następnie – codziennie. W tym celu Bank doskonalą wdrożony wyżej opisany system ALM.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2009 r., przy wzroście stóp procentowych o 1 p.p., wartość kapitału własnego Banku wzrosłaby o ok. 1 mln zł. (nie ma możliwości porównania tej wielkości z danymi na koniec 2008 r., ze względu na wdrożenie systemu ALM dopiero w II połowie 2009 r.). Utrzymujący się niski poziom BPV w BOŚ S.A. m.in. wynika z zakupu przez Bank w sierpniu 2009 r. obligacji DS1015 co spowodowało wydłużenie krótkiej pozycji dla PLN generowanej głównie przez fundusze własne.

Obecnie, ze względu na niski poziom BPV, ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej nie jest w Banku istotne.

Bank przeprowadza również analizę wrażliwości wartości bieżącej papierów wartościowych i instrumentów pochodnych generujących ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej na zmianę stóp procentowych, oddzielnie dla portfela dostępnego do sprzedaży i utrzymywanego do zapadalności.

Wg stanu na 31 grudnia 2009 r. wartość godziwa papierów wartościowych w PDS wyniosła 1 232 370 tys. zł, w tym obligacji skarbowych - 665 606 tys. zł, obligacji korporacyjnych – 120 126 tys. zł, obligacji komunalnych – 446 638 tys. zł.

Przy założeniu, że w trakcie kolejnych 12 miesięcy od dnia 31 grudnia 2009 roku nastąpiłby wzrost stóp procentowych w PLN o 50 p.b. lub o 75 p.b. wartość bieżąca ww. aktywów w PDS spadłaby odpowiednio o 7 717 lub o 11 575 tys. zł, przyczyniając się do spadku wartości kapitału własnego odpowiednio o: 7 748 lub o 11 622 tys. zł (z tytułu obligacji skarbowych w PDS, obligacji

komunalnych, korporacyjnych i wyemitowanych przez banki) i wzrostu wyniku finansowego brutto odpowiednio o: 31 lub o 46 tys. zł (z tytułu transakcji IRS).

Wg stanu na 31 grudnia 2009 r. wartość godziwa obligacji Skarbu Państwa w PDW wyniosła 488 897 tys. zł. Przy założeniu, że w trakcie kolejnych 12 miesięcy od dnia 31 grudnia 2009 roku nastąpiłby wzrost stóp procentowych w PLN o 50 p.b. lub o 75 p.b. wartość bieżąca ww. aktywów w PDW spadłaby odpowiednio o 2 166 lub o 3 248 tys. zł.

Ryzyko walutowe

Dla monitorowania ryzyka walutowego na otwartych pozycjach walutowych Banku (bilansowych i pozabilansowych) podobnie jak w przypadku ryzyka stopy procentowej Bank stosuje model wartości zagrożonej (VaR), parametryczny (metoda wariancji – kowariancji), który opiera się na założeniu poziomu ufności w wysokości 99% oraz normalności rozkładu zmienności kursów walutowych z ostatnich 250 dni roboczych, z okresem utrzymywania pozycji przez 10 dni.

Wartość VaR dla otwartych pozycji walutowych Banku kształtowała się następująco w okresach rocznych (podano wartość maksymalną, minimalną i średnią):

VAR 10 – dniowy

(w tys. zł)

12 miesięcy :	średnia	max	min
do 31 grudnia 2008	212	1 145	17
do 30 czerwca 2009	410	1 959	32
do 31 grudnia 2009	445	1 959	13

Wartość VAR-u 10-dniowego na 31 grudnia 2009 r. wyniosła 285 tys. zł (na 31 grudnia 2008 r. – 349 tys. zł). 10-dniowa wartość VAR stanowi szacowaną wartość wpływu zmian kursów walutowych na wyniki i kapitał własny Banku.

Wielkość VaR 10-dniowego oznacza wartość, która z wyznaczonym prawdopodobieństwem (w przypadku BOŚ S.A. jest to poziom 99%) nie zostanie przekroczona w ciągu dziesięciu dni roboczych.

W 2009 r. średnio poziom VaR 10-dniowego stanowił 8,3% całkowitej otwartej pozycji walutowej, a w 2008 r. - 4,1%, co oznacza, że ekspozycja Banku na ryzyko walutowe w 2009 r. wzrosła w porównaniu do poprzedniego roku, lecz utrzymuje się na bezpiecznym poziomie. Główną przyczyną wzrostu ryzyka walutowego było utrzymywanie przez Bank pozycji w EUR w 2009 r. średnio na dwukrotnie wyższym poziomie niż 2008 r.

Celem stosowanej metody jest określenie wielkości straty, jaką Bank może ponieść w okresie 10 dni roboczych przy normalnie funkcjonującym rynku i określonej otwartej pozycji, a tym samym ograniczenie ekspozycji Banku na ryzyko walutowe w portfelu handlowym do poziomu akceptowanego przez Bank.

Jak każda metodologia, VAR posiada ograniczenia związane z zastosowanymi założeniami dot. m.in. kształtu rozkładu (często w rzeczywistości występuje zjawisko tzw. „grubych ogonów”, tzn. występuje więcej sytuacji skrajnych niż wynikałoby z rozkładu) i szacowania zmienności (zmienność w przyszłości nie musi być odzwierciedleniem zmienności z przeszłości), co może spowodować zniekształcenie otrzymanego wyniku.

VAR nie uwzględnia ryzyka politycznego, operacyjnego oraz w pewnym stopniu ryzyka płynności.

Model VaR podlega analizie backtesting metodą rewaluacyjną w celu oceny i ewentualnej modyfikacji modelu VaR.

Bank, podobnie jak w odniesieniu do ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, przeprowadza analizę stress testing dla ryzyka walutowego, badając kształtowanie się poziomu wartości zagrożonej w sytuacji ekstremalnych zmian na rynku poziomu kursów walutowych, zmienności

kursów walutowych w okresie 250 dni roboczych oraz korelacji pomiędzy zmiennościami kursów walutowych.

Wyniki tej analizy pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji działalność Banku w zakresie ryzyka walutowego utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Ryzyko walutowe w BOŚ S.A. ogranicza się ponadto poprzez:

- limity kwotowe dla pozycji indywidualnych w poszczególnych walutach:
 - dla USD i EUR - w 2009 tak jak w 2008 r. limity te zostały określone na poziomie 10 mln zł; w 2009 r. limity te były przekroczone, odpowiednio: dwu i sześciokrotnie, przy czym średnie ich wykorzystanie kształtowało się na poziomie odpowiednio: 11,4% i 38,8%, (w 2008 limity te nie były przekroczone i średnie ich wykorzystanie kształtowało się na poziomie odpowiednio: 14,4% i 20,3%);
 - dla CHF i GBP - w 2009 r. tak jak w 2008 r. limity te zostały określone na poziomie 6 mln zł, w 2009 r. limity te nie były przekroczone, a ich średnie wykorzystanie kształtowało się odpowiednio na poziomie: 13,1% i 2,5%; (w 2008 r. limity te, nie były przekroczone z wyjątkiem limitu dla pozycji w CHF, który został siedmiokrotnie przekroczony, średnie wykorzystanie tych limitów kształtowało się na poziomie odpowiednio: 34,8% i 6,0 %);
 - dla pozostałych walut łącznie - w 2009 r. tak jak w 2008 r. limit został określony na poziomie 5 mln zł, w 2009 r. limit ten nie był przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 9,5%; (w 2008 r. limit ten nie był przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 8,2%)
- limit kwotowy dla pozycji całkowitej –w 2009 r. tak jak 2008 r. został określony na poziomie 25 mln zł; w 2009 r. limit ten nie był przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 22,4%; (w 2008 r. limit ten nie był przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 20,7%);
- limit wartości zagrożonej (VaR 10 -dniowy) dla otwartych pozycji walutowych Banku - w 2009 r. tak jak w 2008 r. został określony na poziomie 950 tys. zł; w 2009 r. wartości te zostały jedenastokrotnie przekroczone i kształtowały się w przedziale od 13 tys. zł do 1 959 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 445 tys. zł. (w 2008 r. wartości te zostały dwukrotnie przekroczone i kształtowały się w przedziale od 17 tys. zł do 1 145 tys. zł, przy czym średnia wartość wyniosła 212 tys. zł);
- limit dziennej straty z tytułu transakcji wymiany walut - w 2009 r. tak jak w 2008 został określony na poziomie 0,5 mln zł; w 2009 r. limit ten został raz przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 6,3%; (w 2008 r. limit ten był jednokrotnie przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 10,8%),
- limit ciągniętej miesięcznej straty z tytułu transakcji wymiany walut. – w 2009 r. tak jak w 2008 r. został określony na poziomie 1 mln zł; w 2009 r. limit ten nie był przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 9,0%, (w 2008 limit ten nie był przekroczony i średnie jego wykorzystanie kształtowało się na poziomie 7,0%).

Kontrola wykorzystania ww. limitów przeprowadzana jest każdego dnia roboczego.

Informacje o poziomie wykorzystania poszczególnych limitów są raportowane raz na miesiąc odpowiednio Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Zarządowi Banku, raz na kwartał Radzie Nadzorczej Banku.

6.2.2. Ryzyko stopy procentowej

Zestawienie umownych dat zmiany oprocentowania (tzn. terminów płatności lub przeszacowywania w zależności, który termin jest wcześniejszy) dla pozycji bilansowych na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku prezentują poniższe tabele:

Ryzyko stopy procentowej (wartości bilansowe netto) na 31 grudnia 2009

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6 - 12 M	Pow. 1 Y	Nieoprocentowane	Razem
Aktywa							
Kasa, środki w Banku Centralnym	377 403	-	-	-	-	64 970	442 373
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	16 689	31 923	38 412	-	-	16 232	103 256
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	110	52 663	2	52 775
Pochodne instrumenty finansowe	72	2 737	3 775	-	576	-	7 160
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	4 538 054	3 261 961	1 294 954	-	-	199 693	9 294 662
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	236 572	137 550	527 107	261 932	275 000	128 920	1 567 081
- dostępne do sprzedaży	136 572	137 550	172 107	261 932	245 000	125 120	1 078 281
- utrzymywane do terminu zapadalności	100 000	-	355 000	-	30 000	3 800	488 800
Inne aktywa	-	-	-	269 285	-	241 092	510 377
Aktywa razem	5 168 790	3 434 171	1 864 248	531 327	328 239	650 909	11 977 684
*\ Gotówka w NBP							
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	143	-	-	-	-	-	143
Zobowiązania wobec innych banków	298 822	658 772	376 802	-	-	32 145	1 366 541
Zobowiązania wobec klientów	5 006 532	3 301 870	637 977	265 161	-	171 173	9 382 713
Pochodne instrumenty finansowe	90	6 102	5 594	284	2 429	-	14 499
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	-	-	-	-	-	160	160
Zobowiązania podporządkowane	-	79 713	41 624	-	-	40	121 377
Pozostałe zobowiązania	-	-	-	-	-	211 844	211 844
Zobowiązania razem	5 305 587	4 046 457	1 061 997	265 445	2 429	415 362	11 097 277
Luka	-136 797	-612 286	802 251	265 882	325 810		

Nie ma możliwości porównania tego zestawienia z danymi na koniec 2008 r., ze względu na wdrożenie wyżej opisanego systemu ALM dopiero w II połowie 2009 r.

Na pozycję kredyty i pożyczki udzielone klientom, w kolumnie nieoprocentowane składają się przede wszystkim kredyty nieregularne netto ok. 180 mln zł i odsetki od kredytów ok. 22 mln zł. Na pozycję zobowiązania wobec klientów, w kolumnie nieoprocentowane składają się przede wszystkim środki na kredyty obce w kwocie ok. 140 mln zł i odsetki ok. 35 mln zł.

Ryzyko stopy procentowej (wartości bilansowe netto) na 31 grudnia 2008

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6 - 12 M	Pow. 1 Y	Nieoprocentowane	Razem
Aktywa							
Kasa, środki w Banku Centralnym	260 601	-	-	-	-	53 288	313 889
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	130 898	41 656	137 735	15 000	-	2 755	328 044
Inne lokaty na rynku pieniężnym	-	90 340	-	-	-	4 356	94 696
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	335	-	-	100 247	125 000	6 099	231 681
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	21 305	21 305
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	6 102 691	747 810	403 930	7 233	-	526 360	7 788 024
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	175 892	159 200	426 500	954 209	325 000	31 426	2 072 227
- dostępne do sprzedaży	175 892	159 200	276 500	594 209	195 000	20 996	1 421 797
- utrzymywane do terminu zapadalności	-	-	150 000	360 000	130 000	10 430	650 430
Inne aktywa	-	-	-	-	-	242 180	242 180
Aktywa razem	6 670 417	1 039 006	968 165	1 076 689	450 000	887 769	11 092 046
*\ Gotówka w NBP							
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	128	-	-	-	-	-	128
Zobowiązania wobec innych banków	134 149	512 585	244 704	-	-	1 761	893 199
Zobowiązania wobec klientów	6 440 264	1 305 466	688 855	364 116	18 022	363 050	9 179 773
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	61 918	61 918
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	-	-	-	-	-	210	210
Pozostałe zobowiązania	-	-	-	-	-	92 669	92 669
Zobowiązania razem	6 574 541	1 818 051	933 559	364 116	18 022	519 608	10 227 897
Luka	95 876	-779 045	34 606	712 573	431 978		

Na pozycję kredyty i pożyczki udzielone klientom, w kolumnie nieoprocentowane składają się przede wszystkim kredyty ze środków obcych w kwocie ok. 282 mln zł, kredyty nieregularne netto ok. 214 mln zł i odsetki od kredytów ok. 29 mln zł.

Na pozycję zobowiązania wobec klientów, w kolumnie nieoprocentowane składają się przede wszystkim środki na kredyty obce w kwocie ok. 305 mln zł i odsetki ok. 51 mln zł.

Pozycje pozabilansowe:

Na 31 grudnia 2009	1M	1-3M	3-6M	6-12M	Pow. 1Y
FX Spot	10 306	-	-	-	-
FX forward	6 720	3 102	1 191	2 958	534
FX Swap	452 890	546 059	83 853	-	-
Swap odsetkowy	-	-	100 000	-	100 000
Razem	469 916	549 161	185 044	2 958	100 534
FX Spot	10 320	-	-	-	-
FX forward	6 728	3 170	1 336	3 323	602
FX Swap	456 051	547 205	82 492	-	-
Swap odsetkowy	-	-	100 000	-	100 000
Razem	473 099	550 375	183 828	3 323	100 602
Saldo	-3 183	-1 214	1 216	-365	-68

Na 31 grudnia 2008	1M	1-3M	3-6M	6-12M	Pow. 1Y
FX forward	6 945	6 903	5 621	2 335	-
FX Swap	458 734	419 461	183 586	-	-
Swap odsetkowy	-	-	633 581	507 168	-
Razem	465 679	426 364	822 788	509 503	-
FX forward	6 850	6 690	5 158	2 114	-
FX Swap	479 967	444 799	183 367	-	-
Swap odsetkowy	526 587	-	-	-	141 977
Razem	1 013 404	451 489	188 525	2 114	141 977
Saldo	-547 725	-25 125	634 263	507 389	-141 977

Aktywa i zobowiązania finansowe o stałym i zmiennym oprocentowaniu oraz te, które nie są bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej na dzień 31 grudnia 2009 roku.

	O stałym oprocentowaniu	O zmiennym oprocentowaniu	Nie bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej	Razem
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	377 403	-	64 970	442 373
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	24 649	62 375	16 232	103 256
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	52 773	2	52 775
Pochodne instrumenty finansowe	7 160	-	-	7 160
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*\	53 245	9 041 724	199 693	9 294 662
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	400 391	1 037 770	128 920	1 567 081
- dostępne do sprzedaży	270 391	682 770	125 120	1 078 281
- utrzymywane do terminu zapadalności	130 000	355 000	3 800	488 800
Inne aktywa	-	269 285	241 092	510 377
Aktywa razem	862 848	10 463 927	650 909	11 977 684

*\ dane szacunkowe

Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	143	-	-	143
Zobowiązania wobec innych banków	582 737	751 659	32 145	1 366 541
Zobowiązania wobec klientów	5 731 691	3 479 849	171 173	9 382 713
Pochodne instrumenty finansowe	-	14 499	-	14 499
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	-	-	160	160
Zobowiązania podporządkowane	-	121 337	40	121 377
Pozostałe zobowiązania	-	-	211 844	211 844
Zobowiązania razem	6 314 571	4 367 344	415 362	11 097 277

Aktywa i zobowiązania finansowe o stałym i zmiennym oprocentowaniu oraz te, które nie są bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej na dzień 31 grudnia 2008 roku.

	O stałym oprocentowaniu	O zmiennym oprocentowaniu	Nie bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej	Razem
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	260 601	-	53 288	313 889
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	101 290	223 999	2 755	328 044
Inne lokaty na rynku pieniężnym	-	90 340	4 356	94 696
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	127 210	98 372	6 099	231 681
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	21 305	21 305
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	75 000	7 186 664	526 360	7 788 024
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	500 000	1 540 801	31 426	2 072 227
- dostępne do sprzedaży	220 000	1 180 801	20 996	1 421 797
- utrzymywane do terminu zapadalności	280 000	360 000	10 430	650 430
Inne aktywa	-	-	242 180	242 180
Aktywa razem	1 064 101	9 140 176	887 769	11 092 046

*\ dane szacunkowe

Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	128	-	-	128
Zobowiązania wobec innych banków	657 289	234 149	1 761	893 199
Zobowiązania wobec klientów	4 794 825	4 021 898	363 050	9 179 773
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	61 918	61 918
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	-	-	210	210
Pozostałe zobowiązania	-	-	92 669	92 669
Zobowiązania razem	5 452 242	4 256 047	519 608	10 227 897

6.2.3. Ryzyko walutowe

Zestawienie otwartych pozycji walutowych na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku zaprezentowano w poniższych tabelach:

Ryzyko walutowe (wartości bilansowe netto) na 31 grudnia 2009

Aktywa	PLN	EUR	USD	CHF	Inne	Razem
Kasa, środki w Banku Centralnym	426 558	9 207	3 000	539	3 069	442 373
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	48 423	42 153	1 922	4 458	6 300	103 256
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	52 775	-	-	-	-	52 775
Pochodne instrumenty finansowe	7 160	-	-	-	-	7 160
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 193 626	518 466	54 965	1 527 333	272	9 294 662
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	1 546 371	20 529	181	-	-	1 567 081
- dostępne do sprzedaży	1 057 571	20 529	181	-	-	1 078 281
- utrzymywane do terminu zapadalności	488 800	-	-	-	-	488 800
Aktywa zastawione	269 285	-	-	-	-	269 285
Inwestycje w jednostkach zależnych	21 940	-	-	-	-	21 940
Inne aktywa	219 077	24	49	2	-	219 152
Aktywa razem	9 785 215	590 379	60 117	1 532 332	9 641	11 977 684
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową		607 842	17 676	2 811	13 796	
Zobowiązania						
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	143	-	-	-	-	143
Zobowiązania wobec innych banków	518 403	255 107	25 675	567 356	-	1 366 541
Zobowiązania wobec klientów	8 444 083	865 900	48 174	1 817	22 739	9 382 713
Pochodne instrumenty finansowe	14 499	-	-	-	-	14 499
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	160	-	-	-	-	160
Zobowiązania podporządkowane	121 377	-	-	-	-	121 377
Pozostałe zobowiązania	153 184	58 091	202	1	366	211 844
Zobowiązania razem	9 251 849	1 179 098	74 051	569 174	23 105	11 097 277
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową		17 139	3 278	965 152	-	
Bilansowa pozycja netto		-588 719	-13 934	963 158	-13 464	
Pozabilansowa pozycja netto	-	590 703	14 398	-962 341	13 796	

Ryzyko walutowe (wartości bilansowe netto) na 31 grudnia 2008

Aktywa	PLN	EUR	USD	CHF	Inne	Razem
Kasa, środki w Banku Centralnym	302 527	6 859	2 597	281	1 625	313 889
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	133 112	40 317	47 280	91 850	15 485	328 044
Inne lokaty na rynku pieniężnym	94 696	-	-	-	-	94 696
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	231 681	-	-	-	-	231 681
Pochodne instrumenty finansowe	17 992	3 311	1	1	-	21 305
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	6 068 879	129 994	30 628	1 558 523	-	7 788 024
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	2 051 223	20 891	113	-	-	2 072 227
- dostępne do sprzedaży	1 400 793	20 891	113	-	-	1 421 797
- utrzymywane do terminu zapadalności	650 430	-	-	-	-	650 430
Inne aktywa	241 129	749	202	4	96	242 180
Aktywa razem	9 141 239	202 121	80 821	1 650 659	17 206	11 092 046
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową		824 643	1 781	-	1	
Zobowiązania						
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	128	-	-	-	-	128
Zobowiązania wobec innych banków	199 378	108 135	10 366	575 320	-	893 199
Zobowiązania wobec klientów	8 195 266	891 485	74 048	2 432	16 542	9 179 773
Pochodne instrumenty finansowe	10 208	22 585	-	29 125	-	61 918
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	210	-	-	-	-	210
Pozostałe zobowiązania	62 522	28 442	1 094	252	359	92 669
Zobowiązania razem	8 467 712	1 050 647	85 508	607 129	16 901	10 227 897
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową		16 068	7 493	1 069 045	-	
Bilansowa pozycja netto	673 527	-848 526	- 4 687	1 043 530	305	
Pozabilansowa pozycja netto	-	808 575	-5 712	-1 069 045	1	

6.3. Ryzyko płynności

Zarządzanie ryzykiem płynności w BOŚ S.A. obejmuje:

- zarządzanie płynnością bieżącą,
- zarządzanie płynnością średnio i długoterminową,
- plany działania Banku w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych.

Dla potrzeb zarządzania ryzykiem płynności Bank wdrożył szereg metod obejmujących m.in. tworzenie zestawień aktywów i pasywów zgodnie z kontraktowymi oraz urealnionymi terminami zapadalności i wymagalności, analizę poziomu aktywów płynnych oraz analizę poziomu stabilności (m.in. wyliczanie osadu, analiza stabilności depozytów dużych klientów Banku, symulacje skutków odpływu dużych depozytów na wskaźniki płynności Banku). Dla lepszej oceny poziomu ryzyka płynności, Bank analizuje poziom koncentracji bazy depozytowej.

Bank analizuje wielkość wskaźników płynności, wyznaczonych zgodnie z nadzorczymi miarami płynności krótkoterminowej i długoterminowej. W BOŚ S.A. stanowią one zestaw limitów strukturalnych dotyczących płynności. W analizowanym okresie nie zanotowano przekroczenia powyższych limitów.

W przypadku osiągnięcia przez limitowane wielkości poziomu uznawanego za graniczny, Bank może podjąć działania określone w Planie działania Banku w zakresie utrzymania płynności BOŚ S.A. w sytuacjach awaryjnych.

BOŚ S.A., w celu aktywnego zarządzania ryzykiem płynności, na bieżąco kontroluje poziom płynności średnio- i długoterminowej z wyprzedzeniem, podejmuje działania na rzecz zapewnienia

źródeł finansowania o odpowiedniej strukturze walutowej i terminowej, a także inwestowania posiadanych nadwyżek na rynku dłużnych papierów wartościowych oraz na rynku międzybankowym.

W 2009 r. posiadany przez Bank poziom płynności na bieżąco pozwalał realizować wszystkie jego zobowiązania.

Zestawienie zapadalności aktywów i wymagalności zobowiązań według terminów umownych na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku zaprezentowano w poniższych tabelach (wartości niezdyskontowane).

10-letnie obligacje podporządkowane w kwocie nominalnej 120 mln zł posiadają opcję call dla BOŚ S.A. umożliwiającą ich wcześniejszy wykup po upływie 5 lat. Wykup ten jest możliwy po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego. Ma to wpływ na prawdopodobieństwo realizacji przyszłych przepływów.

Luka płynności na 31 grudnia 2009

Aktywa	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Kasa, środki w Banku Centralnym	442 373	-	-	-	-	-	442 373
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	38 772	30	63 618	-	-	-	102 420
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	4	60 113	-	60 117
Pochodne instrumenty finansowe	2 804	2 598	1 182	-	-	576	7 160
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	97 943	447 345	736 697	1 157 509	4 521 713	6 473 859	13 435 066
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	65 728	133 444	9 985	112 873	1 023 322	401 201	1 746 553
- dostępne do sprzedaży	65 728	27 694	9 985	88 941	611 390	401 201	1 204 939
- utrzymywane do terminu zapadalności	-	105 750	-	23 932	411 932	-	541 614
Aktywa zastawione	-	-	-	-	293 490	-	293 490
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	-	37 635	-	-	-	-	37 635
Inne aktywa	32 992	-	-	-	-	-	32 992
Aktywa razem	680 612	621 052	811 482	1 270 386	5 898 638	6 875 636	16 157 806
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	143	-	-	-	-	-	143
Zobowiązania wobec innych banków	546 212	71 740	5 646	500 224	269 596	7 879	1 401 297
Pochodne instrumenty finansowe	6 134	5 527	127	283	47	2 381	14 499
Zobowiązania wobec klientów	5 249 674	2 259 109	854 835	294 029	413 001	387 062	9 457 710
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	160	-	-	-	-	-	160
Zobowiązania podporządkowane	-	-	4 129	4 307	41 197	169 641	219 274
Rezerwy	15 931	-	-	-	-	-	15 931
Pozostałe zobowiązania	202 905	-	-	-	-	-	202 905
Zobowiązania razem	6 021 159	2 336 376	864 737	798 843	723 841	566 963	11 311 919
Wskaźnik luki płynności netto	0,11	0,16	0,23	0,34	0,86	1,43	
Aktywa razem	680 612	621 052	811 482	1 270 386	5 898 638	6 875 636	16 157 806
Zobowiązania razem	6 021 159	2 336 376	864 737	798 843	723 841	566 963	11 311 919
Luka	- 5 340 547	-1 715 324	- 53 255	471 543	5 174 797	6 308 673	4 845 887

Ryzyko płynności na 31 grudnia 2008

Aktywa	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Kasa, środki w Banku Centralnym	313 889	-	-	-	-	-	313 889
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	90 578	10 346	104 994	25 518	103 854	-	335 290
Inne lokaty na rynku pieniężnym	94 696	-	-	-	-	-	94 696
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	253	-	-	16 543	141 876	140 625	299 297
Pochodne instrumenty finansowe	266	547	20 201	291	-	-	21 305
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	126 567	489 477	648 685	862 061	3 218 315	3 241 903	8 587 008
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	64 846	7 943	312 176	169 964	1 672 522	154 062	2 381 513
- dostępne do sprzedaży	64 846	2 193	153 176	146 644	1 142 646	154 062	1 663 567
- utrzymywane do terminu zapadalności	-	5 750	159 000	23 320	529 876	-	717 946
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	-	26 599	-	-	-	-	26 599
Inne aktywa	45 914	-	-	-	-	-	45 914
Aktywa razem	737 009	534 912	1 086 056	1 074 377	5 136 567	3 536 590	12 105 511
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	128	-	-	-	-	-	128
Zobowiązania wobec innych banków	134 219	108 538	3 789	9 025	641 150	7 611	904 332
Pochodne instrumenty finansowe	21 894	27 247	3 073	45	-	9 659	61 918
Zobowiązania wobec klientów	5 993 650	1 161 355	688 626	546 042	711 700	200 614	9 301 987
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	210	-	-	-	-	-	210
Rezerwy	15 718	-	-	-	-	-	15 718
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	-	6 284	-	-	-	-	6 284
Pozostałe zobowiązania	70 667	-	-	-	-	-	70 667
Zobowiązania razem	6 236 486	1 303 424	695 488	555 112	1 352 850	217 884	10 361 244
Wskaźnik luki płynności netto	0,12	0,41	1,56	1,94	3,80	16,23	1,17
Aktywa razem	737 009	534 912	1 086 056	1 074 377	5 136 567	3 536 590	12 105 511
Zobowiązania razem	6 236 486	1 303 424	695 488	555 112	1 352 850	217 884	10 361 244
Luka	-5 499 477	-768 512	390 568	519 265	3 783 717	3 318 706	1 744 267

Przepływy środków pieniężnych instrumentów pochodnych (rozliczenia brutto)

Zestawienie zapadalności instrumentów pochodnych według terminów umownych na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku zaprezentowano w poniższych tabelach (wartości niezdyskontowane):

31 grudnia 2009

	1 M	1 - 3 M	3 – 6 M	6-12M	Pow. 1Y	Razem
Wpływy, w tym:	469 916	549 161	85 044	2 958	200 534	1 307 613
FX Spot	10 306	-	-	-	-	10 306
FX Forward	6 720	3 102	1 191	2 958	534	14 505
FX Swap	452 890	546 059	83 853	-	-	1 082 802
Swap odsetkowy	-	-	-	-	200 000	200 000
Wypływy, w tym:	473 099	550 375	83 828	3 323	200 602	1 311 227
FX Spot	10 320	-	-	-	-	10 320
FX Forward	6 728	3 170	1 336	3 323	602	15 159
FX Swap	456 051	547 205	82 492	-	-	1 085 748
Swap odsetkowy	-	-	-	-	200 000	200 000

31 grudnia 2008

	1 M	1 - 3 M	3 – 6 M	6-12M	Pow. 1Y	Razem
Wpływy, w tym:	484 440	426 364	822 788	509 503	-	2 243 095
FX Spot	18 761	-	-	-	-	18 761
FX Forward	6 945	6 903	5 621	2 335	-	21 804
FX Swap	458 734	419 461	183 586	-	-	1 061 781
Swap odsetkowy	-	-	633 581	507 168	-	1 140 749
Wypływy, w tym:	1 032 165	451 489	188 525	2 114	141 977	1 816 270
FX Spot	18 761	-	-	-	-	18 761
FX Forward	6 850	6 690	5 158	2 114	-	20 812
FX Swap	479 967	444 799	183 367	-	-	1 108 133
Swap odsetkowy	526 587	-	-	-	141 977	668 564

Ryzyko płynności zobowiązań warunkowych

Zestawienie wymagalności zobowiązań warunkowych według terminów umownych na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku zaprezentowano w poniższych tabelach (wartości niezdyskontowane)

31 grudnia 2009

	1 M	1 - 3 M	3 – 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Zobowiązania warunkowe	1 163 128	131 859	157 867	201 423	73 422	82 862	1 810 561
Finansowe, w tym:	1 037 176	108 379	138 966	158 067	4 442	-	1 447 030
- otwarte linie kredytowe	823 399	108 379	138 966	158 067	4 442	-	1 233 253
- otwarte akredytywy importowe	1 283	-	-	-	-	-	1 283
- promesy udzielenia kredytu	167 023	-	-	-	-	-	167 023
- limity na transakcje FX	1 000	-	-	-	-	-	1 000
- pozostałe	44 471	-	-	-	-	-	44 471
Gwarancje	89 852	23 480	18 901	43 356	68 980	82 862	327 431
Gwarantowanie emisji	36 100	-	-	-	-	-	36 100

31 grudnia 2008

	1 M	1 - 3 M	3 – 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Zobowiązania warunkowe	1 307 263	83 573	75 041	190 926	89 885	82 856	1 829 544
Finansowe, w tym:	1 164 500	64 523	65 853	171 480	15 901	-	1 482 257
- otwarte linie kredytowe	1 096 144	44 464	65 853	141 219	15 901	-	1 363 581
- otwarte akredytywy importowe	5 590	-	-	-	-	-	5 590
- promesy udzielenia kredytu	62 627	-	-	-	-	-	62 627
- limity na transakcje FX	139	-	-	-	-	-	139
- pozostałe	-	20 059	-	30 261	-	-	50 320
Gwarancje	55 913	19 050	9 188	19 446	73 984	82 856	260 437
Gwarantowanie emisji	86 850	-	-	-	-	-	86 850

Ryzyko płynności zobowiązań pozabilansowych

31 grudnia 2009

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Powyżej 5Y	Razem
Zobowiązania z tytułu zawartej umowy leasingu operacyjnego	124	246	365	671	2 309	-	3 715
Zobowiązania z tytułu umów czynszu	5	145	707	1 491	21 305	18 981	42 634
Zobowiązania z tytułu zakupu wartości niematerialnych	549	5 447	4 336	22 615	49 879	-	82 826

31 grudnia 2008

	1 M	1 - 3 M	3 - 6 M	6-12 M	1 - 5 Y	Razem
Zobowiązania z tytułu zawartej umowy leasingu operacyjnego	-	-	-	767	752	1 519
Zobowiązania z tytułu umów czynszu	-	1 551	2 632	3 996	23 767	31 946
Zobowiązania z tytułu zakupu wartości niematerialnych	-	1 483	1 027	655	-	3 165

6.4. Zarządzanie kapitałem

6.4.1. Cele, polityka i procesy zarządzania kapitałem.

W strukturze funduszy własnych Banku dominują fundusze podstawowe.

W marcu 2010 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała zgodę na zaliczenie począwszy od 31 grudnia 2009 r. emisji obligacji podporządkowanych w kwocie 120 mln zł do funduszy uzupełniających Banku.

Struktura funduszy własnych Banku wyznaczonych na potrzeby norm ostrożnościowych na 31 grudnia 2009 roku i 31 grudnia 2008 roku.

	31-12-2009	31-12-2008
I. Fundusze podstawowe	782 546	779 047
1. Fundusze zasadnicze	821 907	854 391
Kapitał zakładowy	150 530	150 530
Kapitał zapasowy, w tym:	637 107	669 591
- ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	296 367	296 367
- z zysku po opodatkowaniu	339 529	372 072
- odpisy aktualizujące wartość rzeczowych aktywów trwałych zbywanych lub likwidowanych	1 211	1 152
Kapitał rezerwowy	34 270	34 270
2. Pozycje dodatkowe funduszy podstawowych	48 302	48 302
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	48 302	48 302
3. Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe	-87 663	-123 646
Wartości niematerialne	-66 149	-54 368
Strata z lat ubiegłych	-	-39 067
Inne pomniejszenia funduszy podstawowych, w tym:	-21 514	-30 211
- niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	-10 302	-11 247
- niezrealizowane straty na instrumentach kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	-242	-227
- zaangażowanie kapitałowe banku w instytucje finansowe, kredytowe, banki	-10 970	-18 737
II. Fundusze uzupełniające	113 530	-
1. Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	3 114	3 114
2. Dodatkowe pozycje funduszy uzupełniających	120 000	-
- Zobowiązanie podporządkowane	120 000	-
3. Inne pozycje, w tym:	1 386	89
- 60% niezrealizowanych zysków na instrumentach dłużnych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	294	89
- 60% niezrealizowanych zysków na instrumentach kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	1 092	-
4. Pozycje pomniejszające fundusze uzupełniające	-10 970	-3 203
- zaangażowanie kapitałowe banku w instytucje finansowe, kredytowe, banki	-10 970	-3 203
Suma funduszy własnych BOŚ S.A.	896 076	779 047
Kapitał krótkoterminowy	1 089	4 981
Suma funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego BOŚ S.A.	897 165	784 028

Przedstawione powyżej fundusze własne zostały wyliczone zgodnie z art. 127 Prawa Bankowego oraz Uchwałą KNF Nr 381/2008 z dnia 17 grudnia 2008 roku.

Dla potrzeb ograniczania ryzyka spadku współczynnika wypłacalności Bank monitoruje kształtowanie się skali i struktury działalności Banku oraz czynników mogących mieć wpływ na obniżenie się poziomu funduszy własnych Banku.

Zgodnie z art. 128 pkt. 1 ust. 2 Prawa Bankowego Bank jest zobowiązany utrzymywać sumę funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:

- suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w ustawie,
- oszacowana przez Bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny).

Bank w celu szacowania kapitału wewnętrznego korzysta z metody „mieszanej”. Metoda mieszana bazuje na regulacyjnych wymogach kapitałowych wyliczonych zgodnie z zasadami I filara Nowej Umowy Kapitałowej i dodatkowo uwzględnia kapitał wyliczony na pokrycie ryzyk uznanych przez Bank jako istotne w ramach II filara Nowej Umowy Kapitałowej.

Kapitał wewnętrzny liczony metodą „mieszaną” wg stanu na 31 grudnia 2009 r. wyniósł 617 389 tys. zł, natomiast wg stanu na 31 grudnia 2008 r. 617 358 tys. zł

W Banku kontynuowane są prace związane z rozwojem metodyki szacowania kapitału wewnętrznego, które zakończą się w przyszłości wdrożeniem podejścia „dół-góra”, opartego o miary ryzyka bazujące na metodach statystycznych, w szczególności dla ryzyka rynkowego i ryzyka

6.4.2. Kalkulacja wymogów kapitałowych

Od 2008 roku Bank Ochrony Środowiska S.A. wyznacza wymogi kapitałowe zgodnie z obowiązującymi Uchwałami Komisji Nadzoru Finansowego, które wprowadziły do polskiego prawodawstwa postanowienia dyrektywy UE w sprawie wymogów kapitałowych (ang. *Capital Requirements Directive* – Dyrektywa CRD).

Bank Ochrony Środowiska S.A. podjął decyzję o wdrażaniu następujących metod:

- w zakresie ryzyka kredytowego – metody standardowej,
- w zakresie ryzyka operacyjnego – metody podstawowego wskaźnika.

Całkowity wymóg kapitałowy stanowiła suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, wyznaczonych zgodnie z Uchwałą KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 roku:

- 1) wymogu z tytułu ryzyka kredytowego w zakresie portfela bankowego,
- 2) wymogu z tytułu ryzyka walutowego,
- 3) wymogu z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych,
- 4) wymogu z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych,
- 5) wymogu z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta,
- 6) wymogu z tytułu ryzyka operacyjnego.

Wymogi, o których mowa w punktach 2) – 4) tworzą wymóg z tytułu ryzyka rynkowego.

1. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego wyznaczono tzw. metodą podstawową, określoną w załączniku nr 6 do Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.,

2. Wymóg z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych wyznaczono tzw. metodą podstawową, określoną w załączniku nr 9 do Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.,

3. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych wyznaczano tzw. metodą zaktualizowanego średniego okresu zwrotu, określoną w załączniku nr 10 do Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.,

4. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta obliczono zgodnie z zasadami określonymi w § 6 – 8 załącznika nr 11 do Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.,

5. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego wyznaczono metodą standardową zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 4 do Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.,

6. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego wyznaczono tzw. metodą podstawowego wskaźnika, o której mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 Załącznika nr 14 do Uchwały KNF nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.

W 2009 roku i w 2008 roku w Banku Ochrony Środowiska S.A. nie występowało ryzyko cen towarów, ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych w portfelu handlowym, ryzyko rozliczenia-dostawy w portfelu handlowym. Nie doszło także do przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań. Nie był przekroczony próg koncentracji kapitałowej.

Całkowity wymóg kapitałowy Banku kształtował się następująco :

Wyszczególnienie	31-12-2009	31-12-2008
Całkowity wymóg kapitałowy, w tym:	573 818	531 984
- wymóg z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka kredytowego kontrahenta	523 260	482 105
- wymóg z tytułu ryzyka rynkowego	973	4 800
- wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego	49 585	45 079

Prezentowane na 31 grudnia 2008 roku wartości wymogów kapitałowych różnią się w stosunku do wartości prezentowanych w „Rocznym Sprawozdaniu Finansowym za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku”. Różnica całkowitego wymogu kapitałowego w kwocie 3 523 tys. zł wynika z ponownego wyliczenia wymogu kapitałowego i współczynnika wypłacalności według stanu na 31 grudnia 2008 roku po usunięciu stwierdzonego błędu oprogramowania dedykowanego do ich wyliczania.

6.4.3. Deklaracja zgodności z wymogami w zakresie adekwatności kapitałowej.

Zgodnie z art. 128 pkt. 1 ust. 3 Prawa Bankowego, Bank jest zobowiązany utrzymywać współczynnik wypłacalności na poziomie co najmniej 8%. Na koniec grudnia 2009 roku współczynnik wypłacalności Banku wyniósł 12,51%, podczas gdy na koniec 2008 roku wynosił on 11,79%. Kalkulacja współczynnika wypłacalności dokonywana była na podstawie Uchwały KNF Nr 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008 roku.

7. Wynik z tytułu odsetek

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze, z tytułu:		
Kredytów i pożyczek, w tym:	472 839	473 560
- banków	11 173	31 868
- klientów	461 666	441 692
Instrumentów finansowych, w tym:	124 570	126 982
- dostępnych do sprzedaży	77 695	68 123
- utrzymywanych do terminu zapadalności	33 341	35 301
- przeznaczonych do obrotu	13 534	23 558
Razem	597 409	600 542
Koszty odsetek i podobne koszty z tytułu:	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Lokat przyjętych, depozytów i rachunków bankowych, w tym od:	331 421	338 079
- banków	18 313	12 715
- klientów	313 108	325 364
Kredytów i pożyczek, w tym od:	31 773	40 009
- banków	10 707	20 114
- klientów	21 066	19 895
Papiery wartościowe własnej emisji	1 338	-
Razem	364 532	378 088

Przychody odsetkowe wyliczone metodą efektywnej stopy procentowej w odniesieniu do aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat w 2009 r. wyniosły 583 875 tys. zł., natomiast w 2008 r. wynosiły 576 984 tys. zł.

Koszty odsetkowe wyliczone metodą efektywnej stopy procentowej w odniesieniu do zobowiązań finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat w 2009 r. wyniosły 364 532 tys. zł., a w analogicznym okresie ubiegłego roku wynosiły 378 088 tys. zł.

W 2009 r. w przychodach z tytułu odsetek i innych przychodach o podobnym charakterze jest 16 396 tys. zł odsetek naliczonych dotyczących aktywów finansowych dla których rozpoznano utratę wartości, natomiast w 2008 r. kwota ta wynosiła 1 817 tys. zł.

Średni stan oprocentowanych aktywów w 2009 roku wyniósł 10 785 677 tys. zł, a średni stan oprocentowanych zobowiązań 9 918 186 tys. zł. Natomiast w 2008 roku średni stan oprocentowanych aktywów wyniósł 9 413 550 tys. zł, a oprocentowanych zobowiązań 8 196 966 tys. zł.

8. Wynik z tytułu opłat i prowizji

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Przychody z tytułu opłat i prowizji		
Opłaty za obsługę rachunków klientów, inne operacje rozliczeniowe w obrocie krajowym i zagranicznym	39 648	34 856
Opłaty i prowizje z tytułu działalności bankowej,		
w tym od:	14 077	14 472
- klientów	14 077	14 472
Opłaty od operacji kartami płatniczymi	10 492	10 055
Pozostałe opłaty	551	1 056
Razem	64 768	60 439
Koszty z tytułu opłat i prowizji		
Uiszczone pozostałe opłaty	11 590	9 435
Razem	11 590	9 435

Bank nie prowadził działalności powierniczej w 2009 i 2008 roku.

9. Przychody z tytułu dywidend

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Przychody z tytułu dywidendy od jednostki podporządkowanej	-	16 001
Razem	-	16 001

10. Wynik na działalności handlowej

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	7 776	7 447
Pochodne instrumenty finansowe	22 641	-419
Razem	30 417	7 028

Łączna kwota zysków i strat ujętych w pozycji „Wynik na działalności handlowej” z tytułu korekt do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych wyniosła odpowiednio:

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
- zyski	326 140	292 522
- straty	319 817	297 068

11. Wynik z pozycji wymiany

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Wynik z tytułu wyceny do wartości godziwej transakcji wymiany walut	-1 574	312
Pozostałe różnice kursowe	28 534	34 691
Razem	26 960	35 003

12. Pozostałe przychody operacyjne

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Rozwiązanie rezerw na zobowiązania w tym:	8 185	3 424
- rezerwy na świadczenia pracownicze	601	-
- rezerwy na zobowiązania i roszczenia	1 057	467
- rezerwy na niewykorzystane urlopy i ekwiwalenty urlopowe	5 072	-
- pozostałe rezerwy	1 455	2 957
Przychody z tytułu odszkodowań, kar i grzywien	1 903	23
Przychody od sprzedaży towarów i usług	274	622
Przychody z tytułu zwrotu kosztów windykacji należności	553	600
Korekta odsetek od zerwanych depozytów z lat ubiegłych	233	265
Z tytułu sprzedaż lub likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych	90	161
Pozostałe	1 464	1 410
Razem	12 702	6 505

13. Pozostałe koszty operacyjne

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Utworzenie rezerw na zobowiązania w tym:	1 617	1 640
- rezerwy na zobowiązania i roszczenia	1 103	1 207
- pozostałe rezerwy	514	433
Koszty windykacji należności	1 465	1 524
Sprzedaż lub likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych	1 271	390
Koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien	723	112
Koszty utrzymania i administracji wynajmowanych lokali własnych	236	579
Koszty spisanych należności	212	228
Przekazane darowizny	32	203
Odpisy aktualizujące skapitalizowane nakłady CSI	-	3 021
Pozostałe	1 132	769
Razem	6 688	8 466

14. Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-4 448	-
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom,		
w tym:	-5 109	-40 722
- na należności bilansowe (dotworzenie)	-5 109	-40 722
Kredyty i pożyczki udzielone klientom oraz zobowiązania warunkowe, w tym:	-24 819	-30 480
Na należności bilansowe (dotworzenie)	-23 438	-29 431
Kredyty udzielone klientom detalicznym	-27 235	-11 467
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	2 769	-16 422
Kredyty udzielone finansom publicznym	866	-1 532
Kredyty udzielone pozostałym klientom	4	-4
Pozostałe należności	158	-6
Inne	-788	-1 138
Na zobowiązania warunkowe (dotworzenie/rozwiązanie)	-593	89
Kredyty udzielone klientom detalicznym	338	-318
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	-883	364
Kredyty udzielone finansom publicznym	-48	42
Kredyty udzielone pozostałym klientom	-	1
Razem	-34 376	-71 202

Wynik odpisów kredytów i pożyczek klientów:

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Wycena indywidualna	11 251	-33 029
Wycena grupowa	-34 689	3 598
Razem	-23 438	-29 431

15. Ogólne koszty administracyjne

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Świadczenia pracownicze (nota 16)	142 148	132 115
Koszty administracyjne, w tym:	130 715	98 184
- koszty rzeczowe	122 710	92 361
- podatki i opłaty	3 229	2 754
- składka i wpłaty na BFG	4 776	3 069
Amortyzacja, w tym:	21 386	22 548
- od środków trwałych	15 117	15 002
- od wartości niematerialnych	6 269	7 546
Razem	294 249	252 847

16. Świadczenia pracownicze

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Wynagrodzenia	122 220	113 780
Składki na ubezpieczenia społeczne	19 928	18 335
Razem	142 148	132 115

BOŚ S.A. nie finansuje świadczeń emerytalnych opartych na programach określonych świadczeń. W saldzie wynagrodzeń znajdują się koszty z tytułu odpraw emerytalnych w wysokości 183 tys. zł (2008 r. – 1 040 tys. zł) oraz nagród jubileuszowych w wysokości 972 tys. zł (2008 r. – 1 287 tys. zł).

17. Obciążenia podatkowe

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Podatek bieżący	-8 805	-10 005
Podatek odroczony*\	4 304	11 077
Razem	-4 501	1 072
Zysk brutto	18 254	5 511
Podatek dochodowy według stawki 19 %	-3 468	-1 047
Dochody niepodlegające opodatkowaniu	1 929	4 607
z tego:		
- otrzymane dywidendy	-	3 040
- rozwiązane odpisy aktualizujące należności	1 900	1 484
- pozostałe	29	83
Koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów	-2 962	-2 488
z tego:		
- utworzone odpisy aktualizujące należności	-1 548	-1 052
- pozostałe	-1 414	-1 436
Ogółem obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	-4 501	1 072
Efektywna stawka podatkowa	25%	n.d.

*\ więcej informacji na temat odroczonego podatku dochodowego przedstawiono w notce 34

Zmiana stanu z tytułu podatku odroczonego

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Stan na początek okresu	26 599	16 296
- zmiana stanu ujemnych różnic przejściowych	-26 970	46 673
- zmiana stanu dodatnich różnic przejściowych	30 686	-36 370
- razem zmiana stanu	3 716	10 303
- w tym zmiana stanu na kapitale z aktualizacji wyceny	-588	-774
- razem zmiana stanu odniesiona na wynik finansowy	4 304	11 077
Stan na koniec okresu (nota 34)	30 315	26 599

18. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję wylicza się jako iloraz zysku przypadającego na akcjonariuszy Banku oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w trakcie roku.

	01-01-2009 31-12-2009	01-01-2008 31-12-2008
Zysk netto	13 753	6 583
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w tysiącach)	15 053	15 053
Podstawowy zysk na akcję (wyrażony w zł, gr.)	0,91	0,44

Zysk rozwodniony na akcję jest równy zyskowi podstawowemu na akcję w obu okresach.

19. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31-12-2009	31-12-2008
Środki pieniężne w kasie	64 970	53 288
Środki w Banku Centralnym	377 403	260 601
Razem	442 373	313 889

20. Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom

	31-12-2009	31-12-2008
Lokaty w innych bankach, ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych (nota 40)	40 951	112 715
Lokaty w innych bankach powyżej 3-mcy	-	46 747
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	108 138	209 306
Minus: odpisy aktualizujące lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom *\\	-45 833	-40 724
Razem	103 256	328 044

	31-12-2009	31-12-2008
*\\ Utworzono m.in. odpisy aktualizujące dotyczące należności kredytowych:		
- bank islandzki	20 635	20 825
- banki ukraińskie	25 194	19 413

Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom wg terminów zapadalności

	31-12-2009	31-12-2008
- do 1 miesiąca	39 631	90 578
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	10 346
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	63 625	104 994
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	-	25 518
- powyżej 1 roku do 5 lat	-	96 608
Razem	103 256	328 044

21. Inne lokaty na rynku pieniężnym

	31-12-2009	31-12-2008
Obligacje NBP – utrzymywane do terminu zapadalności	-	94 696
W styczniu 2009 roku obligacje zostały wykupione przez NBP.		

22. Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

	31-12-2009	31-12-2008
Dłużne papiery wartościowe:	52 775	231 681
- obligacje Skarbu Państwa	52 775	231 681
Razem papiery wartościowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa zastawione	52 775	231 681

Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu wg terminów zapadalności

	31-12-2009	31-12-2008
- do 1 miesiąca	-	250
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	-	2 326
- powyżej 1 roku do 5 lat	52 775	97 444
- powyżej 5 lat	-	131 661
Razem	52 775	231 681

23. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31-12-2009			31-12-2008		
	Kredyty i pożyczki brutto	Odpisy aktualizujące	Kredyty i pożyczki netto	Kredyty i pożyczki brutto	Odpisy aktualizujące	Kredyty i pożyczki netto
Kredyty udzielone klientom detalicznym	3 393 181	-84 580	3 308 601	2 681 266	-57 398	2 623 868
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	2 907 398	-221 653	2 685 745	2 978 859	-225 376	2 753 483
Kredyty udzielone finansom publicznym	3 300 292	-915	3 299 377	2 410 768	-1 781	2 408 987
Kredyty udzielone pozostałym klientom	77	-	77	981	-4	977
Kredyty i pożyczki	9 600 948	-307 148	9 293 800	8 071 874	-284 398	7 787 315
Pozostałe należności	1 032	-170	862	1 037	-328	709
Razem	9 601 980	-307 318	9 294 662	8 072 911	-284 887	7 788 024

W prezentowanych danych na 31 grudnia 2008 w porównaniu z danymi opublikowanymi w „Rocznym Sprawozdaniu Finansowym za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku” nastąpiła zmiana prezentacyjna wynikająca z przesunięcia z pozycji „Pozostałe należności” do pozycji „Kredyty udzielone klientom korporacyjnym” należności brutto w wysokości 161 tys. zł oraz odpisów w tej samej wysokości.

W kredytach i pożyczkach udzielonych klientom znajdują się kredyty preferencyjne z dopłatami do odsetek od NFOŚiGW i WFOŚiGW. Na dzień 31 grudnia 2009 kredyty te wynosiły 639 612 tys. zł, natomiast na 31 grudnia 2008 roku 402 573 tys. zł. Dopłaty do odsetek w prezentowanych okresach wynosiły średnio 0,5 - 0,6 stopy redyskonta weksli.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom wg terminów zapadalności

	31-12-2009	31-12-2008
- do 1 miesiąca	102 023	126 567
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	375 718	486 457
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	620 476	677 516
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	1 022 425	832 952
- powyżej 1 roku do 5 lat	3 177 132	2 860 724
- powyżej 5 lat	3 996 888	2 803 808
Razem	9 294 662	7 788 024

Zmiany odpisów aktualizujących na utratę wartości kredytów i pożyczek

	Kredyty udzielone klientom detalicznym	Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	Kredyty udzielone finansom publicznym	Kredyty udzielone pozostałym klientom	Pozostałe należności	Razem
Stan na początek okresu 01-01-2009	57 398	225 376	1 781	4	328	284 887
Zwiększenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	76 894	119 508	8 451	-	33	204 886
Zmniejszenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	-49 659	-122 277	-9 317	-4	-191	-181 448
Kredyty odpisane w ciągu roku jako nieściągalne	-53	-950	-	-	-	-1 003
Inne zmniejszenia	-	-4	-	-	-	-4
Stan na koniec okresu 31-12-2009	84 580	221 653	915	-	170	307 318
Stan na początek okresu 01-01-2008	46 617	220 411	247	-	322	267 597
Zwiększenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	32 681	115 065	2 804	4	41	150 595
Zmniejszenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	-21 214	-98 643	-1 272	-	-35	-121 164
Kredyty odpisane w ciągu roku jako nieściągalne	-682	-11 498	-	-	-	-12 180
Inne zmniejszenia/zwiększenia	-4	41	2	-	-	39
Stan na koniec okresu 31-12-2008	57 398	225 376	1 781	4	328	284 887

Wartość zabezpieczeń prawnych wykorzystanych do zabezpieczenia należności na dzień 31 grudnia 2009 r. wynosi 269 488 tys. zł., a na dzień 31 grudnia 2008 r. wynosiła 178 272 tys. zł.

24. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

	31-12-2009	31-12-2008
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej,		
w tym:	983 611	1 420 633
Skarbu Państwa	396 321	827 721
Banków	140 652	296 758
Finansów publicznych	446 638	296 154
Kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej:	94 670	1 164
– notowane	61 420	1 038
– nienotowane	33 250	126
Razem inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	1 078 281	1 421 797

Bank nie planuje sprzedaży posiadanych akcji i udziałów w Mastercard, VISA i SWIFT, ze względu na członkostwo Banku w tych organizacjach.

Planowane jest zbycie akcji spółek, które zostały wniesione w ramach aportów przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej za wyemitowane akcje serii „O” przez BOŚ S.A.

Akcje spółki WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A., wniesione w ramach aportu, pomimo, że udział Banku w głosach przekracza 20% zostały zaliczone do aktywów dostępnych do sprzedaży zgodnie z MSR 28.13 w związku z planem sprzedaży tych akcji.

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe dostępne do sprzedaży wg terminów zapadalności

	31-12-2009	31-12-2008
- do 1 miesiąca	159 554	64 846
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	825	-
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	5 934	144 920
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	36 628	91 784
- powyżej 1 roku do 5 lat	543 581	989 187
- powyżej 5 lat	331 759	131 060
Razem	1 078 281	1 421 797

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności

	31-12-2009	31-12-2008
Dłużne papiery wartościowe – według zamortyzowanego kosztu:	488 800	650 430
Skarbu Państwa	488 800	650 430
Razem inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	488 800	650 430
Razem inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	1 567 081	2 072 227

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności wg terminów zapadalności

	31-12-2009	31-12-2008
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	104 540	-
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	-	155 995
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	-	5 195
- powyżej 1 roku do 5 lat	384 260	489 240
Razem	488 800	650 430

Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych:

Dostępnych do sprzedaży

Dłużne papiery wartościowe:	Skarbu Państwa	NBP	Banków	Finansów publicznych	Korporacji	Razem
stan na początek okresu 01-01-2009	827 721	-	296 758	296 154	-	1 420 633
Zwiększenia (z tytułu)	2 291 915	12 857	1 766 440	207 572	-	4 278 784
- zakup	2 231 749	12 857	1 743 713	185 507	-	4 173 826
- naliczone odsetki lub dyskonto, premia	40 157	-	18 870	21 847	-	80 874
- dodatnia wycena	20 009	-	3 857	218	-	24 084
Zmniejszenia (z tytułu)	2 723 315	12 857	1 922 546	57 088	-	4 715 806
- sprzedaż i wykup	2 392 868	12 857	1 894 034	34 570	-	4 334 329
- odsetki zrealizowane, premia	43 057	-	24 029	22 310	-	89 396
- ujemna wycena	18 105	-	4 483	208	-	22 796
- przeniesienie do pozycji aktywa zastawione	269 285	-	-	-	-	269 285
Stan na koniec okresu 31-12-2009	396 321	-	140 652	446 638	-	983 611

Stan na początek okres 01-01-2008	608 548	-	169 285	230 882	1 403	1 010 118
Zwiększenia (z tytułu)	1 527 666	139 224	157 804	110 279	97	1 935 070
- zakup	1 456 145	139 224	132 952	95 500	-	1 823 821
- naliczone odsetki lub dyskonto, premia	41 825	-	17 515	14 697	97	74 134
- dodatnia wycena	29 696	-	7 337	82	-	37 115
Zmniejszenia (z tytułu)	1 308 493	139 224	30 331	45 007	1 500	1 524 555
- sprzedaż i wykup	1 246 938	139 224	10 000	31 340	1 500	1 429 002
- odsetki zrealizowane, premia	36 806	-	12 760	13 530	-	63 096
- ujemna wycena	24 749	-	7 571	137	-	32 457
Stan na koniec okresu 31-12-2008	827 721	-	296 758	296 154	-	1 420 633

W dostępnych do sprzedaży papierach wartościowych Skarbu Państwa część stanowiła zabezpieczenie umów pożyczek otrzymanych od banków i międzynarodowych instytucji finansowych. W grudniu 2009 roku ich wartość bilansowa wyniosła 168 779 tys. zł z terminem wykupu powyżej roku. Natomiast w grudniu 2008 roku ich wartość wyniosła 353 755 tys. zł z terminem wykupu do roku 24 tys. zł, powyżej roku 353 731 tys. zł.

Kapitałowe papiery wartościowe	Notowane	Nienotowane	Razem
Stan na początek okresu 01-01-2009	1 038	126	1 164
Zwiększenia (z tytułu)	65 229	33 135	98 364
- przejęcie akcji i udziałów	63 097	33 056	96 153
- dodatnia wycena	2 132	79	2 211
Zmniejszenia (z tytułu)	4 847	11	4 858
- ujemna wycena	399	6	405
- utrata wartości	4 448	-	4 448
- pozostałe		5	5
Stan na koniec okresu 31-12-2009	61 420	33 250	94 670
Stan na początek okresu 01-01-2008	1 555	145	1 700
Zwiększenia (z tytułu)	1 088	51	1 139
- zakup		24	24
- dodatnia wycena	1 088	8	1 096
- inne zwiększenia (różnice kursowe)	-	19	19
Zmniejszenia (z tytułu)	1 605	70	1 675
- ujemna wycena	1 605	70	1 675
Stan na koniec okresu 31-12-2008	1 038	126	1 164

Utrzymywanych do terminu zapadalności

Dłużne papiery wartościowe:	Skarbu Państwa	Razem
Stan na początek okresu 01-01-2009	650 430	650 430
Zwiększenia	39 760	39 760
- naliczone odsetki, dyskonto, premia	39 760	39 760
Zmniejszenia	201 390	201 390
- wykup	160 551	160 551
- odsetki zrealizowane, premia	40 839	40 839
Stan na koniec okresu 31-12-2009	488 800	488 800
Stan na początek okresu 01-01-2008	606 414	606 414
Zwiększenia	194 378	194 378
- zakup	157 055	157 055
- naliczone odsetki, dyskonto, premia	37 323	37 323
Zmniejszenia	150 362	150 362
- wykup	108 701	108 701
- odsetki zrealizowane, premia	41 661	41 661
Stan na koniec okresu 31-12-2008	650 430	650 430

W utrzymywanych do terminu zapadalności papierach wartościowych Skarbu Państwa część stanowiła zabezpieczenie funduszu ochrony środków gwarantowanych w ramach BFG. W grudniu 2009 roku ich wartość bilansowa wyniosła 39 345 tys. zł z terminem wykupu powyżej roku. Natomiast w grudniu 2008 roku ich wartość wyniosła 20 792 tys. zł z terminem wykupu do roku.

Kwota wyłączona z kapitału własnego przy sprzedaży papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży:

	31-12-2009	31-12-2008
Wynik na sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży - kwota wyłączona z kapitału własnego, ujęta w wyniku finansowym, w tym:		
- zyski	-2 567	31
- straty	34	81
	-2 601	-50

25. Aktywa zastawione

Dłużne papiery wartościowe:	31-12-2009	31-12-2008
- obligacje Skarbu Państwa	269 285	-
Razem	269 285	-

26. Inwestycje w jednostkach zależnych

Inwestycje Banku w jednostce zależnej zostały ujęte w cenie nabycia.

Nazwa jednostki	31-12-2009	31-12-2008
Dom Maklerski BOŚ S.A.	21 940	21 940
Razem	21 940	21 940

27. Wartości niematerialne

	31-12-2009	31-12-2008
Licencje i oprogramowanie	28 234	31 123
Prace rozwojowe	37 915	23 245
Razem	66 149	54 368

	Licencje i oprogramowanie	Prace rozwojowe	Razem
Stan na 01-01-2009			
Wartość bilansowa brutto	70 212	65 333	135 545
Utrata wartości	-	-42 088	-42 088
Umorzenie	-39 089	-	-39 089
Wartość bilansowa netto	31 123	23 245	54 368
Okres kończący się 31-12-2009			
Wartość bilansowa netto na początek roku	31 123	23 245	54 368
Zwiększenia	3 380	15 850	19 230
-zakupu	2 200	15 845	18 045
-przejęcie z inwestycji	1 180	-	1 180
-przeksięgowania	-	5	5
Zmniejszenia	-6 227	-1 180	-7 407
-likwidacje	-6 227	-	-6 227
-przeksięgowania z inwestycji	-	-1 180	-1 180
Naliczenie amortyzacji	-6 269	-	-6 269
Wyksięgowanie umorzeń	6 227	-	6 227
Wartość bilansowa netto na 31-12-2009	28 234	37 915	66 149
Stan na 31-12-2009			
Wartość bilansowa brutto	67 365	80 003	147 368
Utrata wartości	-	-42 088	-42 088
Umorzenie	-39 131	-	-39 131
Wartość bilansowa netto	28 234	37 915	66 149
Stan na 01-01-2008			
Wartość bilansowa brutto	61 123	65 428	126 551
Utrata wartości	-	-39 067	-39 067
Umorzenie	-31 508	-	-31 508
Wartość bilansowa netto	29 615	26 361	55 976
Okres kończący się 31-12-2008			
Wartość bilansowa netto na początek roku	29 615	26 361	55 976
Zwiększenia	9 157	7 897	17 054
-zakupu	1 681	7 609	9 290
-przejęcie z inwestycji	7 476	288	7 764
Zmniejszenia	-68	-11 013	-11 081
-przeksięgowania z inwestycji	-68	-7 992	-8 060
-utrata wartości	-	-3 021	-3 021
Naliczenie amortyzacji	-7 546	-	-7 546
Wyksięgowanie umorzeń	-35	-	-35
Wartość bilansowa netto na 31-12-2008	31 123	23 245	54 368
Stan na 31-12-2008			
Wartość bilansowa brutto	70 212	65 333	135 545
Utrata wartości	-	-42 088	-42 088
Umorzenie	-39 089	-	-39 089
Wartość bilansowa netto	31 123	23 245	54 368

Kwota zobowiązań umownych do nabycia w przyszłości wartości niematerialnych wynosi :

31-12-2009 (dane niezbadane)	82 826
31-12-2008 (dane niezbadane)	4 328

28. Rzeczowe aktywa trwałe

	31-12-2009	31-12-2008
Środki trwałe, w tym:	84 096	92 182
- grunty	204	204
- budynki i lokale	39 124	39 345
- ulepszenia w obcych środkach trwałych	18 208	20 019
- sprzęt komputerowy i urządzenia techniczne	22 757	28 396
- środki transportu	113	158
- inne środki trwałe	3 690	4 060
Środki trwałe w budowie	5 295	1 177
Rzeczowe aktywa trwałe razem	89 391	93 359

Wg stanu na 31 grudnia 2009 roku w Banku nie występowały:

- aktywa trwałe czasowo nieużywane o istotnej wartości bilansowej,
- składniki majątku wycofane z aktywnego użytkowania i przeznaczone do zbycia.

	Grunty i budynki	Ulepszenia w obcych środkach trwałych	Urządzenia techniczne, środki transportu i inne	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Stan na 01-01-2009					
Wartość bilansowa brutto	51 147	46 706	102 182	1 177	201 212
Umorzenie	-11 598	-26 687	-69 568	-	-107 853
Wartość bilansowa netto	39 549	20 019	32 614	1 177	93 359
Okres kończący się 31-12-2009					
Wartość bilansowa netto na początek roku	39 549	20 019	32 614	1 177	93 359
Zwiększenia	1 058	2 549	4 555	7 965	16 127
- zakupy	388	543	3 511	7 965	12 407
- przejęcie z inwestycji	670	2 006	1 044	-	3 720
Zmniejszenia	-	-5 424	-13 190	-3 847	-22 461
- likwidacje/ sprzedaż	-	-5 424	-13 190	-	-18 614
- przeksięgowania z inwestycji	-	-	-	-3 847	-3 847
Naliczenie amortyzacji	-1 279	-3 572	-10 265	-	-15 116
Wyksięgowanie umorzenia	-	4 636	12 846	-	17 482
Wartość bilansowa netto na 31-12-2009	39 328	18 208	26 560	5 295	89 391
Stan na 31-12-2009					
Wartość bilansowa brutto	52 205	43 831	93 547	5 295	194 878
Umorzenie	-12 877	-25 623	-66 987	-	-105 487
Wartość bilansowa netto	39 328	18 208	26 560	5 295	89 391

	Grunty i budynki	Ulepszenia w obcych środkach trwałych	Urządzenia techniczne, środki transportu i inne	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Stan na 01-01-2008					
Wartość bilansowa brutto	50 973	44 422	98 899	2 629	196 923
Umorzenie	-10 221	-23 354	-67 294	-	-100 869
Wartość bilansowa netto	40 752	21 068	31 605	2 629	96 054
Okres kończący się 31-12-2008					
Wartość bilansowa netto na początek roku	40 752	21 068	31 605	2 629	96 054
Zwiększenia	174	2 611	11 292	5 942	20 019
- zakupy	57	134	6 782	5 942	12 915
- przejęcie z inwestycji	117	2 477	4 510	-	7 104
Zmniejszenia	-	-327	-8 009	-7 394	-15 730
- likwidacje/ sprzedaż	-	-327	-8 009	-	-8 336
- przeksięgowania z inwestycji	-	-	-	-7 394	-7 394
Naliczenie amortyzacji	-1 273	-3 445	-10 284	-	-15 002
Wyksięgowanie umorzenia	-104	112	8 010	-	8 018
Wartość bilansowa netto na 31-12-2008	39 549	20 019	32 614	1 177	93 359
Stan na 31-12-2008					
Wartość bilansowa brutto	51 147	46 706	102 182	1 177	201 212
Umorzenie	-11 598	-26 687	-69 568	-	-107 853
Wartość bilansowa netto	39 549	20 019	32 614	1 177	93 359

29. Inne aktywa

	31-12-2009	31-12-2009
Odprowadzenie nadmiaru gotówki	16 771	35 887
Rozliczenie z tytułu kart płatniczych	3 530	3 210
Koszty do zapłacenia z góry	2 300	1 972
Przychody do otrzymania	675	1 719
Dłużnicy różni	1 293	1 238
Prawo wieczystego użytkowania gruntu	997	1 000
Pozostałe	1 016	888
Razem	26 582	45 914

30. Zobowiązania wobec innych banków

	31-12-2009	31-12-2008
Depozyty innych banków	583 773	234 991
Kredyty i pożyczki otrzymane	782 768	658 208
Razem	1 366 541	893 199

Zobowiązania wobec innych banków wg terminów wymagalności

	31-12-2009	31-12-2008
- do 1 miesiąca	518 028	134 324
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	70 231	108 538
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	3 731	3 789
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	499 052	9 025
- powyżej 1 roku do 5 lat	267 796	630 743
- powyżej 5 lat	7 703	6 780
Razem	1 366 541	893 199

31. Zobowiązania wobec klientów

	31-12-2009	31-12-2008
Klienci korporacyjni	3 279 600	3 102 904
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	728 487	881 624
– lokaty terminowe	2 551 113	2 221 280
Klienci detaliczni	3 557 721	2 953 367
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	1 732 333	1 312 440
– lokaty terminowe	1 825 388	1 640 927
Finanse publiczne	706 919	901 415
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	387 311	455 298
– lokaty terminowe	319 608	446 117
Fundusze ekologiczne	962 292	1 331 851
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	32 555	25 750
– lokaty terminowe	929 737	1 306 101
Pozostali klienci	3 107	2 822
Kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych	658 573	582 325
Środki funduszy ekologicznych z przeznaczeniem na kredyty	214 501	305 089
Razem	9 382 713	9 179 773

W okresie sprawozdawczym Bank nie odnotował żadnych opóźnień w płatnościach rat kapitałowych lub odsetkowych, ani nie naruszył żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań.

Zobowiązania wobec klientów wg terminów wymagalności

	31-12-2009	31-12-2008
- do 1 miesiąca	5 234 762	5 997 115
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2 251 963	1 155 406
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	843 771	683 159
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	303 809	535 973
- powyżej 1 roku do 5 lat	370 539	277 854
- powyżej 5 lat	377 869	530 266
Razem	9 382 713	9 179 773

32. Zobowiązania podporządkowane

Zobowiązania podporządkowane	Wartość nominalna	Waluta	Warunki oprocentowania (%)	Termin Wymagalności /wykupu	Stan zobowiązania
31-12-2009					
Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A.	25 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6- miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	25 287
Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A.	25 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6- miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	25 287
Bank Pocztowy S.A.	20 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6- miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	20 229
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	50 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6- miesięczne)	10 lat(z opcją wykupu po 5 latach)	50 574
Razem	120 000				121 377

Komisja Nadzoru Finansowego w dniu 3 marca 2010 r. wyraziła zgodę na zaliczenie do funduszy uzupełniających Banku kwoty 120 000 tys. zł stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu emisji w dniu 3 listopada 2009 r. 120 obligacji zwykłych na okaziciela serii A o wartości nominalnej 1 000 tys. zł każda.

33. Rezerwy

	31-12-2009	31-12-2008
Zobowiązania warunkowe w tym:	2 089	1 496
- otwarte linie kredytowe	1 584	1 494
- gwarancje	505	2
Rezerwa na świadczenia pracownicze - rezerwa na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	9 534	9 960
Rezerwa na zobowiązania i roszczenia	4 308	4 262
Rezerwy razem	15 931	15 718

Zmiana stanu rezerw	31-12-2009	31-12-2008
Rezerwa na zobowiązania warunkowe		
Stan na początek okresu	1 496	1 622
- utworzenie rezerw na utratę wartości zobowiązań warunkowych	7 532	3 124
- rozwiązanie rezerw na utratę wartości zobowiązań warunkowych	-6 939	-3 213
- inne zmniejszenia/ zwiększenia	-	-37
Stan na koniec okresu	2 089	1 496
Rezerwa na świadczenia pracownicze - rezerwa na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne		
Stan na początek okresu	9 960	9 166
- utworzenie rezerw	1 156	2 327
- wykorzystanie rezerw	-981	-1 533
- rozwiązanie rezerwy	-601	-
Stan na koniec okresu	9 534	9 960
Rezerwa na zobowiązania i roszczenia		
Stan na początek okresu	4 262	3 522
- utworzenie rezerw na utratę wartości przyszłych zobowiązań	1 103	1 207
- rozwiązanie rezerw na utratę wartości przyszłych zobowiązań	-1 057	-467
Stan na koniec okresu	4 308	4 262
Stan rezerw na koniec okresu, razem	15 931	15 718

Wykazana rezerwa na zobowiązania warunkowe to rezerwa z tytułu utraty wartości udzielonych linii kredytowych i gwarancji.

Rezerwy na zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych dotyczą zobowiązań wynikających z obowiązujących zasad wynagradzania i obejmują nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne. Bank szacuje, że wpływ korzyści ekonomicznych wynikający z realizacji tych rezerw w wysokości 9 534 tys. zł (31 grudnia 2008r. w wysokości 9 960 tys. zł) nastąpi w prezentowanych okresach:

	31-12-2009	31-12-2008
do 1 roku	1 115	1 019
powyżej 1 roku do 5 lat	3 705	3 590
powyżej 5 lat do 10 lat	2 597	3 012
powyżej 10 lat do 20 lat	1 680	1 851
powyżej 20 lat	437	488
Razem	9 534	9 960

Do oszacowania zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych przyjęto stopę dyskontową w wysokości 5,5%.

Przy zastosowaniu stopy dyskontowej 5,0% zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych wynosiłyby 9 881 tys. zł, natomiast przy stopie dyskontowej 6,0% - 9 208 tys. zł.

Rezerwy na zobowiązania i roszczenia utworzone zostały w wysokości przewidywanych wpływów korzyści ekonomicznych w prezentowanych poniżej okresach:

	31-12-2009		31-12-2008	
	Kwota	Przewidywany wpływ korzyści ekonomicznych	Kwota	Przewidywany wpływ korzyści ekonomicznych
Rezerwa na karę pieniężną nałożoną na banki przez Prezesa UOKiK (nota 5e)	2 895	powyżej roku	2 895	powyżej roku
Rezerwa na inne przyszłe roszczenia	1 413		1 367	
	461	do roku	361	do roku
	952	powyżej roku	1006	powyżej roku
Razem	4 308		4 262	

Według stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku, łączna wartość postępowań, w których Bank jest pozwany wynosiła 29 788 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2008 roku 41 904 tys. zł), a kwota łącznej wartości postępowań z powództwa Banku wynosiła 22 929 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2008 roku 27 374 tys. zł).

34. Odroczony podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy obliczany jest w stosunku do wszystkich różnic przejściowych przy zastosowaniu stawki podatku dochodowego w wysokości 19%.

W zakresie odroczonego podatku dochodowego zanotowano następujące zmiany:

	01-01-2009 do 31-12-2009	01-01-2008 do 31-12-2008
Stan na początek okresu	26 599	16 296
Zmiana stanu:	3 716	10 303
W tym z tytułu:		
- wyceny aktywów	-1 211	414
- przychodów do otrzymania	8 238	-8 370
- rezerw na koszty rzeczowe i osobowe	1 660	-2 539
- odpisy aktualizujące należności	1 424	10 473
- kosztów do zapłacenia	-6 318	7 831
- różnic kursowych		-
- pozostałych różnic	-747	700
- prowizji rozliczanych wg ESP	1 554	2 087
- niezamortyzowanych środków trwałych objętych ulgą inwestycyjną	-884	-293
Stan na koniec okresu	30 315	26 599

W tym podatek odroczony odniesiony na kapitał z aktualizacji wyceny:

	01-01-2009 do 31-12-2009	01-01-2008 do 31-12-2008
Stan na początek okresu	2 152	2 926
Zmiana stanu ujemnych różnic przejściowych	-177	-835
Zmiana stanu dodatnich różnic przejściowych	-411	61
Stan na koniec okresu	1 564	2 152

Rezerwy i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego są przypisywane następującym pozycjom:

Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tytułu:	31-12-2009	31-12-2008
- przychodów do otrzymania	11 342	19 580
- niezamortyzowanych środków trwałych objętych ulgą inwestycyjną	6 690	5 806
- zwyżek z tytułu wyceny aktywów	3 842	28 428
- zapłaconych prowizji do rozliczenia wg ESP	1 929	677
- pozostałych różnic przejściowych	339	337
Razem	24 142	54 828
w tym odroczonego podatku dochodowego, której realizacji oczekuje się po upływie 12 miesięcy	8 619	6 482

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tytułu:	31-12-2009	31-12-2008
- odpisy aktualizujące należności	21 599	20 175
- rezerw na koszty rzeczowe i osobowe	6 282	4 622
- otrzymanych prowizji do rozliczenia wg ESP	11 559	8 753
- kosztów do zapłacenia	7 920	14 238
- zniżek z tytułu wyceny aktywów	6 043	31 840
- pozostałych różnic przejściowych	1 054	1 799
Razem	54 457	81 427
w tym odroczonego podatku dochodowego, której uregulowania oczekuje się po upływie 12 miesięcy	35 494	26 042
Należność z tyt. bieżącego podatku dochodowego od osób prawnych	6 715	-
Zobowiązania z tyt. bieżącego podatku dochodowego od osób prawnych	-	6 284

35. Pozostałe zobowiązania

	31-12-2009	31-12-2008
Rozliczenia międzybankowe	60 916	36 220
Rozliczenia międzyokresowe bierne	23 732	15 108
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	98 687	5 656
Rozliczenia publiczno prawne	5 517	5 576
Prowizje do rozliczenia w czasie	3 456	3 424
Rozliczenia z tytułu kart płatniczych	1 407	1 328
Pozostałe	2 198	3 355
Razem	195 913	70 667

36. Aktywa i zobowiązania warunkowe

	31-12-2009	31-12-2008
Zobowiązania warunkowe:	1 810 561	1 829 544
a) finansowe	1 447 030	1 482 257
w tym: otwarte linie kredytowe	1 233 253	1 363 581
otwarte akredytywy importowe	1 283	5 590
promesy udzielenia kredytu	167 023	62 627
limity na transakcje FX	1 000	139
pozostałe	44 471	50 320
b) gwarancyjne	327 431	260 437
W tym: poręczenia i gwarancje spłaty kredytów	117 407	126 234
gwarancje właściwego wykonania kontraktu	202 863	134 203
pozostałe	7 161	-
c) gwarantowanie emisji	36 100	86 850
Aktywa warunkowe:	1 000 691	793 328
a) finansowania	660 529	502 447
W tym: otwarte linie kredytowe*	592 984	321 137
zobowiązania od NFOŚiGW i WFOŚiGW z tytułu kredytów konsorcjalnych	67 545	181 310
b) gwarancyjne	340 162	290 881
Aktywa i zobowiązania warunkowe razem	2 811 252	2 622 872

*\ Na dzień 31 grudnia 2009 roku Bank posiadał do wykorzystania linie kredytowe otrzymane od niżej wymienionych banków i międzynarodowych organizacji finansowych:

	Waluta	Kwota umowy w tys.	Kwota do wykorzystania w tys.	Termin wykorzystania pozostałej kwoty
Nordic Investment Bank, Helsinki	EUR	10 000	5 000	II transza pożyczki w wysokości 5 000 tys. EUR nie zostanie wykorzystana ze względu na małe zainteresowanie klientów I transzą pożyczki.
KfW (dawniej Kreditanstalt für Wiederaufbau) Frankfurt	EUR	15 000	10 000	Wykorzystanie ostatniej transzy w wysokości 10 000 tys. EUR nastąpi w drugim kwartale 2010 r.
KfW Frankfurt	EUR	30 000	30 000	Linia kredytowa będzie wykorzystywana w 2 transzach (po 15 mln EUR). Zgodnie z podpisaną umową z dnia 16 grudnia 2009r., wykorzystanie kredytu nastąpi w ciągu 24 miesięcy od daty podpisania umowy.
European Investment Bank, Luksemburg	EUR	75 000	75 000	Wykorzystanie pożyczki nastąpi w 3 transzach po 25 mln EUR. Wykorzystanie I transzy planowane jest na pierwszy kwartał 2010r., II transzy na trzeci kwartał 2010 r.

Natomiast na dzień 31 grudnia 2008 roku Bank posiadał kredyt w:

- Nordic Investment Bank w wysokości 10 000 tys. EUR, z czego do wykorzystania miał 5 000 tys. EUR linii kredytowych.
- Kreditanstalt Für Wiederaufbau w wysokości 15 000 tys. EUR, z czego do wykorzystania miał 13 000 tys. EUR linii kredytowych.
- Council of Europe Development Bank w wysokości 50 000 tys. EUR, z czego do wykorzystania miał 35 000 tys. EUR linii kredytowych.

Leasing operacyjny

Przedmiotem umowy leasingu operacyjnego są pojazdy. Łączna kwota przyszłych minimalnych opłat leasingowych w odniesieniu do poniższych okresów wynosi:

	31-12-2009	31-12-2008
- poniżej 1 roku	1 406	767
- od 1 roku do 5 lat	2 309	752

Opłaty ujęte w rachunku zysków wyniosły :

	31-12-2009	31-12-2008
Minimalne opłaty leasingowe	1 663	1 327
Opłaty subleasingowe	150	-

Wysokość miesięcznej raty wynagrodzenia w kwocie netto stanowi iloczyn ceny netto pojazdu oraz faktora procentowego określonego w Umowie Leasingu, wraz z należnym podatkiem VAT. W razie przekroczenia limitu przebiegu Bank zobowiązany jest zapłacić, oddzielnie dla każdego z pojazdów,

opłatę dodatkową w wysokości stanowiącej iloczyn liczby kilometrów ponad ustalony limit i kwoty określonej w Umowie Leasingu.

Jeżeli, począwszy od daty zawarcia Umowy Leasingu, nastąpi zmiana ustawowych stawek podatków i opłat, które wywierają wpływ na kalkulację miesięcznej raty wynagrodzenia netto, a w szczególności wpływają na cenę zakupu pojazdu od sprzedawcy, wówczas finansujący przedstawi Bankowi do akceptacji nową kalkulację kwoty wynagrodzenia z tytułu leasingu pojazdu. Nie dotyczy to samochodów już odebranych przez Bank.

Zgodnie z warunkami umowy każdy odrębny stosunek leasingu każdego z pojazdów, nawiązany na podstawie umowy leasingu, jest niezależny od stosunków leasingu pozostałych pojazdów nawiązanych na podstawie umowy leasingu.

Możliwość wykorzystania opcji kupna nie dotyczy umowy.

37. Kapitał zakładowy

a) Zarejestrowany kapitał zakładowy

Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Liczba akcji	Wartość serii / emisji wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	na okaziciela	zwykłe	236 700	2 367	opłacone	09-01-91	01-01-92
B	na okaziciela	zwykłe	1 263 300	12 633	opłacone	11-03-92	01-01-93
C	na okaziciela	zwykłe	477 600	4 776	opłacone	30-12-92	01-01-93
C	na okaziciela	zwykłe	22 400	224	wkład niepieniężny	30-12-92	01-01-93
D	na okaziciela	zwykłe	1 300 000	13 000	opłacone	30-12-93	01-01-94
E	na okaziciela	zwykłe	647 300	6 473	opłacone	30-06-94	01-01-95
E	na okaziciela	zwykłe	15 500	155	wkład niepieniężny	30-06-94	01-01-95
E	na okaziciela	zwykłe	37 200	372	wkład niepieniężny	30-06-94	01-01-95
F	na okaziciela	zwykłe	1 500 000	15 000	opłacone	30-12-94	01-01-95
G	na okaziciela	zwykłe	1 260 000	12 600	opłacone	30-06-95	01-01-96
H	na okaziciela	zwykłe	670 000	6 700	opłacone	30-06-95	01-01-96
I	na okaziciela	zwykłe	70 000	700	opłacone	30-06-95	01-01-96
J	na okaziciela	zwykłe	1 055 000	10 550	opłacone	21-06-96	01-01-96
K	na okaziciela	zwykłe	945 000	9 450	opłacone	21-06-96	01-01-96
L	na okaziciela	zwykłe	1 200 000	12 000	opłacone	29-11-96	01-01-96
M	na okaziciela	zwykłe	2 500 000	25 000	opłacone	07-05-98	01-01-97
N	na okaziciela	zwykłe	1 853 000	18 530	opłacone	13-06-07	01-01-07
Liczba akcji razem			15 053 000				
Kapitał zakładowy wg wartości nominalnej razem				150 530			
Kapitał zakładowy razem				150 530			

Wartość nominalna 10,00 zł za akcję.

W dniu 9 grudnia 2009 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. podjęło uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego BOŚ S.A. w drodze emisji akcji serii „O” i pozbawienia dotychczasowych akcjonariuszy prawa poboru akcji niniejszej emisji. Wysokość emisji wyniosła 1 320 245 akcji o cenie nominalnej 10 zł za jedną akcję. Zgodnie z ww. uchwałą emisja miała charakter subskrypcji prywatnej i była skierowana do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w zamian za wniesienie aportów w postaci akcji spółek: Cetrozap S.A., Stalexport – Autostrady S.A., Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A., WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. oraz udziałów w spółce Kemipol Sp. z o.o.

Do końca 2009 roku emisja nie została zarejestrowana ponieważ Komisja Nadzoru Finansowego nie wydała decyzji w sprawie zgody na zmianę § 28 Statutu Banku, który dotyczy wysokości kapitału zakładowego Banku.

Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku na dzień 31 grudnia 2009 roku.

Podmiot	Liczba akcji posiadanych*	Udział w kapitale	Liczba głosów	Udział w głosach
Narodowy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie	11 631 715	77,27%	11 631 715	77,27%
Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w Warszawie	978 300	6,50%	978 300	6,50%

*\ Jedna akcja daje prawo do jednego głosu na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Na pozostałych akcjonariuszy przypada łącznie 16,23% udziałów w kapitale zakładowym Banku.

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego nie są znane zmiany w strukturze własności znacznych pakietów akcji.

b) Kapitał zapasowy ze sprzedaży powyżej wartości nominalnej

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej tworzony jest z nadwyżki osiągniętej przy emisji akcji powyżej wartości nominalnej pozostałej po pokryciu kosztów emisji.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosił 296 367 tys. zł.

38. Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje zmianę wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wynikającą z ich wyceny.

	31-12-2009	31-12-2008
Kapitał z aktualizacji wyceny		
Wycena aktywów dostępnych do sprzedaży	-8 233	-11 326
Z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 564	2 152
Kapitał z aktualizacji wyceny razem	-6 669	-9 174

Zmiana stanu kapitału z aktualizacji wyceny

Stan na 01-01-2009	-9 174
Zwiększenie zysków z tyt. wyceny	26 295
Zmniejszenie straty z tyt. wyceny	-23 202
Odroczony podatek dochodowy	-588
Stan na 31-12-2009	-6 669
 Stan na 01-12-2008	 -12 475
Zwiększenie zysków z tyt. wyceny	38 515
Zmniejszenie straty z tyt. wyceny	-34 440
Odroczony podatek dochodowy	-774
Stan na 31-12-2008	-9 174

Kwota zysków i strat wyłączona z kapitału własnego ujęta w wyniku finansowym danego okresu została przedstawiona w nocie 24.

39. Zyski zatrzymane

Na zyski zatrzymane składają się: pozostały kapitał zapasowy, pozostałe kapitały rezerwowe, fundusz ogólnego ryzyka, niepodzielony wynik finansowy.

	31-12-2009	31-12-2008
Pozostały kapitał zapasowy:	378 124	410 608
Utworzony ustawowo	44 000	44 000
Utworzony zgodnie ze statutem ponad wymaganą ustawowo (minimalną) wartość	329 799	362 342
Inny	4 325	4 266
Fundusz ogólnego ryzyka	48 302	48 302
Niepodzielony wynik finansowy:	13 753	-32 484
Niepodzielony wynik z lat ubiegłych	-	-39 067
Wynik netto bieżącego okresu	13 753	6 583
Zyski zatrzymane razem	440 179	426 426

Kapitał zapasowy tworzony jest z odpisów z rocznego zysku netto w wysokości co najmniej 8% zysku netto, dopóki kapitał ten nie osiągnie przynajmniej jednej trzeciej kapitału zakładowego.

Część kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego może być przeznaczona jedynie na pokrycie straty wykazanej w sprawozdaniu finansowym.

Kapitał rezerwowy tworzony jest z odpisów z rocznego zysku netto niezależnie od kapitału zapasowego z przeznaczeniem na pokrycie szczególnych strat i wydatków.

O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

Fundusz ogólnego ryzyka przeznaczony na niezidentyfikowane ryzyka w działalności Banku tworzony jest z odpisów z rocznego zysku netto, zgodnie z zasadami określonymi w przepisach prawa bankowego.

W dniu 25 czerwca 2009 roku decyzją Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku Ochrony Środowiska S.A. (Uchwała Nr 11/2009) zysk netto Banku za 2008 rok w całości w kwocie 6 583 356,88 zł został przeznaczony na pokrycie straty z lat ubiegłych. Pozostała część straty z lat ubiegłych w wysokości 32 483 981,36 zł została pokryta w całości z kapitału zapasowego.

Zarząd Banku zwróci się do Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku Ochrony Środowiska S.A. z propozycją przeznaczenia całego wypracowanego zysku netto za 2009 rok na kapitał zapasowy.

40. Informacje dodatkowe do rachunku środków pieniężnych

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych zawiera następujące salda o wysokiej płynności i terminie zapadalności krótszym niż trzy miesiące.

	31-12-2009	31-12-2008
Kasa, środki w Banku Centralnym (nota 19)	442 373	313 889
Lokaty w innych bankach, ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych (nota 20)	40 951	112 715
Razem	483 324	426 604

Saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych zawiera rezerwę obowiązkową utrzymywaną na rachunku w NBP. Rezerwa deklarowana do utrzymania w miesiącu grudniu 2009 roku wynosiła 289 407 tys. zł (w grudniu 2008 roku w kwocie 261 307 tys. zł). Bank musi utrzymywać średnie saldo środków pieniężnych w miesiącu powyżej zadeklarowanej rezerwy obowiązkowej.

Zgodnie z paragrafem 10 Uchwały NBP nr 15/2004 Bank może wykorzystywać środki utrzymywane na rachunku rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych.

Objaśnienie różnic pomiędzy bilansowymi zmianami stanu, a zmianami stanu tych pozycji wykazywanymi w działalności operacyjnej rachunku przepływów pieniężnych

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Zysk z działalności inwestycyjnej		
Przychody ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	-86	-114

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Zmiana stanu innych lokat na rynku pieniężnym		
Bilansowa Zmiana stanu innych lokat na rynku pieniężnym	94 696	-1 186
Wykup	-94 696	-
Zmiana stanu innych lokat na rynku pieniężnym razem	-	-1 186

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Zmiana stanu lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom		
Bilansowa zmiana stanu lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	224 788	314 953
Zmiana stanu należności od innych banków przyjęta do środków pieniężnych	-71 764	-185 494
Zmiana stanu lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom razem	153 024	129 459

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych		
Bilansowa zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych	505 146	-453 995
Wykup papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	-160 552	-
Przesunięcie odsetek od papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności do odsetek z działalności inwestycyjnej	-1 078	-
Wycena papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży na kapitał z aktualizacji wyceny	3 093	4 075
Przyjęty aport	96 154	
Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych razem	442 763	-449 920

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Zmiana stanu innych aktywów		
Bilansowa zmiana stanu innych aktywów i podatku dochodowego	8 901	-33 697
Odroczony podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat	4 304	11 077
Odroczony podatek dochodowy z tytułu wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	-588	-774
Niepieniężne zmiany z tytułu wartości niematerialnych oraz rzeczowych środków trwałych	1 249	3 951
Zmiana stanu innych aktywów razem	13 866	-19 443

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Zmiana stanu zobowiązań tytułu bankowych papierów wartościowych		
Bilansowa zmiana stanu zobowiązań z tytułu bankowych papierów wartościowych	121 327	-5
Sprzedaż obligacji BOŚ S.A. wykazana w działalności finansowej - inne wpływy finansowe	-120 000	-
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu bankowych papierów wartościowych razem	1 327	-5

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		
Bilansowa zmiana stanu pozostałych zobowiązań i bieżącego podatku dochodowego	118 962	-40 965
Bieżące obciążenia z tytułu podatku dochodowego	-8 805	-10 005
Zapłacony podatek dochodowy	22 684	4 928
Wniesiony aportem udział za akcje BOŚ S.A. serii O	-96 154	-
Zobowiązania z tytułu podziału zysku	-	-1 061
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań razem	36 687	-47 103

Wartość odsetek otrzymanych i zapłaconych w okresie sprawozdawczym

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2009	31-12-2008
Odsetki otrzymane	551 323	591 163
Odsetki zapłacone	342 933	381 982

41. Charakterystyka instrumentów pochodnych oraz transakcji wymiany walutowej

Transakcje wymiany walut i walutowych instrumentów pochodnych

	31-12-2009	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2008	31-12-2009	31-12-2008
INSTRUMENT	FX Swap		FX Forward		FX Spot ^{*\}	
Opis instrumentu	Transakcja polegająca na wymianie określonej kwoty (waluta bazowa) na inną walutę (waluta kwotowana) z jednoczesnym zobowiązaniem się do późniejszej wymiany waluty kwotowanej na walutę bazową w dniu określonym w umowie. Wszystkie warunki trans ustalane są w dniu jej zawarcia.		Terminowa transakcja wymiany określonej kwoty waluty na inną walutę w określonym terminie, wg ustalonego kursu terminowego. Wszystkie warunki transakcji ustalane są w dniu jej zawarcia.		Transakcja polegająca na wymianie określonej kwoty waluty na inną walutę, której rozliczenie następuje najczęściej w drugim dniu roboczym po dacie zawarcia transakcji. Wszystkie warunki transakcji są ustalane w dacie zawarcia transakcji.	
Cel nabycia lub wystawienia	do obrotu		do obrotu		do obrotu	
Ilość transakcji	25	18	27	36	10	9
Wartość nominalna instrumentów (w tys. zł)	1 076 800	1 089 586	14 435	22 306	10 299	18 768
Wartość godziwa (w tys. zł)	-5 003	-49 973	-519	1 059	-12	-17
- dodatnia	6 507	1 710	70	1 609	7	10
- ujemna	-11 510	-51 683	-589	-550	-19	-27
Przyszłe przychody/ płatności	Zmienne		Zmienne		Zmienne	
Zapadalność	2010-01-06- 2010-04-14	2009-01-05 – 2009-06-09	2010-01-04- 2010-12-13	2009-01-06 – 2009-08-31	2010-01-04- 2010-01-05	2009-01-02 – 2009-01-06
Możliwość wcześniejszego rozliczenia	Brak		Na wniosek klienta		Brak	
Cena/ Przedział cen realizacji	2,7343-2,8575 PLN/CHF; 1,5064- 1,51863 CHF/EUR; 4,1550-4,1738 PLN/EUR; 0,9113 EUR/GBP; 0,99938 CHF/USD;	CHF/EUR: 1,4491 -1,5734 PLN/CHF 2,3510-2,6567 PLN/EUR 4,1889	4,0972-4,6242 PLN/EUR; 2,8944-2,9367 PLN/USD	PLN/EUR: 3,4100-4,1007 PLN/USD 2,3222-2,9908	1,48592- 1,48621 CHF/EUR; 2,76852- 2,7747 CHF/PLN; 4,1130- 4,12857 PLN/EUR; 2,8730- 2,88209 PLN/USD	PLN/CHF: 2,7660- 2,8050 USD/EUR 1,41489 PLN/EUR 4,1760- 4,1700 PLN/USD 2,9650- 2,9680
Możliwość wymiany lub zamiany na inny składnik aktywów/ pasywów	Brak		Brak		Brak	
Dodatkowe zabezpieczenia	Brak		Obowiązek wyznaczenia dla klienta depozytu gwarancyjnego		Brak	
Inne warunki	Brak		Brak		Brak	
Rodzaj ryzyka	Ryzyko operacyjne, ryzyko stopy procentowej		Ryzyko walutowe, ryzyko operacyjne, ryzyko stopy procentowej		Ryzyko walutowe, ryzyko operacyjne	

*\ instrument wymiany walutowej

	31-12-2009	31-12-2008
Wartość instrumentów według wartości nominalnej (w tys. zł)	1 101 534	1 130 660
- wartość godziwa dodatnia	6 584	3 329
- wartość godziwa ujemna	-12 118	-52 260
Razem transakcje wymiany walut i walutowych instrumentów pochodnych:		
- aktywa	6 584	3 329
- zobowiązania	-12 118	-52 260

Transakcje instrumentami pochodnymi stopy procentowej

	31-12-2009	31-12-2008
INSTRUMENT	Transakcje wymiany stopy procentowej (IRS)	
Opis instrumentu	Transakcja wymiany stopy procentowej (IRS) jest standaryzowaną transakcją w której strony płacą sobie wzajemnie, w ustalonych okresach, oprocentowanie ustalane wg stopy stałej/zmiennej	
Cel nabycia lub wystawienia	do obrotu (w celu spekulacyjnym i jako zabezpieczenie)	
Ilość transakcji	8	15
Wartość nominalna instrumentów (w tys. zł)	200 000	681 000
Wartość godziwa (w tys. zł)		
- dodatnia	-1 805	8 318
- ujemna	576	17 976
	- 2 381	-9 658
Przyszłe przychody/ płatności	Zmienne	
Zapadalność	2015-10-24	2009-04-28 – 2015-10-24
Możliwość wcześniejszego rozliczenia	Brak	
Cena/ Przedział cen realizacji	Brak	Brak
Możliwość wymiany lub zamiany na inny składnik aktywów/ pasywów	Brak	
Dodatkowe zabezpieczenia	Brak	
Inne warunki	Brak	
Rodzaj ryzyka	Ryzyko operacyjne, ryzyko stopy procentowej	

	31-12-2009	31-12-2008
Wartość instrumentów według wartości nominalnej (w tys. zł)	200 000	681 000
- wartość godziwa dodatnia	576	17 976
- wartość godziwa ujemna	-2 381	-9 658
Razem transakcje instrumentami pochodnymi stopy procentowej:		
- aktywa	576	17 976
- zobowiązania	-2 381	-9 658

Razem pochodne instrumenty finansowe

	31-12-2009	31-12-2008
Wartość instrumentów według wartości nominalnej (w tys. zł)	1 301 534	1 811 660
- wartość godziwa dodatnia	7 160	21 305
- wartość godziwa ujemna	-14 499	-61 918
Razem pochodne instrumenty finansowe:		
- aktywa	7 160	21 305
- zobowiązania	-14 499	-61 918

42. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Poniżej przedstawiono wartość bilansową i godziwą aktywów i zobowiązań finansowych innych niż wycenianych do wartości godziwej w sprawozdaniu finansowym:

	Wartość bilansowa na 31-12-2009	Wartość godziwa na 31-12-2009	Wartość bilansowa na 31-12-2008	Wartość godziwa na 31-12-2008
AKTYWA FINANSOWE				
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	103 256	103 256	328 044	328 044
Inne lokaty na runku pieniężnym	-	-	94 696	94 696
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	9 294 662	9 293 234	7 788 024	7 792 058
- Kredyty w złotych polskich	7 193 258	7 216 222	6 070 803	6 073 948
- Kredyty w walutach obcych	2 101 404	2 077 014	1 717 221	1 718 110
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - Utrzymywane do terminu zapadalności	488 800	488 897	650 430	635 834
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	488 800	488 897	650 430	635 834
- Skarb Państwa	488 800	488 897	650 430	635 834
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE				
Zobowiązania wobec innych banków	1 366 541	1 358 948	893 199	893 199
Zobowiązania wobec klientów, w tym:	9 382 713	9 378 382	9 179 773	9 152 144
- Klientów korporacyjnych	3 279 600	3 278 923	3 102 904	3 091 281
- Klientów detalicznych	3 557 721	3 556 900	2 953 367	2 943 415
- Finansów publicznych	706 919	706 960	901 415	899 647
- Funduszy ekologicznych	1 176 793	1 176 533	1 636 940	1 632 654
- Międzynarodowych instytucji finansowych	658 573	655 959	582 325	582 325
- Pozostali klienci	3 107	3 107	2 822	2 822
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	160	160	210	210
Zobowiązania podporządkowane	121 377	121 377	-	-

Lokaty w innych bankach

Należności od innych banków obejmują lokaty międzybankowe i rachunki nostro. Ich wartość godziwa z uwagi na krótki termin realizacji (do 6 m-cy) jest równa wartości bilansowej.

Inne lokaty na rynku pieniężnym

Dla lokat na rynku pieniężnym nie istnieje aktywny rynek. W bilansie wycenia się je według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Ich wartość bilansowa przyjmowana jest jako szacunkowa wartość godziwa ze względu na fakt, iż stosowane stopy procentowe oparte są na stawkach rynkowych a okres zmiany oprocentowania nie przekracza 1 roku.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom

Dla kredytów i pożyczek nie istnieje aktywny rynek. Kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom przedstawiono po pomniejszeniu o odpisy z tytułu utraty wartości. W bilansie wycenia się je według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Jako wartość godziwa kredytów jest przyjmowana ich wartość wynikająca z oszacowania przyszłych przepływów kapitałowo-odsetkowych (oddzielnie dla walut i oddzielnie dla PLN) wyliczonych w oparciu o średni czas życia kredytów w walutach obcych i w PLN oraz o stopę odsetkową stanowiącą średnią stopę dla wszystkich kredytów w grudniu 2009 r. zdyskontowane stopą odsetkową dla kredytów udzielonych w grudniu 2009 r.

Z uwagi na fakt, że średnia cena dla wszystkich kredytów normalnych w PLN była wyższa niż dla kredytów udzielanych w grudniu 2009 r. ich wartość godziwa jest wyższa od wartości bilansowej. Z uwagi na odmienną sytuację dla kredytów walutowych ich wartość godziwa jest niższa.

Zobowiązania od podmiotów niebankowych

Zobowiązania w bilansie wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Jako wartość godziwa zobowiązań jest przyjmowana ich wartość wynikająca z modelu ALM (bucketowane przepływy kapitałowe w poszczególnych węzłach) powiększona o stopę odsetkową dla wszystkich depozytów na grudzień 2009 oraz zdyskontowane stopą odsetkową dla depozytów przyjętych w grudniu 2009 r.

Zobowiązania (kapitał i odsetki) wobec międzynarodowych instytucji finansowych zostały zdyskontowane aktualną stopą rynkową powiększoną o marżę.

Zobowiązania podporządkowane

Zobowiązania podporządkowane zostały ujęte w wartości księgowej z uwagi na fakt, że transakcja odbyła się w listopadzie i warunki rynkowe na koniec roku nie uległy istotnym zmianom.

Zobowiązania od podmiotów bankowych

Depozyty, z uwagi na krótki termin zostały ujęte w wartości księgowej a zaciągnięte pożyczki (kapitał i odsetki) zostały zdyskontowane aktualną stopą rynkową powiększoną o marżę.

43. Podział instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej w zależności od sposobu pomiaru wartości godziwej

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem 31-12-2009
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	52 665	110	-	52 775
Dłużne papiery wartościowe	52 665	110	-	52 775
Pochodne instrumenty finansowe		7 160	-	7 160
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	416 580	464 061	197 640	1 078 281
Dłużne papiery wartościowe	378 898	464 061	140 652	983 611
Kapitałowe papiery wartościowe	37 682	-	56 988	94 670
Aktywa zastawione	-	269 285	-	269 285
Razem	469 245	740 616	197 640	1 407 501

	Poziom 2
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	
Pochodne instrumenty finansowe	14 499
Razem	14 499

	Poziom 3
Aktywa finansowe przeznaczone do sprzedaży	
stan na początek okresu 01-01-2009	296 884
Zwiększenia (z tytułu)	1 823 313
- zakup	1 743 713
- przejęcie akcji i udziałów	56 794
- naliczone odsetki lub dyskonto, premia	18 870
- dodatnia wycena	3 936
Zmniejszenia (z tytułu)	1 922 557
- sprzedaż i wykup	1 894 034
- odsetki zrealizowane, premia	24 029
- ujemna wycena	4 489
- przeniesienie do pozycji aktywa zastawione	-
- pozostałe	5
Stan na koniec okresu	197 640

44. Sprawozdawczość dotycząca segmentów

Przy sporządzaniu sprawozdania finansowego zastosowany został MSSF 8 „Segmenty operacyjne”, który zastąpił MSR 14 „Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności”. Zgodnie z wymogami MSSF 8 segmenty operacyjne zostały określone na podstawie sprawozdań wewnętrznych dotyczących komponentów jednostki gospodarczej podlegających okresowym przeglądom dokonywanym przez członka kierownictwa odpowiedzialnego za podejmowanie decyzji operacyjnych. MSSF 8 definiuje segment operacyjny jako część działalności jednostki, który spełnia trzy kryteria:

- a) segment prowadzi działalność gospodarczą, w ramach której może osiągać przychody i ponosić koszty,
- b) wyniki działalności operacyjnej segmentu są przeglądane regularnie przez osobę podejmującą w jednostce główne decyzje operacyjne,
- c) odrębne informacje finansowe dla segmentu są dostępne.

Poniżej przedstawiono zasady sprawozdawczości według segmentów operacyjnych za okresy zakończone dnia 31 grudnia 2009 roku i 31 grudnia 2008 roku w podziale na następujące obszary działalności:

- (i) pion korporacji i finansów publicznych,
- (ii) pion detaliczny,
- (iii) działalność na rynku międzybankowym i działalność inwestycyjna,
- (iv) pozostałe (nieulokowane w segmentach).

W skład obszaru działalności na rynku międzybankowym i działalności inwestycyjnej wchodzi działalność na rynku międzybankowym i dłużnych papierów wartościowych, instrumentów pochodnych, a także w obszarze inwestycji kapitałowych.

W obszarze pozostałe (nieulokowane w segmentach) znajdują się pozycje rachunku zysków i strat, które nie zostały przypisane do żadnego z wymienionych w pozycji (i)-(iii) obszarów działalności, w szczególności przychody i koszty odsetkowe oraz prowizyjne generowane z aktywów i zobowiązań związanych z klientami niesklasyfikowanymi oraz ogólne koszty administracyjne.

Produkty pionów i obszarów działalności wymienionych w podpunktach (i)-(iii) powyżej zostały opisane w „Sprawozdaniu Zarządu z działalności Banku Ochrony Środowiska S.A. w 2009 roku” w pkt. I ppkt. 3.

Produktami obszaru działalności na rynku międzybankowym i działalności inwestycyjnej są bieżące i terminowe lokaty i depozyty międzybankowe, kredyty od innych banków oraz kredyty udzielone bankom, dłużne i kapitałowe papiery wartościowe oraz instrumenty pochodne.

Aktywa i pasywa obszarów określonych w ppkt. (i)-(ii) powyżej zostały wyodrębnione w oparciu o bazę kredytową i depozytową Banku.

I. Wynik na działalności operacyjnej pionu korporacji i finansów publicznych oraz pionu detalicznego, jest wynikiem z działalności finansowej tych pionów pomniejszony o wartość ogólnych kosztów administracyjnych przypisanych do danego pionu na podstawie „Metodyki alokacji ogólnych kosztów administracyjnych na obszary działalności Banku”.

Na wynik z działalności finansowej ww. pionów składają się:

1. **Wynik z działalności depozytowej**, tj. różnica pomiędzy przychodami z inwestycji środków depozytowych skalkulowanych na bazie wewnętrznej ceny pieniądza, a kosztami pozyskania środków depozytowych.
Przychody z inwestycji środków depozytowych dla danego pionu ustala się na podstawie średniego (ze stanów dziennych) stanu depozytów danego pionu oraz średniej wewnętrznej ceny pieniądza odrębnie dla każdej waluty (2008 r. i I półrocze 2009 r.) lub cen transferowych (od lipca 2009 r.).

Wewnętrzna cena pieniądza była stawką oprocentowania rachunków bieżących placówek Banku prowadzonych w Centrali. Wysokość wewnętrznej ceny pieniądza ustalana była w Banku co miesiąc w oparciu o średnie stawki referencyjne 1M dla poszczególnych walut z

uwzględnieniem marży korygującej. Średnie stawki referencyjne były wyliczane na podstawie danych z systemu informacyjnego REUTERS.

Cena transferowa jest to stawka oprocentowania środków pieniężnych pozyskiwanych lub zagospodarowywanych przez pionów biznesowe Banku, służąca do ustalenia wewnętrznego wyniku finansowego jednostek Banku dla celów analitycznych oraz dla efektywnego zarządzania dochodowością i ryzykiem Banku, w szczególności ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej. Dla każdej transakcji przypisywana jest indywidualna cena transferowa, będąca sumą stawki rynkowej zgodnej z okresem przeszacowania i walutą oraz marży korygującej. Stawki transferowe ustalane są zgodnie z „Metodyką ustalania cen transferowych w Banku Ochrony Środowiska S.A.”.

2. **Wynik z działalności kredytowej, tj. suma przychodów odsetkowych od kredytów ze środków własnych, przychodów odsetkowych od kredytów ze środków obcych, prowizji odsetkowych od kredytów ze środków obcych oraz różnicy wartości odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek i zobowiązań pozabilansowych pomniejszona o koszty finansowania działalności kredytowej wyliczone na bazie wewnętrznej ceny pieniądza (2008 r. i I półrocze 2009 r.) lub cen transferowych (od lipca 2009 r.).**
Koszty finansowania działalności kredytowej dla danego pionu ustala się na podstawie średniego (ze stanów dziennych) poziomu zadłużenia kredytowego ze środków własnych danego pionu pomniejszonego o wartość odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek oraz średniej wewnętrznej ceny pieniądza odrębnie dla każdej waluty (2008 r. i I półrocze 2009 r.) lub cen transferowych (od lipca 2009 r.).
3. **Wynik z rezerwy obowiązkowej, tj. różnica przychodów odsetkowych od rachunku bieżącego w NBP, alokowanych na poszczególne pionów udziałem średnich (średnia ze stanów dziennych) depozytów zebranych przez dany pion w miesiącu poprzednim i kosztów finansowania rachunku bieżącego w NBP.**
Koszty finansowania rachunku bieżącego (rezerwy obowiązkowej) w NBP dla danego pionu ustala się na podstawie udziału średniego (średnia ze stanów dziennych) stanu środków na rachunku bieżącym (rezerwy obowiązkowej) w NBP oraz średniej wewnętrznej ceny pieniądza (2008 r. i I półrocze 2009 r.) lub cen transferowych (od lipca 2009 r.). Przypadającą na dany pion część rachunku bieżącego w NBP ustala się na podstawie średniego (ze stanów dziennych) stanu depozytów danego pionu z miesiąca poprzedniego.
4. **Wynik z działalności na dłużnych papierach wartościowych, tj. suma przychodów prowizyjnych za obsługę obligacji komunalnych / korporacyjnych.**
5. **Wynik z tytułu prowizji, tj. różnica pomiędzy sumą przychodów prowizyjnych od kredytów, przychodów prowizyjnych związanych z rachunkami depozytowymi oraz przychodów od kart płatniczych nieprzydzielonych do rachunku depozytowego i kredytowego, przychodów a kosztami prowizji.**
6. **Wynik z pozycji wymiany, tj. dochody pionu z transakcji typu FX oraz dochody z pozostałych zrealizowanych transakcji wymiany walutowej przypisanych do pionów na podstawie średniej skali zadłużenia kredytowego w walutach obcych.**
7. **Wynik z pozostałych przychodów i kosztów z wyłączeniem ogólnych kosztów administracyjnych, tj. różnica pomiędzy przypisanymi do poszczególnych pionów pozostałymi przychodami operacyjnymi a pozostałymi kosztami operacyjnymi.**

II. Wynik z obszaru działalności na rynku międzybankowym i działalności inwestycyjnej stanowi sumę wyników z obszaru rynku międzybankowego oraz obszaru inwestycji kapitałowych Banku.

Wynik na działalności operacyjnej z działalności na rynku międzybankowym oraz z inwestycji kapitałowych stanowi wynik na działalności finansowej danego obszaru działalności pomniejszony o wartość ogólnych kosztów administracyjnych przypisanych do danego obszaru na podstawie „Metodyki alokacji ogólnych kosztów administracyjnych na obszary działalności Banku”.

Na wynik z działalności finansowej na rynku międzybankowym składają się:

- **wynik odsetkowy z aktywów rynku międzybankowego** - wyliczany jako różnica pomiędzy przychodami odsetkowymi od aktywów przypisanych do obszaru rynku międzybankowego a kosztami finansowania tych aktywów wyliczanymi w oparciu o stawki wewnętrznej ceny pieniądza (2008 r. i I półrocze 2009 r.) lub ceny transferowe (od lipca 2009 r.),
- **wynik odsetkowy ze zobowiązań rynku międzybankowego** - wyliczany jako różnica pomiędzy przychodami z inwestycji środków pozyskanych w formie depozytów międzybankowych oraz kredytów zaciągniętych w innych bankach, wyliczanymi w oparciu o stawki wewnętrznej ceny pieniądza (2008 r. i I półrocze 2009 r.) lub ceny transferowe (od lipca 2009 r.) a kosztami odsetkowymi od tych środków,
- **dochody z inwestycji środków własnych Banku** wyliczonych w oparciu o stawki wewnętrznej ceny pieniądza (2008 r. i I półrocze 2009 r.) lub ceny transferowe (od lipca 2009 r.),
- **wynik z pozycji wymiany**, za wyjątkiem dochodów z pozycji wymiany przypisanych innym segmentom,
- **wynik na działalności handlowej**,
- **wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych** w części dotyczącej dłużnych papierów wartościowych oraz wyceny instrumentów finansowych.

Na wynik z działalności finansowej z inwestycji kapitałowych składają się następujące pozycje:

- **przychody z tytułu dywidend**,
- **wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych** w części dotyczącej akcji i udziałów,
- **różnica wartości odpisów z tytułu utraty wartości akcji i udziałów**.

Przy ustalaniu wyniku finansowego z inwestycji kapitałowych przyjmuje się założenie, że działalność ta jest finansowana wyłącznie z kapitałów własnych Banku (założenie to przyjęto w oparciu o zasady wyliczania adekwatności kapitałowej Banku).

Ze względu na specyfikę Banku, nie występują zjawiska sezonowości lub cykliczności. Bank świadczy usługi finansowe, na które popyt ma charakter stabilny, a wpływ sezonowości jest nieistotny.

W ten sposób liczone są wyniki obszarów jednak dla celów zachowania spójności z formatem stosowanym w informacji zarządczej w tabelach poniżej zastosowano prezentację w układzie rachunku zysków i strat.

Poniżej przedstawiono wyniki finansowe BOŚ S.A. za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku oraz 31 grudnia 2008 roku przypadające na przyjęte segmenty.

Obniżenie wyniku finansowego pionu detalicznego w 2009 roku w porównaniu do 2008 roku spowodowane było głównie:

- „wojną cenową” na rynku depozytów, co znalazło odzwierciedlenie we wzroście kosztów odsetkowych o 35,1 mln zł, tj. o 31,4%,
- wzrostem ogólnych kosztów administracyjnych (z wyłączeniem amortyzacji) o 35%, w szczególności wzrostem wydatków na reklamę o 15,5 mln zł,
- mniej korzystnym ukształtowaniem się wyniku odpisów (netto) z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek, który w 2009 r. wyniósł -26,7 mln zł, podczas gdy w 2008 roku osiągnął poziom -11,8 mln zł,

Od stycznia 2010 roku obowiązuje w Banku, przyjęta przez Zarząd, nowa metodyka alokacji ogólnych kosztów administracyjnych na obszary działalności, która przewiduje alokację całości kosztów na segmenty. Wyniki segmentów zgodnie z nową metodyką zostaną po raz pierwszy zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym Banku za I kwartał 2010 roku

Za okres dwunastu miesięcy zakończony 31 grudnia 2009 roku

w tys. zł

		PION KORPORACJI I FINANSÓW PUBLICZNYCH	PION DETALICZNY	DZIAŁALNOŚĆ NA RYNKU MIĘDZYPANKOWYM I DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA	POZOSTAŁE (NIEULOKOWANE W SEGMENTACH)	BANK
I	Wynik z tytułu odsetek:	112 830	92 294	27 256	497	232 877
1.	Przychody z tytułu odsetek	515 801	306 802	423 968	1 144	1 247 715
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	315 314	156 282	125 729	84	597 409
	- sprzedaż innym segmentom	200 487	150 520	298 239	1 060	650 306
2.	Koszty z tytułu odsetek	-402 971	-214 508	-396 712	-647	-1 014 838
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	-170 104	-146 691	-47 192	-545	-364 532
	- sprzedaż innym segmentom	-232 867	-67 817	-349 520	-102	-650 306
II	Wynik z tytułu opłat i prowizji:	29 094	23 133	-	951	53 178
1.	Przychody z tytułu opłat i prowizji	29 361	32 585	-	2 822	64 768
2.	Koszty z tytułu opłat i prowizji	-267	-9 452	-	-1 871	-11 590
III	Przychody z tytułu dywidend	-	-	-	-	-
IV	Wynik na działalności handlowej	-	-	30 417	-	30 417
V	Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	-	-	-2 567	-	-2 567
VI	Wynik z pozycji wymiany	9 353	19 442	-1 925	90	26 960
VII	Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	-1 506	159	-	7 361	6 014
VIII	Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	2 610	-26 670	-9 565	-751	-34 376
IX	Ogólne koszty administracyjne (z wyłączeniem amortyzacji)	-74 606	-132 400	-3 176	-62 681	-272 863
X	Amortyzacja	-1 339	-7 658	-	-12 389	-21 386
XI	Wynik na działalności operacyjnej	76 436	-31 700	40 440	-66 922	18 254
XII	Wynik finansowy brutto	76 436	-31 700	40 440	-66 922	18 254
XIII	Obciążenia podatkowe	-14 523	6 023	-7 684	11 683	-4 501
XIV	Wynik finansowy netto	61 913	-25 677	32 756	-55 239	13 753

Aktywa segmentu na 31 grudnia 2009	6 237 343	3 499 520	2 021 497	219 324	11 977 684
Zobowiązania segmentu na 31 grudnia 2009	4 690 732	3 557 034	3 132 937	596 981	11 977 684
Nakłady na aktywa trwałe i wartości niematerialne	8 327	14 776	354	6 995	30 452

Za okres dwunastu miesięcy zakończony 31 grudnia 2008 roku

w tys. zł

		PION KORPORACJI I FINANSÓW PUBLICZNYCH	PION DETALICZNY	DZIAŁALNOŚĆ NA RYNKU MIĘDZYPANOWYM I DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA	POZOSTAŁE (NIELOKOWANE W SEGMENTACH)	BANK
I	Wynik z tytułu odsetek:	112 976	103 740	6 677	-939	222 454
1.	Przychody z tytułu odsetek	399 049	244 599	245 043	3 938	892 629
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	315 455	139 446	145 498	143	600 542
	- sprzedaż innym segmentom	83 594	105 153	99 545	3 795	292 087
2.	Koszty z tytułu odsetek	-286 073	-140 859	-238 366	-4 877	-670 175
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	-212 029	-111 615	-53 284	-1 160	-378 088
	- sprzedaż innym segmentom	-74 044	-29 244	-185 082	-3 717	-292 087
II	Wynik z tytułu opłat i prowizji:	27 174	22 612	-	1 218	51 004
1.	Przychody z tytułu opłat i prowizji	27 412	28 711	-	4 316	60 439
2.	Koszty z tytułu opłat i prowizji	-238	-6 099	-	-3 098	-9 435
III	Przychody z tytułu dywidend	-	-	16 001	-	16 001
IV	Wynik na działalności handlowej	-	-	7 028	-	7 028
V	Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	-	-	31	-	31
VI	Wynik z pozycji wymiany	7 551	26 004	-267	1 715	35 003
VII	Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	-654	40	-	-1 347	-1 961
VIII	Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	-17 487	-11 798	-40 724	-1 193	-71 202
IX	Ogólne koszty administracyjne (z wyłączeniem amortyzacji)	-68 363	-97 829	-5 198	-58 910	-230 300
X	Amortyzacja	-1 432	-8 611	-	-12 504	-22 547
XI	Wynik na działalności operacyjnej	59 765	34 158	-16 452	-71 960	5 511
XII	Wynik finansowy brutto	59 765	34 158	-16 452	-71 960	5 511
XIII	Obciążenia podatkowe	-6 108	-3 491	1 681	8 990	1 072
XIV	Wynik finansowy netto	53 657	30 667	-14 771	-62 970	6 583

Aktywa segmentu na 31 grudnia 2008	5 365 142	2 735 044	2 675 198	316 662	11 092 046
Zobowiązania segmentu na 31 grudnia 2008	5 321 260	2 919 115	2 704 805	146 866	11 092 046
Nakłady na aktywa trwałe i wartości niematerialne	6 624	9 480	504	5 708	22 316

45. Transakcje z podmiotami powiązanymi

Na dzień 31 grudnia 2009 roku Bank Ochrony Środowiska S.A. pełnił rolę dominującą wobec Domu Maklerskim BOŚ S.A. (DM BOŚ S.A.) i jego jednostką zależną, którą jest zawiązana w dniu 12 sierpnia 2009 roku spółka BOŚ Eko Profit S.A (zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 2 września 2009 roku). Jednostką dominującą wobec BOŚ S.A. był Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW).

Natomiast na dzień 31 grudnia 2008 roku BOŚ S.A. pełnił rolę dominującą wobec Domu Maklerskiego BOŚ S.A. Jednostką dominującą wobec BOŚ S.A. był Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zarówno na dzień 31 grudnia 2009 roku jak i na dzień 31 grudnia 2008 roku nie miały miejsca żadne transakcje pomiędzy Bankiem i jednostką pośrednio zależną Towarzystwo Inwestycyjno-Leasingowe Ekoleasing S.A. w upadłości. Z uwagi na toczące się postępowanie upadłościowe, przed dniem 1 stycznia 2004 roku Grupa utraciła kontrolę jak również jakiegokolwiek znaczące wpływy na Spółkę.

(a) Opis transakcji z głównym akcjonariuszem Banku, tj.: NFOŚiGW

Na dzień 31 grudnia 2009 roku NFOŚiGW posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących i terminowych w kwocie 656 750 tys. zł (łącznie z naliczonymi odsetkami). Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w roku obrotowym 2009 od depozytów Funduszu wyniosły 51 787 tys. zł.

W 2009 roku Bank otrzymał przychody z tytułu prowizji w wysokości 43 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku NFOŚiGW posiadał również limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 30 tys. zł, w tym stan należności z tytułu kart płatniczych wyniósł 2 tys. zł, natomiast zobowiązania pozabilansowe 28 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku NFOŚiGW posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących i terminowych w kwocie 1 076 212 tys. zł (łącznie z naliczonymi odsetkami). Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w roku obrotowym 2008 od depozytów Funduszu wyniosły 38 168 tys. zł.

W 2008 roku Bank otrzymał przychody z tytułu prowizji w wysokości 31 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku NFOŚiGW posiadał również limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 20 tys. zł, w tym stan należności z tytułu kart płatniczych wyniósł 6 tys. zł, natomiast zobowiązania pozabilansowe 14 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku NFOŚiGW posiadał również zabezpieczenia należytego wykonania umowy w wysokości 631 tys. zł udzielone przez Bank w 2005 roku.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku wartość środków powierzonych na kredyty przez NFOŚiGW wynosiła 85 917 tys. zł, a środków WFOŚiGW 55 452 tys. zł. Natomiast na koniec 2008 roku wartość tychże środków wynosiła odpowiednio NFOŚiGW 172 363 tys. zł, a środków WFOŚiGW 47 570 tys. zł.

Za obsługę kredytów ze środków NFOŚiGW i WFOŚiGW Bank otrzymuje wynagrodzenie, które w roku 2009 wynosiło od NFOŚiGW 3 101 tys. zł, a od WFOŚiGW 743 tys. zł, w roku 2008 od NFOŚiGW 5 060 tys. zł, a od WFOŚiGW 539 tys. zł.

NFOŚiGW oraz WFOŚiGW udzielał dopłat do odsetek dla klientów które wynosiły w roku 2009 NFOŚiGW 599 tys. zł i WFOŚiGW 9 860 tys. zł, a w analogicznym okresie roku 2008 NFOŚiGW 450 tys. zł i WFOŚiGW 9 753 tys. zł.

Transakcje z NFOŚiGW zostały przeprowadzone na warunkach ogólnych oferty publicznej Banku.

(b) Opis transakcji z jednostką zależną, tj.: Domem Maklerskim BOŚ S.A.

Oddziały Banku prowadzą rachunki bieżące i lokat terminowych Domu Maklerskiego BOŚ S.A. Transakcje wykonywane na rachunkach bieżących to przede wszystkim wpłaty i wypłaty gotówkowe klientów Spółki. W ramach wolnych środków na koniec każdego dnia zakładane są standardowo depozyty terminowe typu O/N oprocentowane w oparciu o stawkę WIBOR.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku DM BOŚ S.A. nie posiadał już zadłużenia kredytowego z tytułu kredytu inwestycyjnego. Stan depozytów łącznie z naliczonymi odsetkami na 31 grudnia 2009 roku

wyniósł 227 831 tys. zł. Ponadto przychody odsetkowe wyniosły 15 tys. zł, koszty odsetkowe 7 986 tys. zł, natomiast pozostałe przychody i koszty odpowiednio 365 tys. zł i 177 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku DM BOŚ S.A. posiadał również limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 50 tys. zł, w tym stan należności z tytułu kart płatniczych wyniósł 3 tys. zł, natomiast zobowiązania pozabilansowe 47 tys. zł, oraz niewykorzystany limit na pozostałe cele w wysokości 10 000 tys. zł i zobowiązania pozabilansowe udzielone przez Bank w wysokości 15 000 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku zadłużenie kredytowe DM BOŚ S.A. z tytułu kredytu inwestycyjnego wyniosło 166 tys. zł., natomiast stan depozytów łącznie z naliczonymi odsetkami wyniósł 189 688 tys. zł. Ponadto przychody odsetkowe wyniosły 35 tys. zł, koszty odsetkowe 10 224 tys. zł, natomiast pozostałe przychody i koszty odpowiednio 292 tys. zł i 86 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku DM BOŚ S.A. posiadał również limit z tytułu kart płatniczych w wysokości 50 tys. zł, w tym stan należności z tytułu kart płatniczych wyniósł 3 tys. zł, natomiast zobowiązania pozabilansowe 47 tys. zł, oraz niewykorzystany limit na pozostałe cele w wysokości 10 000 tys. zł.

Transakcje z DM BOŚ S.A. zostały przeprowadzone na warunkach ogólnych oferty publicznej Banku.

(c) Opis transakcji z jednostką zależną pośrednio, tj.: BOŚ Eko Profit S.A.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku BOŚ Eko Profit S.A. posiadał w Banku środki na rachunkach bieżących i terminowych w kwocie 1 032 tys. zł (łącznie z naliczonymi odsetkami). Koszty odsetkowe, jakie Bank poniósł w roku obrotowym 2009 od depozytów spółki wyniosły 13 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku spółka BOŚ Eko Profit S.A. nie była jednostką powiązaną.

(e) Informacje dotyczące kredytów i depozytów Członków Zarządu i Rady Nadzorczej Banku oraz członków ich rodzin

W ramach działalności operacyjnej przeprowadzone transakcje z członkami organu zarządzającego i kluczowym personelem kierowniczym obejmują przede wszystkim kredyty i depozyty. Salda poszczególnych pozycji bilansu na 31 grudnia 2009 roku i 31 grudnia 2008 roku oraz związane z nimi koszty i przychody na 31 grudnia 2009 roku oraz na 31 grudnia 2008 roku zaprezentowano poniżej:

Kluczowy personel kierowniczy

	31-12-2009	31-12-2008
Stan kredytów	-	-
Udzielone zobowiązania z tytułu linii kredytowych	24	60
Stan depozytów	2 048	756
	01-01-2009	01-01-2008
	31-12-2009	31-12-2008
Koszty odsetek od depozytów	49	28

Kluczowy personel kierowniczy korzysta z kredytów i depozytów na warunkach ogólnych oferty publicznej Banku.

W 2009 i 2008 roku nie wystąpiły żadne transakcje z członkami rodzin Członków Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

(d) Wynagrodzenie kluczowego personelu kierowniczego BOŚ S.A.

Rada Nadzorcza Banku:

1.	Marcin Likierski	237 tys. zł
2.	Jacek Maciej Bajorek	142 tys. zł
3.	Marian Adam Pigan	119 tys. zł
4.	Józef Koziół	119 tys. zł
5.	Michał Juliusz Machlejd	119 tys. zł
6.	Marian Malicki	119 tys. zł
7.	Michał Jacek Wysocki	119 tys. zł
8.	Ryszard Ochwat	119 tys. zł
		1 093 tys. zł

w tym:

- krótkoterminowe świadczenia pracownicze	1 093 tys. zł
---	---------------

Zarząd Banku:

1.	Mariusz Klimczak	892 tys. zł
2.	Adam Zbigniew Grzebieluch	704 tys. zł
3.	Stanisław Kolasiński	310 tys. zł
4.	Marek Kazimierz Serafiński	683 tys. zł
5.	Krzysztof Wojciech Telega	692 tys. zł
6.	Stanisław Kostrzewski	119 tys. zł
7.	Jerzy Witold Pietrewicz	758 tys. zł
		4 158 tys. zł

w tym:

- krótkoterminowe świadczenia pracownicze	3 741 tys. zł
- świadczenia po okresie zatrudnienia	268 tys. zł
- świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	149 tys. zł

Wynagrodzenia z tyt. pełnienia funkcji we władzach jednostek
podporządkowanych:

3.	Adam Zbigniew Grzebieluch	89 tys. zł
4.	Krzysztof Wojciech Telega	39 tys. zł
		128 tys. zł

w tym:

- krótkoterminowe świadczenia pracownicze	128 tys. zł
---	-------------

Łączna kwota wynagrodzeń Członków Zarządu Banku zawiera: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za czas choroby, koszty polis ubezpieczeniowych, koszty opieki medycznej, koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych, odprawy z tytułu odwołania z funkcji Członka Zarządu, odszkodowania wynikające z umów o zakazie konkurencji, ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

46. Przejęcie i zbycie spółek

W okresie sprawozdawczym i w okresach porównywalnych nie miały miejsca żadne połączenia ani zbycia z udziałem BOŚ S.A.

47. Wypłacone i zaproponowane dywidendy

Zwołane na dzień 26 czerwca 2009 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. nie uchwaliło dywidendy za 2008 rok. Zgodnie z Uchwałą dywidenda za 2008 rok nie została wypłacona. Bank nie planuje wypłaty dywidendy za 2009 rok.

48. Zdarzenia po dniu bilansowym

Po dniu bilansowym nie wystąpiły znaczące zdarzenia mające wpływ na prezentowane sprawozdanie finansowe, inne niż opisane w „Sprawozdaniu Zarządu z działalności Banku Ochrony Środowiska S.A. w 2009 roku” w pkt. IV. Ppkt. 5.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu

Data 17.03.2010	Mariusz Klimczak	Prezes Zarządu	
Data 17.03.2010	Adam Zbigniew Grzebieluch	Wiceprezes Zarządu	
Data 17.03.2010	Stanisław Kolasiński	Wiceprezes Zarządu	
Data 17.03.2010	Marek Kazimierz Serafiński	Wiceprezes Zarządu	
Data 17.03.2010	Krzysztof Wojciech Telega	Wiceprezes Zarządu	